

HAFTALIK BİLGİLENDİRME

RAPORU

2021

30 Ağustos - 05 Eylül Günleri

i

İçindekiler sayfasındaki konu başlıklarına tıklayarak istediğiniz konu hakkında bilgi alabilirsiniz.

**Medya ve Kurumsal İletişimden Sorumlu
Genel Başkan Başkanlığı**

İçindekiler

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
30 AĞUSTOS-05 EYLÜL 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	2
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	3
RAKAMDA İLÜZYON VE KANDIRMACA	7
ORTA DİREK DAHA DA YOKSULLAŞIYOR	8
TÜRKİYE, KÜRESEL EKONOMİK ÖZGÜRLÜK ENDEKSİ'NDE İNİŞE GEÇTİ!	10
ENFLASYON-FAİZ KARMAŞASINDA UYARILAR	10
FİTCH: "ORMAN YANGINLARI BELEDİYE HARCAMALARINI ARTIRABİLİR!"	11
BÜTÇE AÇIĞI, 7 AYDA 78,3 MİLYAR TL'YE ULAŞTI!	12
VERİLEN ZAM ORANLARI EMEKÇİNİN MUTFAĞINDAKİ ENFLASYONU YANSITMaktan UZAK	13
GARANTİ YÜKÜNÜN MALİYETİ 100 MİLYAR DOLARI GEÇİYOR	14
AKKUYU NGS'İNİN GARANTİ YÜKÜ 18 MİLYAR DOLAR	17
ZAFER HAVALİMANI'NDA GARANTİ ÖDEME FACİASI	19
FSM KÖPRÜSÜ DE BEŞLİ ÇETE ÜYESİNE EMANET!	22
ÇATLAYAN PİST DEĞİL DÜZEN!	23
ÇAMLICA'DA BİR 'TANIDIK' ŞİRKET DAHA...	24
YIKIM	24
ŞEHİR HASTANELERİ ÜLKEMİZ İÇİN BİR KARA DELİK	28
PEŞKEŞ TELAŞI	28
PARA 'KARA KUTU'YA AKMIŞ!	29
NÜKLEERE HARCANAN BÜTÇEDE TARİHİ REKOR	30
DAĞ GİBİ BÜTÇEYE 18 HAK İHLALİ KARARI	30
YANDAŞ İŞİ TAŞERONA YAPTIRMIŞ	31
2.5 MİLYON LİRALIK HUZUR	32
ELİNİ SALLASAN KREDİ VE BORCU	33
HEM FATURA KABARIYOR HEM ŞİKÂyetLER ARTIYOR	34
SONBAHAR AYLARINDA ELEKTRİKTE YENİ ZAMLAR GÜNDEME GELECEK	35
HER VATANDAŞ SAAT BAŞI 60 KURUŞ BORCA GİRİYOR	36
THK KAYYUMUNA ZİMMET SUÇLAMASI	36
UZAY AJANSI'NA 'CEP HARÇLIĞI'	37
BİR KONUŞMADA BEŞ YANLIŞ	38
HAKARETTE VAR, MECLİS'TE YOK	39
AKP MİLLETVEKİLLERİNİN YÜZDE 97,5'İ SORU ÖNERGESİ VERMEMİŞ	39
İŞÇİLERİ BEKLEYEN TEHLİKELER	41
YÜZDE 1'LİK BARAJ ŞARTI, YÜZLERCE SENDİKAYI VE ÜYESİNİ YOK SAYMAKTIR	43
ORMAN YANGINLARI...	43
BATI KARADENİZ'DEKİ SELLER	44
YANGINDAN GERİYE ÇORAK ARAZİ KALDI	45
KUZEYDE SELLER, GÜNEYDE YANGINLAR ARTACAK. ACİL ÖNLEM!	46
İKTİDAR FELAKETLERDEN DERS ALMADI	46
CHP'Lİ BELEDİYELERİN YANGIN VE SEL DESTEKLERİ; 654 ARAÇ, 1407 PERSONELLE DESTEK	47
BELEDİYEYE YASAK ENSAR'A SERBEST!	48
İSKENDERPAŞACILAR VERGİDEN MUAF!	49
'ARKA BAHÇE'YE 10 MİLYAR TL	50
EĞİTİMİN KAPISINI CEMAATLERE AÇTILAR	51
FACİAYA DAVET YÖNETMELİĞİ	53
DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ EĞİTİM TAVSİYELERİ	54
ÖĞRENCİDEN ALDILAR FAİZCİYE VERDİLER	54
SALGIN ÖNLEMİNİ MEB DEĞİL ÖĞRENCİLER ALACAK	55
EĞİTİM FİNANSMANI	56
EĞİTİM HARCAMALARI HANELERİN BELİNİ BÜKÜYOR!	57
EĞİTİMDE MAKAS AÇILIYOR...	58
UNICEF'E GÖRE UZAKTAN EĞİTİM	60
RANDEVU MUCİZE	61
'AÇIK KAPI' POLİTİKASI 'YOL GEÇEN HANI'NA ÇEVİRİR	62
KALİFİYE OLANI AL, MESLEKSİZİ TÜRKİYE'YE BIRAK	63
TALİBAN'I MEŞRULAŞTIRMAK TERÖRE PİRİM, AFGAN HALKINA İHANETTİR!	64
SAVRULAN DIŞ POLİTİKAMIZ NETİCESİNDE KAYBEDİLEN İTİBAR!	65
NASREDDİN HOCA'NIN TÜRBESİ GİBİ: ÜÇ TARAFA AÇIK KAPISI KİLİTLİ	70

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasetin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasetin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu doğrudan olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti için sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkelerini kapsar olmasıdır. Söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiği son derece önemlidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemini unutmamalıyız.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşındakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

30 AĞUSTOS-05 EYLÜL 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

***30 Ağustos Zafer Bayramı**- 30 Ağustos 1922'de Başkomutan Mareşal Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın bizzat yönettiği Dumlupınar Meydan Muharebesi, Türk Ordusu'nun kesin zaferiyle sonuçlandı. Yunan Ordusu Başkomutanı Nikolaos Trikupis ve kurmayları esir edildi.

*30 Ağustos 1925'de Mustafa Kemal Paşa, "**Efendiler ve ey millet, iyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, mensuplar memleketi olamaz. En doğru ve en hakiki tarikat, tarikat-ı medeniyedir**" dedi.

*01 Eylül 1922'de Mustafa Kemal Paşa, Dumlupınar Meydan Muharebesi'nin kazanılması üzerine emrini verdi: **Ordular! İlk Hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!** Aynı gün Türk ordusu, Yunan işgali altındaki Uşak'a girdi.

*01 Eylül 1939'da Almanya'nın Polonya'ya saldırması üzerine, **II. Dünya Savaşı başladı.**

***1 Eylül Dünya Barış Günü**

* **03-09 Eylül Halk Sağlığı Haftası**

*04 Eylül 1919'da Gazi Mustafa Kemal, **Sivas Kongresi**'ni açtı.

*05 Eylül 2012'de **Afyonkarahisar'da bulunan askeri depoda meydana gelen patlamada, 25 asker şehit** oldu.

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

-Merkez Bankası Revizyon Yaptı Dış Borç 26 Milyar Dolar Azaldı

- Merkez Bankası, geçen hafta kısa vadeli dış borç stokuyla ilgili istatistiklerinde yeni bir revizyona gitti.
- Banka yayınladığı bilgi notunda, yapılan revizyonu “*vadeli dış ticaret kaynaklı ihracat alacakları ve ithalat borçlarından oluşan ticari kredi verilerinin kalitesinin artırılması amacıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından kullanılan veri derleme yönteminin firma düzeyinde doğrudan raporlama sistemi ile değiştirilmesi*” ifadeleriyle açıkladı.
- Bilgi notunda, kısaca, Merkez Bankası’nın şimdiye kadar ithalat borçlarını bankacılık sistemi ve idari kayıtlardan (TÜİK’in dış ticaret istatistikleri) derlediği, bundan sonra ise anket yöntemiyle ithalatçı şirketlerden derlemeye başladığı ifade ediliyor.
- Yöntem değişikliğiyle en son Mayıs 2021 için açıklanan 59 milyar 172 milyon dolarlık ithalat borçlarını da kapsayan ticari krediler kaleminin, 34 milyar 31 milyon dolara indi. Diğer bir ifadeyle kısa vadeli dış borç stoku dolayısıyla dış borç stoku 25 milyar 141 milyon dolar azaldı. Aynı düzeltme önceki yıllara yönelik olarak da yapıldı.
- Yapılan revizyonla bir başka değişiklik de bankacılık sektörünün kısa vadeyi dış borçlarıyla ilgili olarak yapıldı. Buna göre yurt dışı kaynaklı ve bir yıldan daha uzun vadeli döviz ve TL mevduatlar, kısa vadeli dış borç olmaktan çıkarıldı. (Mevduatların vadesi beklenmeden çekilme olasılığı bulunduğu için şimdiye kadar bir yıldan uzun vadeli olarak değerlendiriliyordu) Mevduatlarla ilgili bu değişiklik kısa vadeli dış borcu 5 milyar 113 milyon dolar azalttı. Ancak bu değişiklik dış borç stokunu etkilemiyor.
- Bir başka değişiklik de bankaların repo işlemleriyle ilgili olarak yapıldı. Bankaların repo borçları dış kredi olarak sınıflandırıldı. Bu değişiklikle bankaların kısa vadeli dış borçları 4 milyar 576 milyon dolar arttı. Uzun vadeli kredilerde ise 2 milyar 900 milyon dolarlık artış yaşandı.
- **Bu değişiklikler Türkiye’nin hem uluslararası yatırım açığını, hem kısa vadeli dış borçlarını (dolayısıyla dış borç stokunu) hem de özel sektörün döviz açığını kağıt üzerinde önemli ölçüde azalttı.**

-Uluslararası Yatırım Açığı 280,6 Milyar Dolar

- Merkez Bankasının, kısa vadeli dış borçları hesaplarken ticari krediler(ithalat borçları) ve repo işlemleriyle ilgili olarak yaptığı yöntem değişikliği Türkiye’nin uluslararası yatırım açığını da önemli ölçüde azalttı.
- (Revizyonlar sonucu daha önce Mayıs 2021 için 254,2 milyar dolar olarak açıklanan Türkiye’nin uluslararası varlıkları 268,2 milyar dolara, yükümlülükler ise 582,0 milyar dolardan 562,4 milyar dolara geriledi. Varlık ve yükümlülüklerdeki değişimler sonucu net uluslararası yatırım açığı 33,6 milyar dolar azalarak 327,8 milyar dolardan 294,2 milyar ABD dolara geriledi.)
- Yeni hesaplama yöntemine göre Türkiye’nin uluslararası varlıkları 274,4 milyar dolar, uluslararası yükümlülükleri ise 555 milyar dolar oldu. Buna göre Türkiye’nin uluslararası yatırım açığı ise 280,6 milyar dolar olarak gerçekleşti.

-Kısa Vadeli Dış Borç 121,7 Milyar Dolar

- Merkez Bankasının yaptığı değişiklikle kağıt üzerinde 25,7 milyar dolar azaltılarak mayıs ayı için 144,9 milyar dolardan 119,2 milyar dolara düşürülen kısa vadeli dış borç stoku, haziran ayı için de 122,7 milyar dolar olarak açıklandı.
- Yeni yöntemle göre hesaplanan kısa vadeli dış borçlar haziranda bir önceki aya göre 2,5 milyar dolar arttı. Haziranda kamu bankalarının kısa vadeli dış borcu bir önceki aya göre 420 milyon dolar azalarak 24,8 milyar dolara gerilerken, Merkez Bankasının kısa vadeli dış borcu ise 3,5 milyar dolar daha artarak 27,1 milyar dolara yükseldi. Özel sektörün kısa vadeli dış borcu ise 504 milyon dolar azaldı ve 69,9 milyar dolar oldu.

-Gelecek 12 Ayda Ödenecek Dış Borç

- Kısa vadeli dış borç stokunda yaşanan azalmaya paralel olarak Türkiye’nin Haziran ayı itibariyle gelecek 12 aylık dönemde ödemesi gereken dış borç tutarı da azaldı.
- Mayıs ayı için 189,8 milyar dolar olarak açıklanan bu tutar, haziran ayı için 165 milyar dolar olarak hesaplandı. Buna göre Türkiye Haziran 2021-Mayıs 2022 döneminde toplam 165 milyar dolar dış borç geri ödemesi yapacak.

-Özel Sektörün Dış Borcu da Azaldı

- Merkez Bankasının kısa vadeli dış borç hesaplamalarıyla ilgili olarak yaptığı değişiklik esas olarak özel sektörün dış borcunu azalttı. Mayıs ayı için daha önce 260,5 milyar dolar olarak hesaplanan özel sektörün dış borcu (kısa ve uzun vade toplamı) yeni yöntemle 236,4 milyar dolara geriledi
- Yeni yöntemle göre haziran ayında da özel sektörün dış borcu bir önceki aya göre 2 milyar dolar azalarak 234,4 milyar dolara indi.
- Haziranda özel sektörün uzun vadeli borçları 1,5 milyar dolar azalarak 164,5 milyar dolara, kısa vadeli borçları da 504 milyon dolar azalarak 69,9 milyar dolara indi.

-Reel Sektörün Döviz Açığı 128 Milyar Dolar

- İthalat borçlarının hesaplanmasıyla ilgili olarak yapılan değişiklik reel sektörün döviz pozisyonundaki açığı da azalttı. Daha önce 165,5 milyar dolar olarak açıklanan reel sektörün mayıs ayındaki döviz açığı 33,8 milyar dolar küçültülerek 131,6 milyar dolara düşürüldü.
- Yeni yöntemle göre haziranda reel sektörün döviz varlıkları bir önceki aya göre 420 milyon dolar artarak 145,8 milyar dolara yükselirken, döviz yükümlülükleri ise 3,2 milyar dolar azalarak 273,8 milyar dolara indi.
- Dolayısıyla sektörün döviz açığı 131,6 milyardan 127,9 milyar dolara geriledi.
- **Merkez Bankasının yöntem değişikliğiyle 34 milyar dolara kadar küçültmüş olmasına rağmen, 127,9 milyar dolarlık döviz açığı bile TL'nin değerindeki istikrarsızlığın reel sektör açısından büyük bir risk olduğunu gizleyemiyor.**
- **TL'deki her 10 kuruşluk değer kaybı reel sektörün 13 milyar liraya yakın zarar etmesine yol açıyor.**

-Merkez Bankasının Rezervi Azaldı

- **Brüt Rezerv (Varlık):** Merkez Bankasının, **brüt rezervi** (altın + döviz); 6 -13 Ağustos haftasında **1 milyar 930 milyon dolar azalarak 107 milyar 80 milyon** dolara geriledi.
- Geçen hafta **döviz rezervi** 380 milyon dolar azalarak **67 milyar 356 milyon** dolara, **altın varlıkları** 1 milyar 551 milyon dolar azalarak **39 milyar 724 milyon** dolara geriledi.
- **Borçlar (Yükümlülük):** Merkez Bankasının bilanço içi döviz ve altın borçları geçen hafta 1 milyar 113 milyon dolar azalarak 96 milyar 789 milyon dolara inerken, bilançosunda gözükmeyen (bilanço dışı) **döviz ve altın swap borçları** ise 939 milyon dolar azalarak 65 milyar 458 milyon dolara indi.
- Swap dahil toplam **döviz ve altın borçları** 2 milyar 52 milyon dolar azalarak **162 milyar 256 milyon dolara** indi.
- **Net Rezerv:** Böylece Merkez Bankasının (*kamunun Merkez Bankasındaki mevduatı da borç kabul edildiğinde*) swap borçları dahil **net rezervi, 137 milyon dolar iyileşerek (eksi) -53,2 milyar dolar oldu.**
- IMF ile 2002 yılında imzalanan Stand-by anlaşması ile tanımlanan analitik bilançoya göre ise kamunun döviz mevduatı Merkez Bankası borcu **sayılmadığında**) net rezervi (eksi) – **41,3 milyar** dolar olarak hesaplandı.

-Sıcak Para

- Yabancıların Türkiye'deki hisse senedi, iç borçlanma kâğıdı, banka mevduatı ve swaplardan oluşan **sıcak para stoku** 6 - 13 Ağustos haftasında, 1,7 milyar dolar artarak **76,4 milyar dolara** çıktı.
- Kur ve fiyat hareketlerinden arındırıldığında ise geçen hafta yabancılar net olarak 77,9 milyon dolarlık hisse senedi satın aldılar. 45,2 milyon dolarlık devlet iç borçlanma kâğıdı sattılar. Repo alacaklarını 40,6 milyon dolar artırdılar. 1,5 milyon dolarlık da şirket borçlanma kâğıdı satın aldılar. Swap alacaklarını da 210 milyon dolar artırdılar.
- Yabancı yatırımcıların 13 Ağustos itibarıyla Türkiye'deki portföylerinin 22,4 milyar dolarlık kısmı hisse senedi, 8,9 milyar dolarlık kısmı kamu ve özel sektör borçlanma kâğıdı ve repo, 31,8 milyar dolarlık kısmı döviz ve TL mevduatlarından, 13,3 milyar doları da swap alacaklarından oluşuyor.
- Yabancı yatırımcılar kur ve fiyat değişimlerinden arındırıldığında bu yıl 1 Ocak – 13 Ağustos günleri arasında hisse senedi ve iç borçlanma kâğıtlarında net olarak 6 milyon dolarlık satış yaptılar. Swap alacaklarını da 7,1 milyar dolar azalttılar. Dolayısıyla **yıl başından bu yana net sıcak para çıkışı (kur farklarından arındırılmış) 7,1 milyar** dolar oldu.

-Hazinenin Borç Stoku 2 Trilyon 32 Milyar Lira

- *Hazine ve Maliye Bakanlığı da daha önce Haziran ayı için 2 trilyon 26,8 milyar lira olarak açıkladığı toplam iç ve dış borçlarını 2 trilyon 43,9 milyar lira olarak değiştirdi. İki açıklama arasındaki 17,1 milyar liralık fark tümüyle dış borçlardan kaynaklandı. Hazine daha önce 102,2 milyar dolar olarak açıkladığı dış borçlarını 104,2 milyar dolara çıkardı. Eksik hesaplanan 2 milyar doların 1,8 milyar doları Hazine'nin Eurobond (yurt dışı tahvil) borçlarının, 173 milyon doları kredi borçlarının eksik hesaplanmasından kaynaklandı.*
- Hazinenin temmuz sonu itibarıyla toplam borcu ise 2 trilyon 32,3 milyar lira olarak açıklandı. Bu tutarın 1 trilyon 152 milyar lirası iç borç, 880 milyar liralık kısmı ise dış borçlardan kaynaklanıyor. Dış borç dolar cinsinden ise 104,4 milyar dolar düzeyinde bulunuyor.
- **Borcun Yüzde 75,2'si Döviz:** Hazinenin dış borçlarının tamamı, iç borçlarının da yüzde 27'si döviz cinsinden alınmış borçlardan kaynaklanıyor. Dolayısıyla Hazine faiz riskinin yarı sıra yüksek de bir kur riski üstlenmiş bulunuyor.
- **AKP Dönemindeki Borçlanma:** Hazinenin iç ve dış borçları 2002 yılında 243,1 milyar dolar düzeyinde bulunuyordu. AKP döneminde ise borçlarda toplam 1 trilyon 789,2 milyar liralık artış yaşandı. Borç stoku bu dönemde 8 katına çıktı. Diğer bir ifadeyle AKP'den önceki 80 yılda biriktirilen borcun 7 katı kadar AKP döneminde borç biriktirildi.
- Ocak 2003 - Temmuz 2021 döneminde iç borçlar 1 trilyon 2 milyar lira, dış borçlar ise 787 milyar lira arttı. (Dış borçlar dolar cinsinden ise 47,6 milyar dolarlık artış kaydetti.)
- Hazinenin borç stokunun yüzde 88'i AKP döneminde birikti.
- **Kur Artışından Kaynaklanan Artış:** Hazinenin iç ve dış borçları bu yıl Ocak-Temmuz döneminde toplam 219,4 milyar liralık artış kaydetti. Bütçe finansmanı istatistiklerine bakıldığında Hazine 2021 yılında içerden ve dışardan net olarak 86 milyar liralık borçlanmaya gitti. Dolayısıyla 133 milyar liralık kısmı ise kur artışından kaynaklandı.

Hazinenin Ödediği Faiz

- Döviz kurunda yaşanan artış yüzünden borcu 133 milyar dolar artan Hazine iç ve dış borçları için ocak-temmuz döneminde 114,5 milyar lira da faiz ödedi.
- Ocak-temmuz döneminde bütçeden ödenen faiz geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 43,6 oranında arttı.
- Bu dönemde iç borçlar için yapılan faiz ödemeleri yüzde 40,4 oranında artarak 80,5 milyar liraya, dış borçlar için ödenen faiz yüzde 23,4 artarak 21,6 milyar liraya, iç ve dış piyasalara ihraç edilen kira sertifikaları ve benzeri ürünler için ödenen faiz ise yüzde 156 oranında artarak 12,4 milyar liraya kadar çıktı.
- **AKP Döneminde Ödenen Faiz:** "Faize karşıyız, yüksek faiz enflasyonun nedeni" söylemiyle iktidara gelen AKP döneminde bütçeden ödenen toplam faiz ise 1 trilyon 180 milyar liraya ulaştı.
- AKP döneminde Devlet bütçeden iç borçlar için 915,5 milyar lira, dış borçlar için 212,3 milyar lira, hem iç hem de dış piyasalara ihraç edilen kira sertifikası ve benzeri borçlanma araçları için de 52,8 milyar lira oldu.

-Bütçe Açığı Büyümeye Başladı

- Önceki aylarda geçen yılın aynı ayına göre daha düşük miktarlarda açık veren merkezi yönetim bütçe açığı temmuz ayında ise yüzde 54,2 oranında artarak 45,8 milyar liraya kadar yükseldi.
- Temmuzda bütçe harcamaları geçen yılın aynı ayına göre yüzde 21,4 oranında artarak 141,1 milyar liraya çıkarken bütçe gelirleri ise sadece yüzde 10,1 oranında artarak 95,3 milyar dolarda kaldı.
- Temmuzda bütçe harcamalarının bu ölçüde yüksek bir oranda artması faiz ödemelerinin yüzde 180 oranında artarak 23,6 milyar liraya kadar yükselmesi belirleyici oldu.
- Merkezi yönetim bütçesi ocak-temmuz döneminde ise 78,3 milyar liralık açıkla sonuçlandı. Bütçe açığı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 43,7 oranında küçüldü.
- Ocak-Temmuz döneminde merkezi yönetim bütçe harcamaları yüzde 18,1 oranında artarak 804,4 milyar lira, bütçe gelirleri ise yüzde 34 oranında artarak 726,1 milyar lira olarak gerçekleşti.
- Bu dönemde vergi gelirleri tahsilatında yüzde 41,5 oranında artış yaşandı. 581,7 milyar lira olan vergi gelirlerinin yüzde 65,8'ini (382,7 milyar lirasını) dolaylı vergiler oluşturdu. Doğrudan vergiler ise 199 milyar lira

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

oldu. Dolaylı vergilerin yüzde 44,5 oranında arttığı bu dönemde doğrudan vergilerde ise yüzde 35,3 oranında artış oldu.

-Kredi ve Mevduat Gelişmeleri

Mevduat

- Bankalardaki toplam mevduat, büyük ölçüde döviz kurunun azalmasına bağlı olarak 1,1 milyar lira artarak 3 trilyon 940 milyar liraya yükseldi.
- TL cinsinden mevduatlar 31,9 milyar lira artarak ve 1 trilyon 789 milyar liraya çıktı.
- 887 milyon dolar artarak 255,7 milyar dolara yükselen döviz ve altın cinsinden mevduatların TL karşılığı ise kurda yaşanan azalışın etkisiyle 30,8 milyar lira azalarak 2 trilyon 161 milyar lira oldu.
- **Dolarizasyon:** Döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payı (dolarizasyon oranı) da yüzde 54,7 oldu. Yurt içi ve yurt dışı kaynaklı toplam mevduatın yarısından çoğunu yine yabancı para cinsinden açılmış mevduatlar oluşturmaya devam etti.
- **Dolarizasyon;** gerçek kişilere ait (vatandaşın tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 56,1 oldu. Gerçek kişilere ait döviz mevduatları 9 -16 Ağustos günleri arasında 1 milyar dolar artarak 162,9 milyar dolara çıktı.

Krediler

- Bankaların verdiği krediler (*bankaların bankalara verdiği krediler hariç*) 9 -16 Ağustos günleri arasında, 19,7 milyar liralık azalışla 3 trilyon 887 milyar liraya geriledi. Azalış döviz kurunda yaşanan düşüşten kaynaklandı.
- Bu günler arasında TL krediler 8,8 milyar lira artarken, döviz kredilerinin TL karşılığında ise kur düşüşünün de etkisiyle 28,5 milyar liralık azalış oldu. Döviz kredileri dolar cinsinden ise 483 milyon dolar azalarak ve 163,6 milyar dolara indi.

-Vatandaşın Toplam Borcu 989 Milyara Ulaştı

- **Bankalara ve Finansman Şirketlerine:** Vatandaşların bankalara ve finansman şirketlerine olan borcu (takipteki borçları da dahil) 6 - 13 Ağustos günleri arasında 7,5 milyar lira daha artarak 931,8 milyar liraya yükseldi. Bu borcun 20,2 milyar lirası vadesinde ödenmediği için takibe alınan kredi ve kredi kartı borçlarından oluşuyor.
- Bu borcun 750,1 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinden, 181,7 milyar lirası da kredi kartlarından kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 4,6 milyar liralık, kredi kartı borçlarında ise 2,9 milyar liralık artış oldu.
- **Takipteki Borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen takipteki borçları da 14,8 milyar lirası tüketici kredilerinden, 5,4 milyar lirası da kredi kartlarından olmak üzere toplam 20,2 milyar lira düzeyinde bulunuyor.
- **Varlık Yönetim Şirketlerine Borç:** Bu arada bankaların vatandaşın zamanında tahsil edemedikleri için takibe aldıkları ancak daha sonra da varlık yönetim şirketlerine sattıkları alacaklarından kaynaklanan vatandaşın borcu da Mart 2021 sonu itibarıyla 30,3 milyar lira olarak açıklandı.
- **TOKİ'ye Olan Borç:** Vatandaşların taksitli konut alımları nedeniyle Toplu Konut İdaresine (TOKİ) olan borçları ise 26,4 milyar lira düzeyinde bulunuyor.
- **Toplam Borç:** Böylece **vatandaşların**, bankalara, finansman şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan (tahsili gecikmiş borçlar da dahil) **toplam borcu 988,5 milyar lirayı** buluyor.

-Faiz Oranları

Kredi ve Mevduat Faiz Oranları

- 13 Ağustos itibarıyla bankaların bir yıl vadeli TL cinsinden mevduata uyguladığı yıllık faiz oranı bir önceki haftaya göre 0,86 puan artarak yüzde 17,88'e, ticari kredi faizleri ise 0,04 puan artarak yüzde 20,83'e yükseldi.

Merkez Bankası Fonlama Faizi

- Merkez Bankasının çeşitli yollardan bankalara verdiği paranın (20 Ağustos'ta 325,8 milyar lira) ağırlıklı ortalama faizi de 20 Ağustos itibarıyla yine yüzde 19 oldu.

İç Borçlanma Kağıtlarının Faizi

- İki yıl vadeli devlet tahvili 20 Ağustos günü kapanışta yüzde 18,97 faiz oranıyla (**gösterge faiz**) işlem gördü.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Beş yıl vadelinin faizi de yüzde 18,21'e 10 yıl vadeli tahvilin faizi ise yüzde 17,59'a geriledi.
- Faiz oranları iki yıl vadelide değişmedi, 5 yıl vadelide yüzde 0,19 puan, on yıl vadelide ise 0,12 puan azaldı.

Risk Primi (CDS)

- Türkiye'nin dış borçlarını geri ödeme (temerrüt) riskini gösteren CDS (*Kredi temerrüt sigortası- 5 yıl vadeli*) ise geçen hafta yüzde 2,33 oranında azalarak 20 Ağustos itibariyle 379,7 oldu.
- CDS'i Türkiye'den yüksek ülke olarak bir ter Arjantin bulunuyor. Türkiye diğer tüm ülkelerden daha yüksek bir risk primine sahip bulunuyor.
- Risk primi son 5 yılda en düşük noktaya 152,28'le 5 Ocak 2018 tarihinde inmiş, en yüksek noktaya da 643,15 değeriyle 10 Mayıs 2020 tarihinde çıkmıştı.

-İcra Dairelerindeki Dosya Sayısı 22,7 Milyon

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak- 20 Ağustos günleri arasında icra ve iflas dairelerine toplam 4 milyon 522 bin yeni dosya geldi. Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 863 bin adet arttı.
- Aynı dönemde 4 milyon 73 bin icra dosyası da sonuçlandırıldı.
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı ise bir yıl öncesine göre (20 Ağustos 2020 tarihine göre) 85 bin azalarak 22 milyon 660 bine indi.

-Tarımda Maliyetler Yüzde 27,7, Ürün Fiyatları Yüzde 22,8 Arttı

- Tarım sektörünün üretimde kullandığı girdi fiyatları haziranda bir önceki aya göre yüzde 2,76 oranında arttı. Tarımsal girdi maliyetlerinde son bir yıllık dönemde ise yüzde 27,65 oranında artış kaydedildi.
- Son bir yıllık dönemde tarım sektörünün enerji ve yağ maliyetlerinde yüzde 21,98, gü.re maliyetlerinde yüzde 52,86, hayvan yemi maliyetlerinde yüzde 29,51, makine ve bakım masraflarında yüzde 32,27 oranlarında artış kaydedildi.
- Sadece haziran ayında enerji maliyetleri bir önceki aya göre yüzde 4,67, gübre maliyetleri yüzde 3,07 ve hayvan yemi maliyetleri yüzde 2,75 oranında yükseldi.
- **Tarım Üretici Fiyatları:** Tarımsal girdi maliyetlerinde yaşanan artış üreticilerin satış fiyatlarına ise daha düşük oranda yansıyor. Tarım ürünü üretici fiyatları bu yıl temmuz ayında bir önceki aya göre yüzde 1,34 oranında artış kaydetti.
- Tarım ürünü üretici fiyatlarında son bir yıllık artış ise yüzde 22,8 olarak gerçekleşti.
- **Son aylarda gıda fiyatlarında dolayısıyla da manşet enflasyon oranlarında yaşanan yükselişin en önemli nedeninin tarımsal girdi maliyetlerinde yaşanan yüksek oranlı artışlar olduğu gözleniyor.**

RAKAMDA İLÜZYON VE KANDIRMACA

Merkez Bankası-TÜİK iş birliği ile kamu ve özel sektör dış borcunun bir kalemde 96,3 milyar dolar düşürülmesi kâğıt üzerinde aldatmacadan ibrettir.

Merkez Bankası, TÜİK iş birliğiyle yeni bir hesap yöntemini devreye sokup, bazı döviz yükümlülüğü kalemlerinin hesaplanmasında revizyona giderek, kısa vadeli dış borçlarda, özel sektörün döviz açıklarında ve Türkiye'nin uluslararası yatırım pozisyonu (UYP) açığında, toplam 96,3 milyar dolarlık düşüş gerçekleştirdi. 128 milyar dolarlık rezervin hesabını hâlâ vermeyen iktidar ve Merkez Bankası, aldatmacadan ibaret bu revizyonla bir anda döviz açıklarını düşürerek ekonomik tabloyu pembeye dönüştürmeyi amaçlıyor!

Merkez Bankası-TÜİK iş birliği çerçevesinde uygulamaya konulan hesap yöntemi revizyonuyla Türkiye'nin kısa vadeli dış borçları, özel sektörün döviz varlıklarıyla, yükümlülüklerinden kaynaklanan döviz açıkları ve Türkiye'nin uluslararası yatırım pozisyonu açığı (UYP) toplam 96,3 milyar dolar düşürüldü.

TÜİK daha önce sık sık hesap ve yöntem değişiklikleri yaparak enflasyon, büyüme, işsizlik, kişi başına düşen milli gelir hesaplarında geçmiş yılları da kapsayacak şekilde revizyonlara gidiyordu. TÜİK'in revizyonlarıyla geçmiş dönemlerde bir gecede kişi başına milli geri rakamının 2-3 bin dolar birden artırıldığına, enflasyonun düştüğüne, büyüme hızında dünya rekoru kırıldığına da tanık olduk...

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

TÜİK bilindiği gibi aylardır üst üste işsizliğin azaldığını açıklıyor. En son Haziran 2021 verisinde işsiz sayısının bir ayda 823 bin kişi düştüğü, yeni istihdam edilenlerin ise 1,4 milyon kişi arttığı duyuruldu ve işsizlik oranının da yüzde 13,2'den yüzde 10,6'ya indiği açıklandı.

Giderek tüm ekonomik kurumlara ve ekonomi yönetimine yayılan 'algıyla ekonomiyi pembe gösterme' yaklaşımı ve kurumsal 'TÜİK'leşme' hastalığı, sonunda ülkemizin en saygın ve köklü kurumlarından Merkez Bankası'na da bulaşmış görünüyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın faiz indirimi baskısı altında iyice bunaldığı anlaşılan Merkez Bankası yönetimi, geçen hafta yayınladığı açıklamayla iktidarı memnun edecek bugüne kadar görülmemiş bir adım attı. Kısa vadeli dış borç stoku, net uluslararası yatırım pozisyonu (UYP) açığı ve özel sektörün döviz pozisyonu açıklarına ilişkin verilerde revizyona gittiğini duyuran Merkez Bankası, bu revizyonlar sonrasında mayıs ayı sonu itibarıyla her üç kalemdeki döviz açıklarıyla ilgili hesaplamalarda ciddi tutarlarda düşüş sağlandığını kaydetti. Merkez Bankası tarafından yayınlanan 'Bilgi Notu' ile TÜİK iş birliğinde birçok ülkede yaygın olarak kullanılan doğrudan raporlama tekniği ile firma seviyesinde veri derlenmesine yönelik bir çalışma başlatıldığı vurgulanarak, hesap revizyonu sonrasında döviz borçları ve açıklarında sağlanan iyileşmeler Mayıs 2021 sonu itibarıyla şöyle olduğu aktarıldı:

1. Finans kesimi dışındaki firmaların net döviz pozisyonu açığı ise 37 milyar dolar gerileyerek 168,6 milyar dolardan 131,6 milyar dolara indi.
2. Kısa vadeli dış borç 25,7 milyar dolar azalarak 144,9 milyar dolardan 119,2 milyar dolara geriledi.
3. Net uluslararası yatırım pozisyonu açığı 33,6 milyar dolar azalarak 327,8 milyar dolardan 294,2 milyar dolara geriledi.

Böylece yukarıdaki rakamlar dikkate alındığında, kalem oyunu ve kâğıt üzerindeki yeni hesaplama yöntemiyle Türkiye'nin kısa vadeli dış borçları, UYP açığı ve özel sektörün döviz gelirleri ile varlıkları arasındaki döviz pozisyonu açığında toplamı 96,3 milyar dolara ulaşan bir düşüş sağlandı.

Başka kalemlerde de hesap revizyonu yapılmasına yönelik hazırlık çalışmalarının sürdürüldüğünü dile getiren Merkez Bankası'nın, hesap yöntemini değiştirerek, Merkez Bankası-TÜİK iş birliğiyle yaptığı bu işlemler sonrasında, Türkiye'nin döviz üzerinden dış yükümlülükleri yaklaşık 100 milyar dolar düşürülmüş oldu.

Merkez Bankası bu hesap yöntemi ve revizyon hamlesiyle, döviz varlıkları ile döviz borçları arasında açılan makası, bir kalemde ve bir günde yaklaşık 100 milyar dolar düşürürken, bunun uluslararası piyasalardaki negatif yansımalarını da nispeten ortadan kaldırmayı hedefliyor.

Bugüne kadar başta Cumhurbaşkanı Erdoğan olmak üzere, iktidar sözcülerinin, bakanların her birisinin farklı farklı açıklamalar yaptığı 128 milyar dolarlık rezervin buharlaştırılmasıyla ilgili bilinmezlikler sürerken, bir yandan da kâğıt üzerinde 100 milyar dolarlık olmayan döviz ortaya çıkartılarak '128 milyar dolar nerede?' sorusunun üzeri örtülüyor!

İktidarın çaresizlik ve sıkışmışlık içinde kurumları baskı altına alarak, sıklıkla yöneticileri değiştirerek ya da siyasi talimat vererek yaptırdığı bu hesap oyunları, yöntem değişiklikleri, geriye dönük hesap revizyonları artık kimseyi inandıramıyor, aldatamıyor.

Merkez Bankası'nın bir günde dış yükümlülükleri 100 milyar dolar kâğıt üzerinde düşürmesi içeride ve dışarıda inandırıcılıktan yoksun olduğu gibi, aksine **bankanın kurumsal saygınlığına büyük hasar** veriyor. İktidarın ve ekonomi yönetiminin, ekonomik kurumları baskı altına alarak rakam ve hesap oyunları halkı ve uluslararası kurumları kandırmaya çalışmaktan vazgeçmesi, kurumlara itibarlarını ve saygınlıklarını **iade etmesi** elzemdir, olması gerektirir.

ORTA DİREK DAHA DA YOKSULLAŞIYOR

Ağustos ayında Tüketici Güveni (TÜGE) verilerinde gelecek 12 aya ilişkin Genel Ekonomik Durum Beklenti Endeksi yaklaşık 10 puan birden düştü. Ağustos ayındaki orman yangınları, sel felaketleri, hızlanan mülteci akını ve iktidarın kriz yönetiminde sergilediği acizlik toplumda geleceğe dönük ciddi güven kaybına ve karamsarlığın artmasına yol açtı!

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Merkez Bankası (MB) işbirliği ile yürütülen tüketici eğilim anketinin Ağustos ayı sonuçları Tüketici Güveni'nin (TÜGE) çok sert biçimde gerilediğini gösterdi. Temmuz ayında 79,5 puan olan TÜGE yüzde 1,6 oranında azalarak, Ağustos ayında 78,2 puan oldu.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

TÜGE'yi oluşturan alt endekslere bakıldığında geçen 12 aylık döneme göre mevcut dönemde hanenin maddi durumu endeksi temmuz ayında 57,9 iken, ağustos ayında yüzde 5,8 oranında artarak 61,3'e yükseldi. Gelecek 12 aylık döneme ilişkin hanenin maddi durum beklentisi endeksi ise Temmuz ayında 79,8 iken, ağustos ayında yüzde 1,4 oranında azalarak 78,6'ya düştü.

Gelecek 12 aylık döneme ilişkin genel ekonomik durum beklentisi endeksi Temmuz ayında 83,2 puanda iken, ağustos ayında yüzde 9,6 gibi çok yüksek bir oranda azalarak 75,3'e geriledi.

TÜGE alt endeksleri arasında yer alan geçen 12 aylık döneme göre gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi endeksi temmuz ayında 97 iken, ağustos ayında 97,7'ye çıktı.

Tüketici güveni bugüne dek en düşük seviyesine 76,9 puanla 2020 Mayıs ayında inmişti. Diğer pek çok gösterge geçen süreçte hızlı bir toparlanma göstermesine rağmen, tüketici güveni oldukça zayıf seyretmeye devam ediyor. Ekonominin geçmiş ve gelecek 12 aya ilişkin beklentilerini, hane halklarının durumunu gelir ve ekonomik gidişata ilişkin endişe ve umutlarını yansıtan TÜGE ve alt endeksleri haziran ve temmuz aylarında küçük de olsa yukarı yönlü bir kıpırdanma göstermesine karşılık, Ağustos ayında oldukça sert bir şekilde yönünü aşağı çevirdi.

Tüketici güvenindeki değişimde özellikle ağustos ayında yaşanan orman yangınlarının, büyük ekonomik ve can kayıplarına yol açan sellerin, ülkenin pek çok bölgesinde ağır kayıpları beraberinde getiren kuraklığın ve hızlanan Afgan mülteci akınının yarattığı geleceğe dönük kaygı ve endişelerin beslediği karamsarlığın etkili olduğunu öngörmekteyim.

Bütün bunlara ilave olarak, yükselişini sürdüren enflasyon, başta akaryakıt, doğalgaz ve elektriğe yapılan yüksek oranlı zamlar, resmi enflasyonun üç katına yaklaşan gıda enflasyonu ile önlenemez şekilde artan gıda fiyatları işsizlik, gelecek 12 aya ilişkin kaygı ve endişeleri besleyen diğer etkenler olarak sıralanabilir.

Tüketici güven endeksi dört alt endeksin ortalaması esas alınarak hesaplanıyor. Bu alt endeksler; 'mevcut dönemde hanenin maddi durumu, gelecek bir yıl içinde hanenin maddi durum beklentisi, genel ekonomik durum beklentisi ve dayanıklı tüketim malı satın alma düşüncesi' şeklinde sıralanıyor.

Alt endekslerin son aylardaki değişimini izlediğimizde; hanenin mevcut maddi durumu endeksi, uzun süredir ve hızlı bir şekilde geriliyor. Temmuz'da tarihinin en düşük düzeyinde iken, Ağustos'ta bir miktar yükselmiş görünüyor. Buna karşılık, hanenin gelecek bir yıl içindeki maddi durum beklentisinde düşüş yaşandığını görüyoruz.

Alt endekslerdeki en sert gerileme, tüketicilerin gelecek bir yıl içinde ülkenin genel ekonomik durumuna yönelik beklentilerinde gerçekleşti. Temmuz ayındaki 83,2 puandan yaklaşık 10 puan birden azalarak 75,3 puana düşen bu endeks, tüketici güvenini de ağustos ayında sert biçimde aşağı çekti.

Dayanıklı tüketim malı satın alma düşüncesinde ise hafif bir artış yaşandığını gözlüyoruz. Bunda da orman yangınları ve sel felaketleriyle harabeye dönen on binlerce hanede başta beyaz ve elektronik eşya olmak üzere hanelerin ev aletleri ihtiyaçlarındaki artışın etkili olmasını bir ihtimal olarak değerlendirmek mümkün. Türk Kızılayı'nın başlattığı 'Eşyasız ev olmaz, Afet tefrişat bağışi kampanyası'nı kanımca bu çerçevede görmek olanaklı.

Üstte de vurguladığım gibi, alt endeksler içinde en sert düşüşün yaşandığı 'gelecek bir yıl içinde genel ekonomik durum beklentisi endeksi' ile ortaya çıkan görüntü, gelecek için iyimserliğin azalması, tüketimin, yatırımın ve istihdamın da yavaşlaması anlamına geliyor.

Bunun TL'nin hızlı değer kaybı ile de yakından ilgisinin olduğunu söylemek yanlış olmaz. Özellikle hane halkları, dar ve sabit gelirli, maaşlı-ücretli gelecek dönemde gelirlerinde çok yüksek bir artış olmamasına karşılık ekonomik koşullardaki kötüleşme ve ağırlaşmanın kendilerini darboğaza iteceğini, mevcut gelirleriyle bugün alabildiklerini 3-6 ay sonra alamayacaklarını görüyor.

Üstelik gelecek 12 aya ilişkin beklentilerdeki bu hızlı kötüleşmenin, salgında kapanmadan normalleşme sürecine geçilmesine rağmen ortaya çıkması, gelecek kaygısının çok yüksek boyutlara ulaştığını somutlaştırıyor.

TÜGE'nin ortaya çıkarttığı tabloda; ekonominin omurgasını oluşturan ve 'orta direk' olarak nitelendirdiğimiz, küçük esnaf, sanatkâr, KOBİ'ler, ücretli-maaşlı ve çalışarak geçimini sağlayanlarla, emeklilerden, işsizlerden oluşan en geniş nüfus kesimindeki ağır **yoksullaşma tablosu** daha da dayanılmaz, sürdürülemez hale gelecektir.

Ekonomik ve sosyal sorunlar, toplumsal hoşnutsuzluk, ağırlaşarak yaygınlaşacaktır.

TÜRKİYE, KÜRESEL EKONOMİK ÖZGÜRLÜK ENDEKSİ'NDE İNİŞE GEÇTİ!

Temel hak ve özgürlükler, yargı bağımsızlığı, demokrasi, basın özgürlüğü, yatırım güvenliği, yaşam memnuniyeti vb. pek çok konuda uluslararası endekslerde hızla gerileyen Türkiye, son olarak 'Küresel Ekonomik Özgürlük Endeksi 2021 raporunda da çoğu kriterde düşüş göstererek önceki yıla kıyasla 5 sıradan birden geriledi!

Uluslararası Heritage (Miras) Vakfı ile dünyanın önde gelen saygın ekonomi yayını Wall Street Journal tarafından her yıl açıklanan dünya ekonomik özgürlük endeksinde 'tam özgür' kategorisinde en yüksek puanı alan ilk beş ülke;

- **Singapur, Yeni Zelanda, Avustralya, İsviçre ve İrlanda.**

'Büyük ölçüde özgür' tasnifinde ise 38 ülke yer alıyor. ABD, Almanya, İngiltere, Norveç, Finlandiya, İsveç, Hollanda, Danimarka, İsrail, BAE, Belçika, Azerbaycan, Malezya gibi ülkelerin de yer aldığı bu tasnifin ilk beş sırasında bulunan Tayvan, İngiltere, Estonya, Kanada, Danimarka en yüksek puana sahip ülkeler.

Ekonomik Özgürlük Endeksi'ne göre TÜRKİYE,

100 üzerinden 64 puanla 76'ncı sırada ve 'kısmen özgür' ekonomiler arasında yer alırken, ekonomik özgürlük alanındaki kriterlerde son bir yılda binde 4 puan kaybetti ve 2020 endeksine kıyasla beş basamak birden düştü.

Puan kaybı, mali politikadaki kötüleşme, yargının etkinliğindeki gerileme, yolsuzlukların ve rüşvetin yaygınlaşmasına karşı mücadeledeki isteksizlik ve yetersizlikten kaynaklandı.

İspanya, İtalya, Portekiz gibi AB üyelerinin yanı sıra, Ürdün, Bahreyn, Filipinler, Bahamalar, Kosta Rika, Umman, Fas, Kosova, Arnavutluk, Suudi Arabistan ve daha birçok Avrupa, Afrika, Ortadoğu ülkesi, ekonomik özgürlük endeksinde Türkiye'nin üstünde ve daha yüksek puana sahip.

Türkiye, Avrupa bölgesindeki 45 ülke arasında da 70,1 olan ortalamanın 7 puan altında kalarak 37'nci sırada yer aldı.

Mülkiyet haklarından finansal özgürlüğe kadar 12 özgürlük kriterinin esas alındığı endekste;

- Hükümetin şeffaflık ve dürüstlüğü, yargı etkinliği ve bağımsızlığı, işçi hakları, örgütlenme özgürlüğü ve yolsuzluklar Türkiye'nin puanının en düşük, kurumsal yapısının en zayıf olduğu alanları içeren kriterler.

Türkiye'de yolsuzluk, rüşvet, kara para aklama, hükümetin şeffaf olmayan gizli kontratlarla yaptığı işlemlerin en önemli ve temel ekonomik sorunlar olduğuna dikkat çekilen endeks değerlendirmesinde acil olarak, hükümetin yargının etkinliğini ve yolsuzlukla mücadeleyi güçlendirmesi gerektiğine dikkat çekildi.

Ekonomik Özgürlük Endeksi 2021 Raporu'ndaki Türkiye değerlendirmeleri ve puanlamalar bölümünde;

- Türkiye'nin anayasasına göre laik bir demokrasi olduğu, ancak 2018'de siyasi gücünü artıran Cumhurbaşkanı Erdoğan ve partisinin 'İslami bir ajandaya' sahip oldukları, bu yönde politika izlemeye yöneldikleri,

- Ayrıca Milliyetçi Hareket Partisi ile koalisyon halinde, meclisteki sayısal çoğunluklarıyla politik istikrarı bloke ederek, demokratik, ekonomik, hukuksal reformları geri plana attıkları,

- Ticaret özgürlüğü puanı 2021 endeksinde gerileyen Türkiye'nin, yatırım özgürlüğü ve finansal özgürlük kriterlerindeki puanlarında ise değişiklik olmadığı, görüşüne yer veriliyor.

Özetle; Dünya ülkeleri açısından sürdürülebilir büyüme ve toplumsal refah düzeylerini ölçmeye yönelik çeşitli kriterler çerçevesinde yapılan sıralamayı içeren **Küresel Ekonomik Özgürlük Endeksi'nde** son yıllarda hızla inişe geçen

Türkiye, 2021 raporunda beş sıra birden gerileyerek 178 ülke arasında 76'ncılığa indi!

ENFLASYON-FAİZ KARMAŞASINDA UYARILAR

Moody's, bir faiz indirimi kararı alınmasının Merkez Bankası'nın enflasyonla mücadelesine ve fiyat istikrarı politikasına zarar vereceği uyarısında bulundu!

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Merkez Bankası'nın Eylül ayındaki Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında bir faiz indirimi kararı alınmasının Merkez Bankası'nın enflasyonla mücadelesine ve fiyat istikrarı politikasına zarar vereceği uyarısında bulundu!

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Moody's, enflasyonda henüz düşüş yönünde bir eğilim ortada yok iken Merkez Bankası tarafından alınacak erken bir faiz indirim adımının dezenflasyon sürecine zarar vereceğini belirtti.

Moody's'in gelişen piyasalardaki ülkelerin merkez bankalarına ilişkin uluslararası yatırımcılara yönelik olarak yayınladığı değerlendirme raporunda Türkiye'deki gelişmelere de yer verilerek, Merkez Bankası'nın yükselen enflasyon ve bozulan enflasyon beklentilerine rağmen, politika faizini değiştirmeyerek yüzde 19'da tutmaya devam ettiği vurgulandı.

- Değerlendirmede "Zayıf TL, güçlü emtia fiyatları, arz tarafı sıkışıklıkları ile halen artmakta olan iç talep ve maliyetlerdeki olağanüstü yükselişler, fiyat artışı baskılarını ve enflasyon görünümündeki belirsizlikleri artırıyor" denilerek, Türkiye'de faizin halen reel bazda pozitif olduğu kaydedildi.

Moody's Türkiye değerlendirmesinde; "Ancak artan enflasyon ortamında para politikası tüketici enflasyonunda kararlı bir geri çekilmeye yetecek kadar sıkı değil. Bu nedenle atılacak bir erken faiz indirim adımı dezenflasyon (enflasyonla mücadele) sürecine ciddi zarar verecektir" görüşünü uluslararası yatırımcılarla paylaştı.

Hatırlanacağı gibi Cumhurbaşkanı Erdoğan, geçtiğimiz haftalarda yaptığı açıklamalarda Ağustos ayının kırılma noktası olduğunu, Ağustos ayından itibaren enflasyonun düşüşe geçeceğini ve faizlerde de indirime gidileceğini ifade etmişti.

- Buna rağmen Merkez Bankası'nın Ağustos ayı Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında **Politika Faizi altıncı kez yüzde 19'da sabit tutuldu.**

Eylül ayında Merkez Bankası yönetiminin Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'faizi indirin' baskısına ne kadar direnebileceği ya da direnilirse Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun görevden azledilip edilmeyeceği yaygın şekilde iç ve dış piyasalarda tartışılıyor!

Moody's'in küresel yatırımcılara yönelik raporunda Türkiye ile ilgili yaptığı değerlendirmeleri, 'erken ve zamansız faiz indirimine gidilmesinin yaratacağı sarsıntılarla' ilgili uyarılarını bu çerçevede algılamak gerekiyor.

Merkez Bankası'nın bağımsız karar verme gücünün olmadığı, **üzerinde ağır bir siyasi baskı olduğunun örtülü bir şekilde ifade edildiği bu değerlendirmeler**, doğal olarak Türkiye'ye yatırım yapmayı düşünenler açısından belirsizlikleri artıran, vazgeçmelerine yol açan bir ortamı aksettiriyor!

FITCH: "ORMAN YANGINLARI BELEDİYE HARCAMALARINI ARTIRABİLİR!"

Fitch Ratings tarafından belediyelerle ilgili kredi notu değerlendirmelerinde yaşanan orman yangınlarının başta Antalya ve Muğla Büyükşehir Belediyeleri olmak üzere, yerel yönetimlerin mali olanakları ve bütçeleri üzerinde ağır yük ve kayıp oluşturduğuna dikkat çekildi!

Merkezi yönetimin belediyelere bu konuda sağlayacağı mali desteğin belirsiz olduğu kaydedilen Fitch değerlendirmesinde yangınlar nedeniyle Antalya belediyesinin harcamalarında asgari 100 milyon, Muğla belediyesinin de 35 milyon TL artışla karşı karşıya kalacağını öngörüldüğü belirtildi.

Fitch değerlendirmesinde; Belediyelerin orman yangınları nedeniyle artan mali yüklerinin mali durumlarında, bütçelerinde bozulmalara neden olacağı, bunun da kredi notlarını olumsuz etkileyeceği ifade ediliyor. Belediyelerin kredi notları açısından gelişmelerin yakından takip edileceği kaydediliyor.

İktidarın gerek yangın sırasında gerekse bunun öncesindeki süreçlerde özellikle muhalefet belediyelerinin kaynaklarını kısıma, yatırımlarını engelleme, bazı harcama ve karar yetkilerini merkezi yönetime alma girişimleri biliniyor. Belediyelerin İller Bankası'ndan alacakları ise geçmiş borçlarına mahsup edilerek kesiliyor ya da ödenmiyor. Yurt dışından bulunan uygun faizli ve vadeli kaynakların kullanılması ise Hazine ve Cumhurbaşkanı onayında sümen altı edilerek bekletiliyor, onay süreçleri geciktiriliyor.

- Bu kasıtlı ve intikamcı tavrın sürmesi durumunda büyükşehir belediyelerinin kredi notlarının düşürülmesi muhtemelen iktidarı sevindirecektir.

Halen en yüksek kredi notuna sahip İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Dünya Bankası'ndan, Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası'ndan sağladığı yüzlerce **milyon dolarlık-euroluk krediler Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından onaylanmaksızın bekletilmektedir!**

BÜTÇE AÇIĞI, 7 AYDA 78,3 MİLYAR TL'YE ULAŞTI!

Temmuz'da aylık 45,8 milyar, 7 ayda ise 78,3 milyar TL'ye ulaşan bütçe açığı, ekonominin diğer alanlarındaki göstergelerin kötüleşmesine paralel olarak mali disiplinin de hızla yok olmaya başladığını, maliye politikalarının da iflasa doğru gittiğini gösteriyor. Bazı dolaylı vergilerde yapılan yüksek oranlı artışlara rağmen başta ÖTV olmak üzere vergi gelirlerindeki gerileme eğilimi, aynı zamanda artan risklerin de sinyali!

İktidarın 15 ayda iki kez BAŞKAN değiştirdiği Kredi Garanti Fonu'nu (KGF) devreye sokarak yine bol kepeç kredi dağıtma uygulamasına geçeceği ve bunun bir olası erken seçim hazırlığının sinyali olduğu açığa çıktı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Yüksek Öğrenim Kurumlarına Giriş (YKS) sınav sonuçları ardından YÖK'e talimat verip taban puanı düşürmesi ve yaklaşık 1 milyon gence daha üniversiteye girme imkânı yaratmasını da bu çerçevede değerlendirmek gerektiği kanısındayım.

İktidarın bir seçime hazırlandığının ancak zamanlama konusundaki kafa karışıklığının bir diğer işareti de Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın açıkladığı Temmuz ayı bütçe uygulama sonuçlarında görülüyor.

Gerek COVID19 salgınında gerekse son yaşanan orman yangınları ve sel felaketlerinde halkın sorunlarına yönelik somut bir destek ortada olmamasına karşılık, artan kamu harcamalarıyla yok olan mali disiplin, hızla yükselişe geçen bütçe açığı da bir başka seçim hazırlığı işareti olarak görülebilir.

Haziran ayından itibaren bütçede harcama musluklarının açıldığı ve açıkların yükselişe geçtiği açıklanan rakamlarla açığa çıkarken temmuz rakamlarıyla da aylık düzeyde rekor bütçe açığı ortaya çıktı.

Bütçe gerçekleştirmelerinde yaşanan bu durum döviz ve para piyasalarındaki dengesizlik ve belirsizliklere mali dengesizliğin ve mali disiplindeki bozulmanın da ekleneceğini, iktidarın giderek bu konuda gözünü kararttığını sergiliyor.

Açıklanan rakamlara göre, Temmuz ayında rekor düzeye ulaşan aylık bütçe açığı 45,8 milyar TL oldu. Böylece Ocak-Temmuz dönemi 7 aylık bütçe açığı toplamı da 78,3 milyar TL'ye yükseldi.

Temmuz ayında 141,1 milyar TL gider, 95,3 milyar TL gelir rakamı olan bütçede, faiz dışı bütçe giderleri 117,4 milyar TL olurken faiz dışı açık ise bir ayda 22,2 milyar TL olarak gerçekleşti.

- Bilindiği gibi faiz dışı açığın yükselmesi, mali disiplin algısı açısından büyük bir negatif gösterge ve ciddi bir açmaz.

Temmuzda gider kalemleri arasında personel harcamaları yüzde 19 artarak 30,7 milyar TL, faiz harcamaları ise yüzde 179 artışla 23,6 milyar TL oldu.

Mali disiplin erozyonuna yönelik bir başka kritik rakam ise Ocak-Temmuz dönemi 7 aylık faiz dışı bütçe giderleri toplamının 689,9 milyar TL'ye ulaşması, faiz dışı fazlanın da 36,2 milyar TL olması.

Bu arada **hazine nakit açığı** konusunda da ciddi handikap söz konusu.

Henüz bütçe rakamlarına yansımayan hazine nakit açıkları önümüzdeki aylarda bütçeye aktarıldığında bütçe açığı tutarının çok hızlı bir şekilde ve katlanarak artacağını öngörebiliriz.

Hazine ve Maliye Bakanlığı temmuz ayı nakit bütçe dengesi açığının 67,9 milyar TL olarak gerçekleştiğini belirtiyor.

- Bu rakam bile aylık bazda tek başına rekor bir nakit açığının varlığını ortaya koyuyor.

Gelirler açısından temmuz ayına bakıldığında bütçe gelirlerinin geçen ay yüzde 11,5 artışla 84,7 milyar TL olduğu gözlenirken gelirler içinde en çarpıcı gelişmeyi Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) sergiliyor.

- Yükseltelen ÖTV oranlarına rağmen geçen ay ÖTV'de yüzde 15,4 oranında bir düşüş yaşandığı ve en önemli dolaylı vergi kalemlerinden birisi olan ÖTV'den bütçeye gelen paranın 18,6 milyar TL'ye gerilediği görülüyor.

İktidar bir yandan enflasyondaki yükselişi frenlemek için akaryakıt fiyatlarına yapılan zamma rağmen eşel-mobil sistemi uygulamasıyla ÖTV artışını pompaya yansıtılmaksızın bütçeye yıkıyor.

Benzer şekilde geçen ay yine enflasyonu aşağı çekebilmek için bu kez otomobilden alınan ÖTV'de indirimle gidildi ve otomobil fiyatlarında bu sayede ciddi düşüşler sağlandı...

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Bu kararın ardındaki asıl amaç otomobilde ÖTV indirimiyle temmuz enflasyonunun Merkez Bankası'nın politika faizi olan yüzde 19'u aşmamasını sağlamak,

- Ve cüzi bir farkla da olsa bir ay daha faizi yüzde 19'da tutmaya zemin yaratmaktı.

Ancak temmuz ayında ÖTV gelirlerinde yaşanan bu sert düşüş, akaryakıttaki ve otomobildeki ÖTV uygulamasında sınıra geldiğini, ağustos enflasyonu üzerindeki etki de görüldükten sonra, yakında bunun yeniden fiyatlara yansıtılmak zorunda kalınacağını gösteriyor.

- Bu da enflasyonun daha hızlı yükselişini beraberinde getirecek.

O yüzden ÖTV'den fedakârlığın sonuna geldiğini öngörmekteyim. Bunun da doğrudan enflasyon üzerinde artırıcı etki yapacağı kesin.

- Geçen hafta sürpriz biçimde otomobil vergilerinin indirilmesi de yine enflasyonun politika faizi olan yüzde 19'u geçmemesi için atılan bir adımdı!

İktidar Merkez Bankası'nın hesap revizyonu, TÜİK'in işsizlik ve enflasyon rakamlarındaki kalem oyunları, ÖTV'de aylık indirim ve artırımlarla enflasyonda milimetrik hesaplarla günü kurtarma çabasında.

- Ancak bu tür idare-i maslahatçı önlemlerle bir tarafı düzeltilirken diğer taraf bozulur.

Nitekim iktidar akaryakıt ve doğalgazda ÖTV'yi fiyatlara yansıtmayarak ya da otomobilde ÖTV'yi düşürerek kısa vadede enflasyonu dizginlemeyi, kâğıt üzerinde düşük göstermeği hedefliyor.

Oysa diğer taraftan bütçenin en önemli gelir kaynağı olan dolaylı vergilerde bu kez ÖTV gelirleri bir anda yüzde 15 düşünce bütçe açığı aylık 45,8 milyara çıkıyor.

İktidarın kafasında kendisi için en uygun fırsatta seçime gitmek olduğu için orta ve uzun vadeli yapısal ekonomik önlemler ya da reformlar konusunda adım atamıyor.

- Üç ay önce açıklanan Ekonomik Reform Paketi'nde gündeme getirilen, vaat edilen reformların hemen hiçbirisi ortada yok.

Özetle; küçük oynamalarla günü idare etmeye çalıştıkça, ekonomide krizin ağırlaşmasının, derinleşmesinin önüne geçilemiyor. Endekslere de yansıdığı şekilde ekonomik güven dibe vuruyor ve gelecekte durumun daha da kötüye gideceği kanısı yaygınlaşarak, pekişiyor!

VERİLEN ZAM ORANLARI EMEKÇİNİN MUTFAĞINDAKİ ENFLASYONU YANSITMAKTAN UZAK

Hükümetin 2022 yılı için yüzde 5 artı 7 ve 2023 için açıklanan yüzde 8 artı 6 oranında verilen zamlara dair yapılan açıklamalarda çalışanların enflasyona ezdirilmediği açıklanmakta. Sormak isteriz, acaba emekçiler ve emekliler hangi enflasyona ezdirilmedi?

Merkez Bankası Başkanının dahi gerçeklikten uzak dediği TÜİK'İN adrese teslim enflasyon verilerine mi, yoksa emekçinin mutfağında hissettiği yüzde 40'ı bulan gerçek enflasyona mı ezdirilmedi?

2018 yılından beri söz verilen 3600 Ek gösterge ise yine vaat olarak yılsonuna bırakıldı.

Başkanlık Sistemi Emekçilere Yoksulluktan Başka Bir Şey Getirmedi

Çalışma Bakanı yaptığı açıklamada Türkiye'nin ekonomik olarak büyüdüğünden ve başkanlık sisteminin avantajlarından bahsetti. Lakin karşımızda duran gerçeklik bunun tam tersini söylemektedir.

Başkanlık sistemi ile sözde şahlanış dönemine geçip, cihan devleti olacağımız yönünde iddia da bulunulmasına rağmen; bu sistemde geçen 38 aylık sürenin 36 ayında enflasyon tek haneleri görmedi.

2018 yılında, 24 Haziran seçimlerinin yapıldığı tarihlerde milli gelirimiz 10 bin 757 dolar iken şimdi milli gelirimiz 8 bin 713 dolara geriledi. Başta emekçiler olmak üzere hepimiz bu sistemde en az 2 bin 44 dolar fakirleştik.

Ekmeğin fiyatı dahi son bir yılda yüzde 23 oranında arttı. Yoksulluk sınırı son bir yılda en az 1619 TL arttı.

TÜİK'İN adrese teslim enflasyon verilerinin aksine çalışanların mutfağındaki enflasyon yüzde 40'lara dayandı.

Merkez Bankası Başkanı dahi geçtiğimiz haftalarda piyasada yer alan gerçek enflasyonun, resmi enflasyon ile uyummadığını açıkladı.

Böylesine bir durumda verilen zamların yeterli olmayacağı, yeni yılda da emekçinin cebine girmeden eriyeceğini belirtmek isteriz. Kısacası gelecek iki yıl için belirlenen zam oranları, memurun ve emeklinin kaybını karşılamaktan uzaktır.

Bu zam oranları kamu emekçisine refah yerine yine yoksulluk getirecektir.

Adil Bir Toplu Sözleşme İçin Grev Hakkı Şarttır

Memurlarımıza grevli toplu sözleşme hakkının tanınmaması, toplu pazarlık sürecinin doğasına aykırıdır. Bu durum, memurlarımızın eşit ve demokratik toplu sözleşme görüşmesi yapmasında en büyük engeldir.

Hükümet, memurlarımıza bu hakkı tanımayarak kendi belirlediği zam oranlarını adeta milyonlarca kamu emekçisine ve emeklisine zorla dayatmaktadır. Verilen zam oranlarını bir lütuf olarak gösterilmekte, memurlara her daim ölümünü gösterip, sıtmaya zorunlu olarak razı olmaları istenmektedir.

Tüm sendikaların eşit katılımı sağlanmadan, grev hakkının bir hak olarak tanınmadığı sürece, kamu emekçileri ve emeklileri için gerçek bir toplu sözleşme sürecinden bahsetmemiz asla mümkün olmayacaktır.

GARANTİ YÜKÜNÜN MALİYETİ 100 MİLYAR DOLARI GEÇİYOR

Kamu-özel-işbirliği projelerinden 8'inin garanti yükü 100 milyar doların üzerinde gözükmektedir. Garantiler döviz cinsi olduğu için kur değıştikçe yükü de değışiyor. Diğer projelerle kaba tahminde bulunursak 140 milyar dolar civarında bir garanti yükünden söz edilebilir.

Tablo, kamu-özel-işbirliği (KÖİ) projelerinden, rakamları kısmen belli olan, garanti yükünü tahmin için az çok hesap yapılması mümkün 8'ini kapsıyor. Bu projelerde garanti yükü 100 milyar doların üzerinde gözükmektedir. Bu rakamların neye dayandıkları, nasıl hesaplandıklarını dizinin her bölümünde, kendi sayfalarında verdik. Rakamlara yüzde 100 kesinlikle bakılmamalı. Yeni bilgilere ulaşıyor, yeni rakamlar öğreniliyor. Garantiler döviz cinsi olduğu için kur değıştikçe TL cinsinden yükü değışiyor. Ancak konu üzerinde çalışan iktisatçıların, gazetecilerin telaffuz etikleri, buldukları dolar cinsi rakamlarla yakın sonuçlara ulaştık. 8 projenin dışında kalan, tabloda yer almayanların verileri daha eksik veya henüz yeni açılmaları nedeniyle gerçekleşme rakamları belli değil. Bunlar hakkında diğer projelere kıyasla kaba tahminde bulunabildik. 140 milyar dolar civarında bir garanti yükünden söz etmek mümkün. Bu belki biraz daha fazla da olabilir. AKP, Kanal İstanbul'da da bu modeli uygulamaya kalkarsa rakamlar çok daha yükselecektir.

1- Çanakkale Köprüsü'nde 2 Milyar Avrodan Fazla Garanti Yükü Oluşabilir

1915 Çanakkale Köprüsü ve Otoyolu Projesi'nin müteahhidi Limak, Yapı Merkezi, Güney Koreli Daelim ve SK E&C konsorsiyumudur. İhalesi 26 Ocak 2017'de yapıldı. Sözleşme süresi 16 yıl 2 ay 12 gün. Yatırım tutarı 10,3 milyar TL. İhale tarihinde avro cinsinden verilen rakam 3,1 milyar. Proje, Malkara ile Çanakkale arasında 1915 Çanakkale Köprüsü'nü de içeren 88 kilometre otoyol ve 13 kilometre bağlantı yolundan oluşuyor. 324 kilometrelik Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale-Savaştepe Otoyolu Projesi'nin bir parçasıdır. 18 Mart 2022'de açılması planlanıyor.

Araç garantisi günlük 45 bin. Halen feribotlarla günlük 12 bin civarında araç geçiyor. Köprü açılışından sonra günlük geçiş 15 bin olarak alınsa dahi, yine günlük 30 bin eksik geçiş için garanti yükü oluşabilir. Bu da kaba bir hesaplama (günlük 30.000 eksik geçiş X 15 avro=450 bin avro x 365 = 164 milyon avro X 16 yıl işletme süresi =) 2,6 milyar avro yük oluşturabilir. Günlük geçiş 20 bini bulabilirse 2,2 milyar avro garanti yükü oluşturabilir.

2- Kuzey Marmara'da Yıllık Garanti 650 Milyon Doları Buluyor

Bu proje iki kesimden oluşuyor. Avrupa Yakası bölümü 80,2 km. Kalan kısımları da tamamlanarak Mart 2020'de devreye girdi. İhalesi, 4 Mayıs 2016'da yapıldı. 10 Haziran 2016'da sözleşmesi imzalandı. Yatırım bedeli yaklaşık 1,2 milyar dolar. 3 yıl yatırım süresi bulunan projenin işletme süresi 6 yıl 9 ay 12 gün. Müteahhit şirket bu bölümde Kolin-Kalyon-Hasen OGG'dir.

Asya Yakası'ndaki (Kurtköy-Akyazı) bölümünde yol uzunluğu 170,2 km. İhalesi, 4 Mayıs 2016'da yapıldı. 1 Temmuz 2016'da sözleşmesi imzalandı. Yatırım bedeli 2 milyar dolar. 3 yıl yatırım süreli projede işletme süresi 6 yıl 9 ay 12 gün. Tüm kesimleri 2020'de tamamlandı. Müteahhit şirketi Limak-Cengiz OGG'dir. Her ikisinde de garantileri, "kilometre başına geçiş ücreti" şeklindedir.

Her iki kesim için öngörülen ücretler, ihale tarihi dolar kuru ortalamasından hesaplandığında km başına 0.053 \$ ücret öngörüldüğü anlaşılıyor. İzleyen yıllar için enflasyon ve kur düzeltmeleri ile ilgili formülün ne olduğunu bilmiyoruz. İki kesim toplamı 250 km. YSS bağlantılı olduğu için aynı sayıda araç garantisi (günlük 135 bin)

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

varsayımla kaba bir hesap yapıldığında yılda 650 milyon dolar, işletme süresi boyunca 4,4 milyar dolar toplam garanti yükü rakamına ulaşılıyor. Tam açılışı 2021’de gerçekleştiği için 1 yıllık gerçekleşme rakamları da bu yıldan sonra belli olacaktır. Kullanıcıların paylaştığı bilgiye göre geçiş sayısı çok düşük düzeyde. Yüzde 50 gerçekleşme olarak baktığımızda bile 2 milyar doların üzerinde bir garanti yükü muhtemel gözüküyor.

3- Menemen–Çandarlı’da Da Garanti Ödeniyor: 56 km otoyol ve 40 km bağlantı yolları almak üzere toplam 96 km. İhalesi, 15 Şubat 2017’de gerçekleşti, 4 Nisan 2017’de sözleşmesi imzalandı. Yatırım bedeli yaklaşık 468 milyon dolar. 3 yıl yatırım süresi bulunan projenin işletme süresi 8 yıl 10 ay 11 gün. Müteahhitleri IC Holding ve Kalyon.

22 Şubat 2020’de açıldı. Günlük 35 bin araç geçiş garantisi var. Menemen–Çandarlı arasında otolar için 33.50 TL (4 dolar) geçiş ücreti alınıyor. Olcay Aydılek’in haberine göre Aralık 2020’de bu yol için devlet şirkete 170-175 milyon lira garanti ödemesi yaptı. Devlet bu projelerde ücret ayarlamasını genellikle ocak aylarında yapıyor. 170 milyon liralık ödeme 2 Ocak 2020 kuruyla 28,6 milyon dolarlık ödeme demek. Bu da 4 TL ücretten yıllık 7 milyon civarında eksik geçiş olduğunu ortaya koyuyor. Garanti 12 milyon 775’tir. Tablo böyle devam eder de geçiş sayıları bu düzeyde seyrederse devletin 200-250 milyon dolar civarında bir garanti ödemesi gerekecektir.

4- Ankara–Niğde Otoyolu’nda Hem Garanti Hem İndirim Farkı Ödenecek

332 km uzunluğunda. İhalesi, 14 Nisan 2017’de gerçekleşti. Müteahhidi ERG-Seza İnşaat’tır. Yatırım bedeli 1.4 milyar dolar. 3 yıl yatırım süresi bulunan projenin işletme süresi 15 yıl 4 ay. Aralık 2020’de tüm etapları açıldı. 7-8 aydır faaliyette. Yolun üç bölümünde farklı garantiler var. Araç geçiş sayısı garanti-gerçekleşme oranı yıl sonunda anlaşılabilir. Prof. Dr. Uğur Emek, bu yolda araç başına km’de 5 avro cent gelir garantisi verildiğini, kısmı kabul ile erken açılmalardan şirkete ayrıca 2019’da 36 milyon 267 bin dolar, 2021’de 80 milyon 739 bin dolar önden yüklemeli gelir garantisi sağlandığını yazdı.

Otomobil ücreti halen 115,5 TL. Üstelik bu rakam indirimli. (Erdoğan, ücretlerde yüzde 20-40 indirim uygulanacağını açıklamış, 17 Temmuz itibarıyla de uygulama başlamıştı.) Otolar için indirimsiz fiyat 144 liraya geliyor. Haliyle bu indirimin faturası da Osmangazi’de olduğu gibi devletin bütçesinden ödenecek. Prof. Emek, buradan 670,5 milyon liralık bir yük hesabı yaptı. Bu fiyatlarla yolun yoğun kullanımını beklemek hayaldir. İndirimin nedeni de bu. Devlet bu projede yüklü bir garanti altına girmiştir.

5- Çukurova, Şakir Paşa’yı Çöpe Atıyor

Çukurova Havalimanı, İstanbul Havalimanı’nın AHL’yi çöpe atması gibi çalışır durumdaki Şakir Paşa’yı çöpe atacak. Dahası Şakir Paşa, 5 milyon kapasiteyi tam kullanamıyorken, yeni limanda önce 8, ikinci etapta 12 milyonluk kapasite kurulacak.

2011’deki ilk ihaleyi 357 milyon avro’ya alan Koçoğlu İnşaat, yapamadı. Hükümet projeyi alt yapı-üst yapı şeklinde ikiye bölerek 16 Mart 2020’de yeniden ihaleye çıktı. 2 grup girdi. Cengiz-Limak-Kalyon grubu ile Günbeton-Terminal Yapı. İhaleyi Günbeton-Terminal ortaklığı aldı. Ne olduysa, nasıl olduysa anlamadı, ihale sonrası “şaşırtıcı” gelişmeler yaşandı. İhaleden 12 gün sonra bakan görevden alındı. Yeni bakan ihaleyi iptal etti. Niye etti? Açıklaması yok. Ya da var! Son ihaleyi Favori AŞ-Yako Tekstil Ortak Girişimi kazandı. Ortaklar, DHMİ’ye 297 milyon 100 bin avro, artı KDV ödemeyi taahhüt etti.

Havalimanının üstyapı tesislerini yapacaklar, YİD modeli ile işletip devredecekler. İşletme süresi 25 yıl. Ortaklar 155 milyon avro yatırım yapacak. İhale ile ilgili açıklamada şöyle denildi: “İhaleyi alan şirkete işletme süresinin ilk 12 yılıyla sınırlı olmak kaydıyla, ilk işletme yılında 2 milyon 353 bin 787 iç hat giden yolcu, 347 bin 374 dış hat giden yolcu sayısı garanti edildi. Taahhüt edilen yolcu sayısı üzerinden yapılacak garanti ödemeleri, belirtilen yolcu sayılarının altında bir gerçekleşme olduğu takdirde ödenecek tutardır.”

40 kilometre ötesindeki Şakir Paşa, 5 milyon yolcu kapasitesini dolduramıyorken, 8 milyon yolcu kapasitesi kurdurmak, her yıl, yüzlerce milyon dolar garanti ödemeyi garanti etmez mi? Liman inşaat sürecinde.

6- Aydın–Denizli Otoyolu

140 kilometresi otoyol, 23 kilometresi de bağlantı yolu olmak üzere toplam 163 km uzunluğunda. Müteahhidi Fernas İnşaat. Bakan Karaismailoğlu’nun açıklamalarına göre maliyet, işletme süresi şöyledir: “Yatırım maliyeti 699 milyon avrodur. Tabii bunun üzerine bakım, işletme maliyeti, 3 yıl yapım, 17 yıl işletmedeki bakım, işletme maliyeti 561 milyon avro’dur. Finans maliyetini koyduğunuz zaman -sonuçta uluslararası finans kullanılıyor- 17 yılda 482 milyon avro’dur. 1 milyar 813 milyon avro maliyeti olan bir işin ihale bedeli de 1 milyar 549 milyon avro’dur. Bu da 3 yıl yapım, 17 yıl işletmeden sonra tamamen kamuya sağlam bir şekilde devredilecektir.”

İzmir otoyolu sütununda, alt satırdaki 135.5 milyon dolar, bu hattaki erken açılma dönemlerinde oluşan garanti yükünü ifade ediyor. // Kurdaki hareketlilik, yükün TL cinsinden ifadesini değiştiriyor.

AKKUYU NGS'NİN GARANTİ YÜKÜ 18 MİLYAR DOLAR

Yine bir 'ilk'i başardılar!

Akkuyu Nükleer AŞ'nin internet sitesindeki ifadelere göre AKP, yine dünyada bir ilki "başarmış" gözüküyor. Sitedeki cümle şöyle: "Akkuyu projesi, dünyada 'Yap-İşlet- Sahip ol' modeliyle inşa edilen ilk NGS projesidir." Bizim anlayacağımız şu: Diğer garantili projelerin aksine, Akkuyu NGS'yi Rus şirketi yapacak ve ömrü boyunca işletecek.

Santralin denenmemiş yeni nesil bir reaktör teknolojisi ile kurulduğu, Rusya'nın kendi nükleer santral teknolojisini modernleştirme projesinin bir parçası olarak Türkiye'yi deneme alanı haline getirdiği, anlaşmanın aslında teknoloji transferi de içermediği, kamuoyu; santralin YİD modeli ile yapıldığı için sonunda Türkiye'ye devredileceğini sanırken, uygulama modelinin aslında "yap-sahip ol-işlet" olduğu; Türkiye'de kurulu gücün TEDAŞ'ın 2027 projeksiyonunda dahi yüzde 10 fazla olduğu, başka bir ifade ile bu santrale ihtiyaç da olmadığı; dünyada nükleer santrallerin kapatıldığı, birçok ülkenin hızla güneş, rüzgârdan üretimi artırmak için büyük yatırımlar yaptığı; ülkelerden elektriğin pahalı olduğu ve bu tip santrallerin büyük riskler yarattığı gibi çok fazla tartışma alanı vardır. Bizim yazı dizisi bakımından en önemli konu ise yarattığı garanti yüküdür. Hesabını birlikte yapalım. Proje ile ilgili bildiklerimizi not edelim:

12 Mayıs 2010'da Türkiye-Rusya arasında Akkuyu'da bir nükleer güç santralının (NGS) kurulması ve işletilmesi ile ilgili anlaşma imzalandı. Anlaşma 6 Ekim 2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı. Anlaşmaya göre Rus tarafı VVER 1200 (AES 2006 tasarımı) tipi 4 reaktör (toplamda 4.800 MW) kuracak. Hizmet ömrü 60 yıl olacak, 20 yıl daha uzatılabilecek.

Anlaşma metninde sanılanın aksine, santralin "yap-işlet-devret" (YİD) modeli ile yapılacağı yer almadı. 4'üncü maddenin 2. Fıkrası, sahipliği şöyle tanımladı: "Proje Şirketi, üretilen elektrik de dahil olmak üzere, NGS'nin sahibidir."

NGS'nin sahibini "proje şirketi" olarak tanımlayan anlaşma bu şirketin ana hissedarının da Rus tarafı olacağını hükme bağladı. 4'üncü fıkra şöyle: "Rus Yetkili Kuruluşları'nın Proje Şirketi'ndeki toplam payları, hiçbir zaman yüzde 51'den az olamaz."

Sürekli İşletecekler

Akkuyu Nükleer AŞ'nin resmi internet sitesindeki ifadelere göre AKP, yine dünyada bir ilki "başarmış" gözüküyor. İnternet sitesindeki cümle şöyle: "Akkuyu NGS inşaat projesi, dünyada "Yap İşlet, Sahip ol" modeliyle inşa edilen ilk NGS projesidir." Bizim anlayacağımız şu: Diğer garantili projelerin aksine, Akkuyu NGS'yi Rus şirketi yapacak ve ömrü boyunca işletecektir.

Cüneyd Zapsu Var

Devam edelim... 13 Aralık 2010'da proje şirketi olarak yüzde 100 Rus sermayeli (devlet şirketi Rosatom'a bağlı) Akkuyu NGS Elektrik Üretim AŞ kuruldu. Halen 6 hissedarın 6'sı da Rus şirketleri. Dolaylı ve doğrudan sahip oldukları ile birlikte Rosatom'un projedeki payı yüzde 99.2.

Sekiz kişilik yönetim kurulunda Türkiye'den tek isim var: AKP'li Hasan Cüneyd Zapsu!(3)

2011'de proje sahası tahsis edildi. 01.12.2014'te ÇED Raporu olumlu kararı alındı. 17.11.2017'de 1 no'lu reaktörün temel atımı işleri tamamlandı. 30.12.2017'de Elektrik Satınalma Anlaşması (ESA) imzalandı. İlk ünite 2023'te elektrik üretecek. Diğerleri birer yıl arayla devreye alınacak. Proje, "stratejik yatırım" teşviklerinden yararlanacak.(4) Santralin inşaatına Rus Titan-2 ile İçtaş İnşaat ortaklığı 2018'de başladı.

Gelelim işin "garanti" boyutuna... İlgili anlaşmanın 10'uncu madde, 5'inci fıkrası şöyle: "TETAŞ, Proje Şirketi'nden (...) üretilmesi planlanan elektriğin Ünite 1 ve Ünite 2 için yüzde 70'ine (yüzde yetmiş) ve Ünite 3 ve Ünite 4 için yüzde 30'una tekabül eden sabit miktarlarını her bir güç ünitesinin ticari işletmeye alınma tarihinden itibaren 15 (on beş) yıl boyunca 12.35 (on iki nokta otuz beş) ABD senti/kWh ağırlıklı ortalama fiyattan (KDV dahil değildir) satın almayı garanti eder."

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Yani devlet, Akkuyu'nun ürettiği elektriğe 15 yıl boyunca miktar ve fiyat garantisi vermiştir. Enerji Atlası'nın yaptığı hesaplama göre, bu "yıllık ortalama 17,5 milyar kilovatsaat, 15 yılda 262,5 milyar kilovatsaat elektrik enerjisini sözleşmede belirlenen fiyatla alım garantisi" anlamına geliyor. 2020 yılı bütçe görüşmelerinde yıllık alım garantisinin 19 milyar metreküp olduğu belirtilmiştir. Arada büyük fark yoktur.

Önemli bir nokta... Alım fiyatı artabilecektir! ESA'da ilgili fıkra şöyledir: "...mutabakata varılan tarife kademelerinde, elektrik fiyatındaki yıllık değişim, projenin geri ödemesinin sağlanması açısından, fiyat limiti üst tavanı 15.33 ABD senti/kWh olmak üzere Proje Şirketi tarafından hesaplanır." TMMOB raporlarında yatırımın geri dönüşü için ilk yıllar bu yüksek fiyatın uygulanacağı belirtilmektedir. Yani... "Üretilen 1 kW's enerji için sözleşmede 12,35 dolar sent fiyat olduğu belirtilmekle beraber, inisiyatif Rusya tarafında olmak üzere Akkuyu projesinin geri ödemesinin sağlanması amacıyla fiyat 15,33 dolar sent kW's'e kadar çıkabilecektir." (Enerji Atlası)

Türkiye İçin Çok Pahalı

Bu fiyat çok yüksektir. TMMOB raporundan aktarıyoruz: "Bilindiği gibi elektrik toptan satış fiyatları EPIAŞ tarafından yönetilen elektrik piyasasında belirlenmektedir. Bunun yanında devletin alım garantisi verdiği için elektrik satın aldığı yenilenebilir, kömür, Yİ ve YİD santralleri vardır. Ancak genel belirleyici unsur EPIAŞ serbest piyasa koşulları ile oluşan EPIAŞ fiyatı olmaktadır. EPIAŞ'ta oluşan 2001-2018 Kasım fiyatları incelendiğinde son 9 yılda fiyatların 13 kuruştan 29.5 kuruşa yükseldiğini görmekteyiz. ABD Doları cinsinden ise fiyatların bu süre içerisinde 4-5 cent/kWh bandında hareket ettiği görülmektedir. Kasım 2018'de Piyasa Takas Ortalama Fiyatı (PTF) 29,5 kr/kWh olmuştur. ABD doları centi olarak bu değer 5.56 cent/kWh'a tekabül etmektedir. (...) Yani Akkuyu'dan alınacak elektrik ilk yıllarda bugünkü elektrik fiyatının 2,75 katı, 15 yıllık ortalamada 2,22 katı fiyat ile satın alınacaktır. (...) Akkuyu NGS elektrik alım fiyatları Türkiye için çok pahalıdır."

TMMOB raporundaki rakamlar 2018 Kasım itibarıyla. Yüksek zamlarından sonra (19 Ağustos PTF ortalaması değeri olarak) halen piyasada elektrik MWh fiyatı TL 500,67, dolar olarak 59.16'dır. Bu da 5.916 dolar sente gelmektedir. Akkuyu için garanti edilen fiyat (12.35) bunun iki katından fazladır. Devlet, Akkuyu'dan alacağı elektriği eğer piyasadan alsaydı 1 milyar 124 milyon dolar ödeyecekti. Akkuyu'dan 12.35 sente alarak yılda 1 milyar 222 milyon dolar fazla ödemeye yapacak. Bu da 15 yılda 18,3 milyar dolar zarar anlamına geliyor. (5) Eğer 15.33 dolar sentten alırsa garanti yükü yıllıkta 2.9 milyar dolara, toplamda 24 milyar dolara çıkabilir. Biz tabloda düşük değeri (12.35) baz alalım. Bu durumda hesap şu:

AKKUYU'DA ZARARIN TABLOSU	
Garanti verilen alım miktarı (yıllık/kWs)	19.000.000.000
Garanti edilen fiyat (\$ /kWs)	0,1235
Garanti edilen ödeme (yıllık/\$)	2.346.500.000
15 yıl için toplam alım ödemesi (\$)	35.197.500.000
Türkiye'de güncel piyasa fiyatı (PTF/\$)	0,0592
Akkuyu yerine piyasadan alınsaydı (\$)	1.124.040.000
Devletin yıllık zararı (\$)	1.222.460.000
Devletin 15 yıllık toplam zararı	18.336.900.000

Anlaşmadaki "Her bir Güç Ünitesi için Elektrik Satınalma Anlaşması'nın sona ermesini müteakip, (...) 15 yıldan daha erken olmamak kaydıyla, Proje Şirketi, NGS ömrü boyunca, Türk Tarafı'na yıllık bazda Proje Şirketi'nin net kârının yüzde 20'sini verecektir" hükmü var. Bunun ne miktarda bir kâr aktarımı olacağını, 16 milyar dolarlık garanti yükünü ne ölçüde azaltabileceğini kestirmek güç.

Peki, devlet bu yüksek fiyata, acaba, nükleer teknolojiye sahip olmanın maliyeti olarak katlanıyor olabilir mi? Anlaşma teknoloji transferini içeriyor mu? Anlaşmanın 3'üncü maddesinde amaçlar sayılırken, "teknoloji transferi" de sayılmaktadır. Fakat işin garip tarafı, izleyen 3. fıkrada bu konunun ayrı bir anlaşma ile yürütüleceği belirtilmektedir. O fıkra şöyle: "3. (...) Türkiye Cumhuriyeti'nde (...) nükleer yakıt döngüsü hakkındaki işbirliği ve teknoloji transferi taraflarca mutabakata varılacak ayrı koşullar çerçevesinde yürütülecektir." Mevcut durumda sadece öğrenci eğitimleri yapılmaktadır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Santral deprensellik açısından riskli bölgede yapılmaktadır. Jeoloji Mühendisleri Odası'nın görüşleri aşağıdadır: "Santralin 20-25 km yakınından geçen yaklaşık 300 km uzunluğundaki Ecemiş fay hattının sismik karakteri ciddi kaygılar oluşturmaktadır. Fay hattının uzun dönemdir suskun olması tehlikeli bir enerji birikimi olduğuna işaret etmektedir. Akkuyu yöresi aynı zamanda, çalışma mekanizması son Japonya depremini yaratan tektonik sistemi ile aynı olan; Japonya'daki kadar büyük olmasa da tarihsel dönemlerde yıkıcı büyüklükte sığ odaklı depremler ve tsunamiler üretmiş Helenik-Kıbrıs yayının da etkisi altındadır. Diğer taraftan bölgenin, önemli bir deprem beklentisi olan Doğu Anadolu ve Ölüdeniz Fay zonundan etkilenme olasılığı da bulunmaktadır."

Avrupa Parlamentosu da Türkiye'de yapılmakta olan Akkuyu NGS'nin fay hattı üzerinde bulunması nedeni ile derin kaygı duyduğunu belirtmiş ve Türkiye'yi nükleer güvenlikle ilgili olarak yakın komşuları ve kendi halkının kaygılarını dikkate almaya, Sınır Aşan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ESPOO) sözleşmesine katılmaya çağırılmıştı. Hükümet, her zamanki gibi, hiçbir uyarıya kulak asmadı.

Son bir not... Sinop'ta da santral kurulması için Japonya ile 2013'te anlaşma imzalamıştı. Ancak, Haziran 2018'de durdurulduğu açıklandı. Japon tarafı, proje üzerine çalışmayı bıraktığını duyurdu. Enerji Bakanı Fatih Dönmez, "Sinop'la ilgili henüz şu anda görüşülen bir ülke de yok. Burada Trakya daha öne çıkıyor. Çin'le görüşmelerimiz var" dedi.

ZAFER HAVALİMANI'NDA GARANTİ ÖDEME FACİASI

Devletin 33 yıl boyunca firmaya garanti ödemesi, bugünkü verilerle yapılan projeksiyona göre 196 milyon avroyu buluyor. Eğer 2044 yılı tam yıl olarak alınmazsa, rakam birkaç milyon avro daha düşük gerçekleşecektir. Ciddi bir kamu zararı vardır. Devlet yönünden hesaba kitaba gelir tarafı yoktur.

Garanti faciası derken... En yüksek garanti ödenecek projelerden biri olması anlamında değil, hesap kitap boyutundaki akılalmazlıkları kastediyorum. 5 - 10 yolcu gelen yere 100 yolcu garantisi verilir mi? Verilmiş! AKP'nin "proce" anlayışını anlatmaya kalksanız, Zafer Havalimanı'ndaki faciayı ilkökul çocukları bile anlayabilir.

DHMI verilerine göre 2017, 2018, 2019 yolcu sayıları sırasıyla 103 bin, 99 bin, 82 bindir. Buna karşılık aynı yıllar için verilen yolcu garantisi sayıları şöyledir: 1 milyon 83 bin, 1 milyon 137 bin, 1 milyon 171 bin...

2020 yılında salgın etkisiyle yolcu sayısı 16 bin 450'dir. Garanti edilen yolcu sayısı 1,2 milyon yolcudur. Salgın nedeniyle İstanbul Havalimanı'nda olana benzer bir uygulamaya gidilip gidilmediği hakkında bilgi yok. Devlet bu limandan kira almıyor. 2021 Temmuz ayı verisine göre yolcu sayısı 7 bin 280 gözüküyor. Ağustos ve izleyen aylarda yoğun gurbetçi ziyaretiyle rakam biraz daha hızlı yükselebilecektir. Ancak hangi yıl ele alınırsa alınsın, verilen garantinin gerçekleşme ile uzak yakın ilişkisi yoktur. Bu tablo karşısında haliyle şu soru akla geliyor: Acaba, bu liman için yolcu garantisini 'makul, gerçekleştirilebilir' bulan ve taahhüt eden kamu bürokratları kimlerdi? Bu hesabın bir kontrolü oldu mu? Onu kim ya da kimler yaptı? Nasıl olabilir bu?

Yüzde 90 Sapma İyî Niyet Olabilir mi?

Bir ölçüde yanılmak da mümkün. 1 milyon garanti verdiniz ama 900 bin oldu.

100 bin yanıldınız. 200 bin yanılın, garanti ödeyin. Bu faturayı da "önemli bir altyapı yatırımıydı, kamu yararına bir - iki yıllık ödemenin zararı olmaz" diye savunun. Yine olur, olabilir diyelim. Ama 1 milyon yolcu garantisi verdiğiniz yere... Eğer 70 - 80 bin yolcu geliyorsa, hesabınızda yüzde 90 - 95 sapma olmuşsa... En başta kamu

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

yönetimi, bunda kötü niyet aramaz mı? Kötü niyet de olmasın. Peki, hesap kitap bilmeyen biri ya da birilerinin ne işi var o karar mercilerinde? Hadi onu da atlادınız! Bu yanlış hesabı yapandan bir hesap sordunuz mu? Kamuyu zarara uğratmanın bedeli ne oldu onun için?

Şimdi biz de bir hesap yapalım... Bu liman hakkında neler biliyoruz? Resmi açıklamaları not edelim:

İhalesini 29 yıl 11 ay işletme süresi ile IC İçtaş kazandı. Öngörülen yapım süresi erken tamamlandı, 24 Kasım 2012'de açıldı. Projenin yatırım maliyeti 61,1 milyon avro. Bakanlık bir soru önermesine verdiği cevapta yatırımın 150 milyon avro olduğunu belirtiyor. Oysaki yine bir başka kamu belgesinde (KÖİ 2018 raporu, ekran görüntüsü sayfada) yatırım tutarı 2019 yılı fiyatlarıyla 78.482.497 dolar olarak verilmiş. 2012 paritesine göre bu rakamın avro değeri 61,1 milyon avro.

Firma 2044 yılına kadar işletecek.

İç hat yolcusunda 2, dış hat yolcusundan 10 avro hizmet ücreti alacak.

2012 yılından 1 aylık işletme döneminde 50 bin yolcu garantisi vardı. Tam yıl olarak 2013 itibarıyla 850 bin yolcu garantisi ile başladı (500 bin iç hat, 350 bin dış hat olmak üzere).

İzleyen yıllarda yüzde 3 gibi küçük oranlı artışlarla garanti edilen yolcu sayısı artırıldı (2022'de 1 milyon 317 bin yolcu seviyesinden sonra, garantili yolcu sayısı artırılmayacak).

ZAFER HAVALIMANI TABLOSU								
YIL	GARANTİ EDİLEN İÇ HAT YOLCU SAYISI	GARANTİ EDİLEN DİŞ HAT YOLCU SAYISI	GARANTİ EDİLEN TOPLAM YOLCU SAYISI	İÇ HAT GERÇEKLEŞME	DİŞ HAT GERÇEKLEŞME	İÇ HAT YOLCU FARKI GARANTİ ÖDEMESİ (2 €)	DİŞ HAT YOLCU FARKI GARANTİ ÖDEMESİ (10 €)	TOPLAM GARANTİ ÖDEMESİ (€)
2012	25 KASIM'DA FAALİYETE GEÇTİ			3.181				446.956
2013	500.000	350.000	850.000	63.872	20.902	872.256	3.290.980	4.163.236
2014	535.000	374.500	909.500	60.303	26.274	949.394	3.482.260	4.431.654
2015	569.775	398.843	968.618	70.570	23.304	998.410	3.755.390	4.753.800
2016	603.962	422.773	1.026.735	67.281	19.452	1.073.362	4.033.210	5.106.572
2017	637.179	446.026	1.083.205	81.941	21.423	1.110.476	4.246.030	5.356.506
2018	669.038	468.327	1.137.365	72.427	26.968	1.193.222	4.413.590	5.606.812
2019	699.145	489.402	1.171.486	57.741	24.285	1.282.808	4.651.170	5.933.978
2020	727.711	508.976	1.206.631	9.512	6.938	1.436.398	5.020.380	6.456.778
2021	752.560	526.792	1.242.829	19.024	13.876	1.467.072	5.129.160	6.596.232
2022	775.137	542.596	1.317.773	70.000	25.000	1.410.274	5.175.960	6.586.234
2023	775.137	542.596	1.317.773	70.700	26.075	1.408.874	5.165.210	6.574.084
2024	775.137	542.596	1.317.773	62.797	27.196	1.424.680	5.153.998	6.578.678
2025	775.137	542.596	1.317.773	63.425	28.366	1.423.424	5.142.303	6.565.727
2026	775.137	542.596	1.317.773	64.059	29.585	1.422.156	5.130.106	6.552.262
2027	775.137	542.596	1.317.773	64.700	30.858	1.420.874	5.117.384	6.538.258
2028	775.137	542.596	1.317.773	65.347	32.184	1.419.580	5.104.116	6.523.696
2029	775.137	542.596	1.317.773	66.000	33.568	1.418.274	5.090.276	6.508.550
2030	775.137	542.596	1.317.773	66.660	35.012	1.416.950	5.075.842	6.492.796
2031	775.137	542.596	1.317.773	67.327	36.517	1.415.620	5.060.787	6.476.407
2032	775.137	542.596	1.317.773	68.000	38.088	1.414.274	5.045.084	6.459.358
2033	775.137	542.596	1.317.773	68.680	39.725	1.412.914	5.028.707	6.441.621
2034	775.137	542.596	1.317.773	69.367	41.434	1.411.540	5.011.625	6.423.165
2035	775.137	542.596	1.317.773	70.060	43.215	1.410.154	4.993.809	6.403.963
2036	775.137	542.596	1.317.773	70.761	45.073	1.408.752	4.975.226	6.383.978
2037	775.137	542.596	1.317.773	71.469	47.012	1.407.336	4.955.844	6.363.180
2038	775.137	542.596	1.317.773	72.183	49.033	1.405.908	4.935.629	6.341.537
2039	775.137	542.596	1.317.773	72.905	51.141	1.404.464	4.914.545	6.319.009
2040	775.137	542.596	1.317.773	73.634	53.341	1.403.006	4.892.554	6.295.560
2041	775.137	542.596	1.317.773	74.371	55.634	1.401.532	4.869.618	6.271.150
2042	775.137	542.596	1.317.773	75.114	58.026	1.400.046	4.845.695	6.245.741
2043	775.137	542.596	1.317.773	75.865	60.522	1.398.544	4.820.744	6.219.288
2044	775.137	542.596	1.317.773	76.624	63.124	1.397.026	4.794.720	6.191.746
TOPLAM GARANTİ ÖDEMESİ (HAVACILIK - YOLCU):								196.608.514
İŞLETMECİNİN YILLIK 1 MİLYON AVRO TAHMİN ÜZERİNDEN HAVACILIK DIŞI GELİRİ:								33.000.000
İŞLETME ŞİRKETİNİN TOPLAM GELİRİ								228.748.839
LİMAN İŞLETME GİDERİ TAHMİNİ:								77.250.000
LİMANIN YATIRIM BEDELİ								61.100.000
<small>Tablodaki gri zeminli rakamlar resmi açıklamalardır / 2012 yılı garanti ödemesi, 35 günlüktür. 2044'te devir tarihi mart olarak bilinmektedir / 2022 sonrasında garanti edilen yolcu sayısında artış taahhüdü olmadığı belirtilmektedir. Bu nedenle garanti rakamı aynı düzeyde devam ettirilmiştir. / 2020 rakamları bellidir. 2021 için salgın etkisinin azalacağı tahmini ile yüzde 50 artış öngörüldü. / 2022 normalleşme yılı olarak alındı ve limanda daha önce gerçekleşmiş en yüksek yıllık sayılar baz alınarak iç hatlarda yüzde 1, dış hatlarda yüzde 4,3 artışlarla yürütülerek gerçekleşme tahmini yapılmıştır. Bu artış salgın öncesi 7 yılın artış-azalış ortalamaları yansıtılarak tahmin edilmiştir. İşletme döneminin ilk 7 yılında iç hatlarda artış ortalaması -0,07'dir. Dış hatlarda 4,3'tür. Yine de iç hatlarda da yıllık yüzde 1 artış öngörülerek iyimser bir hesaplama tercih edilmiştir.</small>								

İlk dönem gerçekleştirmeleri ile ilgili bildiklerimiz şunlar:

“Sayıştay raporunda, Zafer Havalimanı iç hatlarda 2012-2016 yılları arasında 2 milyon 395 bin 916 yolcu sayısının garanti edilmesine karşın gerçekleşme oranının yüzde 3 ila 5 arasında kalarak 124 bin 867 yolcunun uçuş yaptığı vurgulandı. Firmaya garanti yolcu farkı olarak 4 milyon 542 bin Euro ödendi...

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Aynı tarihleri kapsayan dış hatlarda 1 milyon 677 bin 142 yolcunun garanti edilmesine rağmen sadece 45 bin 667 yolcunun seyahat ettiği anlaşıldı. Gerçekleşme oranı yüzde 3'te kalarak firmaya garanti yolcu farkı olarak 16 milyon 314 bin euro ödeme yapıldı." (Kamil Elibol'un haberi)

Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün soru önermesine cevap:

"2017 yılından bu yana yedi (7) yıldır işletilen Zafer Havalimanı için ödenen garanti tutarı 26.692.626 euro olup bu süre içerisinde havalimanının işletme giderleri ise 32.822.290 euro. Ödenen garanti tutarı havalimanının işletme giderlerinin dahi altında olup devletin herhangi bir zararı söz-konusu değildir. Üstelik bu hesaplamalara finansman maliyeti dahil toplam 150.000.000 euroluk yatırım tutarı da dahil değildir."

Yatırım tutarının 61 milyon avro olduğunu belirttik. Şimdi bu veriler üzerinden hareket etmek ve kaba çıkarsamalar yapmak mümkün.

Çok çok sağlam, kesin hesaplamalar için elimizde daha fazla bilgi olması gerekirdi. Garanti edilen yolcu sayısının 2022'den sonra aynı kalacağı dolaylı bir bilgidir. Yine bir soru önergesinin soru kısmındaki ifadeden anlıyoruz bunu. Yolcu sayısında, kampanyalarla, mantıklı tedbirlerle artış sağlanabilir. Bu konuda çalışmalar olduğu da belirtilmektedir. Dolayısıyla 7 yıllık gerçekleşme ortalamalarından gelecek için yaptığımız tahminler kısmen geçersizleşebilir. Kamunun garanti ödemesi daha az olabilir. İhtiyat kaydını belirtelim.

Firma, finansman gideri dahil yatırım tutarı 61,1 milyon avrodur. İşletme gideri soru önermesine verilen cevaba göre yıllık 4,7 milyon avroya gelmektedir. Ancak bu rakam, yatırım tutarını da 150 milyon avro olarak bildiren cevapla birlikte verilmiştir. Ayrıca, liman yüzde 10 kapasite ile çalıştığı için yolcuya bağlı giderlerin de çok düşük olacağını düşünmek gerekir. Bununla birlikte pisti hazır bulundurmak gibi yolcuya bağlı olmayan standart giderleri de dikkate alırsak, işletme giderini de bakanlığın cevabındaki rakamın yarısı düzeyinde almak hakkaniyetli görünüyor.

Büyük Proje Merakı Zarara Sebep Oldu

Bir de havalimanının "havacılık dışı" gelirleri vardır. Limanda yeme içme üniteleri, sağlık, bebek bakım, yöreye has ürünlerin ve el sanatlarının satışa sunulduğu hediyelik eşya mağazaları, 3 adet araç kiralama yeri açılmıştır (Duty-Free mekanları posta hizmetleri ve 1adet banka şubesi açılacağı belirtilmektedir). Otopark gelirleri vardır.

Havacılık dışı gelirler, normalde, uluslararası ölçülerde havacılık gelirlerine yakındır. Zafer'de "havacılık (yolcu geliri)" garanti ödemeleri düzeyindedir. Ancak gerçekleşen yolcu sayısı bunun yüzde 10'unu bile aşmadığı için yolcuların limanda alışverişlerinden, araç kiralamadan, servislerden otopark kullanımlarından gelirleri de düşük kalacaktır. Bu bağlamda, havacılık dışı gelirleri hesaplamada rakamları gerçekleşme seviyelerinden yıllık 1 milyon avro olarak hesaba kattık (Konuya yakın bölge milletvekilleri de bu rakamın mantıklı olduğu fikrindedir). Yolcu sayısındaki kıpırdamaya bağlı olarak liman hizmet gelirleri artabilir. Eğer garanti edilen kadar yolcu olsaydı bu rakam 150 milyon avro üzerinde olacaktır.

Devletin 33 yıl boyunca firmaya garanti ödemesi, bugünkü verilerle yapılan projeksiyona göre 196 milyon avroyu buluyor. Eğer 2044 yılı tam yıl olarak alınmazsa, rakam birkaç milyon avro daha düşük gerçekleşecektir. Ciddi bir kamu zararı vardır. Devlet yönünden hesaba kitaba gelir tarafı yoktur.

2 milyon yolcu kapasitesi yerine 100 – 200 bin, hadi 300 bin diyelim yolcu kapasiteli küçük bir liman yapılabilirdi. Hatta bugünkü gerçekleşme düzeyine göre gerekli bir yatırım olduğu da tartışmalıdır. Büyük bir atıl kapasite liman devlete geçtikten sonra da yıllar yılı taşınacaktır. Zararın kaynağı, en masum ifadeyle "büyük proje merakı"nın, matematiği yenmesidir.

Şirket yönünden de durum şöyledir:

İC İçtaş, 2044 devir yılını baz alırsak, garanti parası olarak devletten 196 milyon avro tahsil edecek, 33 milyon avro da havacılık dışı gelir sağlayacaktır. Genel geliri 228 milyon avro civarında gerçekleşebilir.

Yatırımı 61,1 milyon avrodur. Yıllık işletme gideri olarak yılda 2,3 milyon avro da işletme dönemi boyunca 77 milyon euro harcaması düşünülebilir. Bu takdirde toplam gideri 138,3 milyon avro olarak gözükmektedir. İşletme dönemi sonunda 100 milyon avroya yakın bir brüt karlılık gerçekleşebilir.

Bu konunun takipçilerinden CHP Uşak Milletvekili Özkan Yalım da kendi hesaplarına göre şirketin 100 milyon avro gelir sağlayacağını söyledi. Yalım, "Biz, bu tür projelere karşı değiliz. Köprü de yol da lazım elbette. Ulaşım, modernizasyona ihtiyaç vardır. Fakat, Osmangazi ve Yavuz Sultan Selim'in için birkaç yılda ödenen garanti parası Çanakkale Köprüsü'nün maliyetine eşit olunca, mantıklı olmaktan da çıkıyor. Kamu, bazı işlerini özel sektöre yaptırabilir. Ama niye garanti versin? 2044 yılında Zafer Havalimanı'nı kaç yolcunun kullanacağı

nereden bilinebilir? Doğrusu nedir? Doğrusu bu tür iş ve ihalelerde, garanti vermemektir. Şirket bu şartlarda ne kadar yıl işletme istiyorsa ihalede onu teklif etsin, Rekabet yıl üzerinden olsun” diye konuştu.

Son bir notla, bu bahsi, bitirelim: Uluslararası Şeffaflık Derneği'nin internet sitesinde, Zafer Havalimanı garanti ödemesini, 205.281.118 avro olarak gösteren bir tablo mevcuttur. Yine eski Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz'ın sosyal medyadaki bir paylaşımında da 2044 sonu itibarıyla garanti ödemesini 195.973.328 avro olarak tahmin eden bir tablo yer almıştır. Benim tahminimle uyuşmaktadır.

Bu bölümü, bir gözlemlerle bitirelim. Anadolu'da bazı kentlerde köklü, eski, zengin, halen kentin önde gelen yatırımcıları içinde olan aileler vardır. Kurucudurlar, odalara, borsalara başkandırlar. Başkan olmasalar da bu örgütlerde sözleri geçer. “Kanaat önderi” sayılırlar. “Angara” ile hep irtibatları olur. Kütahya, Gaziantep, Kayseri, Denizli, Malatya gibi daha birçok ilde bu tip ailelerin genel düsturu, hükümetlerle iyi geçinmek, kente ve kendi yatırımlarına teşvikler koparmak şeklindedir. Bize mantıksız gözüken bazı yatırımlar bu ailelerin, önde gelen patronların iktidarı -tabir uygunsa kafalamvalarıyla da yapılmaktadır. Kentin patronları yakın siyasilere kulis başlatmakta, kendi yararlarına projeleri planlara sokabilmektedir. Zafer Havalimanı, bunlardan birisidir. Liman devlete zarar ettirmektedir ama bölgedeki birkaç önde gelen işadamına yaramaktadır. (Yıllar önce bu limandaki zararı gündeme getirmek istediğimizde yöre patronlarının gösterdikleri tepkiye şaşırılmışım!) Giresun'da yapılmakta olan havalimanı da böyledir. Garantili bir proje değildir ama mantıksız ölçülerde büyük olmasında bu tür yerel etkiler, yandaş müteahhit kafalamaları olması muhtemeldir.

FSM KÖPRÜSÜ DE BEŞLİ ÇETE ÜYESİNE EMANET!

Karayolları'nın 508 Milyon TL'lik İhalesi Makyol'a Verildi

Karayolları Genel Müdürlüğü'nün düzenlediği, FSM Köprüsü'nün askı halatlarının değişim işi tam 508 milyon TL'ye beşli çete üyesi Makyol'un da içerisinde yer aldığı iş ortaklığına verildi. Makyol, geçtiğimiz günlerde bakımını bir yıl önce tam 58 milyon TL'ye yaptığı ve pistinde çatlak oluşan Trabzon Havalimanı'yla gündeme gelmişti

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na bağlı Karayolları Genel Müdürlüğü'nün düzenlediği Fatih Sultan Mehmet (FSM) Köprüsü'nün askı halatlarının değişim işi ihalesi milyonlarca liraya beşli çete üyesi Makyol'a verildi.

Kamu İhale Bülteni'nde yer alan bilgilere göre, Karayolları Genel Müdürlüğü 6 Temmuz tarihinde “FSM Köprüsü Askı Halatlarının Değiştirilmesi ve Boğaz Köprülerinin Eksik Kalan İşlerinin Tamamlanması Yapım İşleri” adı altında bir ihale düzenledi.

İhale tam 508 milyon 312 bin TL'ye Japonya merkezli IHI Infrastructure Systems şirketi ile beşli çete üyesi Makyol İnşaat Şirketi'nin oluşturduğu iş ortaklığına verildi. İş ortaklığı ile Karayolları arasında imzalanan sözleşmede ise milyonlarca liralık işin 900 gün süreceği belirtildi. Öte yandan Adnan Çebi'nin Yönetim Kurulu Başkanı olduğu Makyol'un adı ve “17/25 Aralık tapeleri”nde de geçiyordu.

Pazarlık Usulüyle Verildi

Milyonlarca liralık ihale, Kamu İhale Kanunu'nun “Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen olayların” ortaya çıkması durumunda kullanılması gereken tartışmalı maddesinde düzenlenen pazarlık usulüyle yapıldı.

Trabzon Havalimanı Pistini De Aynı Şirket Onarmıştı

Geçtiğimiz günlerde bakımı için bir yıl önce 58 milyon TL harcanan Trabzon Havalimanı pistinde çatlak oluşması nedeniyle uçuşların durdurulması gündem olmuştu. Pisti milyonlarca liraya onaran şirketin yandaş Makyol Şirketi olduğu ortaya çıkmıştı.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nin (DHMI) pist onarım işi için pazarlık usulü (21/B) ile açtığı ihaleyi 29 Nisan 2020 tarihinde Makyol İnşaat aldı. DHMI, bu kapsamda pist bakımı ve aydınlatma işleri için Makyol İnşaat'la 58 milyon 58 bin 661 TL'lik sözleşme imzaladı.

Son 10 yılda 24 kez vergiden muaf tutulan Makyol, son beş yılda da Cengiz, Limak, Kolin ve Kalyon'la birlikte kamu ihalelerinin yüzde 24'ünü alan şirketlerden biri oldu.

ÇATLAYAN PİST DEĞİL DÜZEN!

Bakımı 1 yıl önce yapılan pist çöktü

Bakımı için bir yıl önce 58 milyon TL harcanan Trabzon Havalimanı pistinde çatlak oluştu. Havalimanının pist bakım işinin geçen yıl ihalesiz bir şekilde yandaş Makyol İnşaat Şirketi'ne verildiği ortaya çıktı.

Bir yıl önce bakımı için 58 milyon TL harcanan Trabzon Havalimanı'nın pistinde çatlak meydana geldi. Trabzon Havalimanı'nda cuma akşamı üç saat boyunca uçuşların aksamasına neden olan pistteki çatlak, gözleri pist ihalesine çevirdi.

Geçtiğimiz yıl koronavirüs salgını nedeniyle uçuşların durdurulması üzerine Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü, Trabzon Havalimanı'nda uçuş emniyetini tehdit eden eğimlerin ve deformasyonların kaldırılması amacıyla onarım çalışması başlatmıştı. Pistteki onarım inşaatı 5 Mayıs 2020'de başlamış, 1 Haziran 2020 tarihinde tamamlanmış ve havalimanı bu tarihte uçuşa açılmıştı.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nin (DHMI) pist onarım işi için pazarlık usulü (21/B) ile açtığı ihaleyi 29 Nisan 2020 tarihinde Makyol İnşaat'ın aldığı öğrenildi. DHMI, bu kapsamda pist bakımı ve aydınlatma işleri için Makyol İnşaat'la 58 milyon 58 bin 661 TL'lik sözleşme imzaladı. Son 10 yılda 24 kez vergiden muaf tutulan Makyol, son beş yılda da Cengiz, Limak, Kolin ve Kalyon'la birlikte kamu ihalelerinin yüzde 24'ünü alan şirketlerden biri oldu.

Yandaş Firmaya Verildi

Olayın ardından CHP Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya dikkat çeken bir açıklama yaptı. Havalimanının pist bakım işinin geçen yıl ihalesiz bir şekilde yandaş bir firmaya verildiğini hatırlatan Ahmet Kaya, "Dün yapılan pist bugün çöküyorsa, çöken sadece pist değil, AKP'nin yandaşı kayıran zihniyetidir, adaletsiz ihale sistemidir, kısacası AKP zihniyetidir" dedi.

Trabzon Havalimanı pistinin geçen yıl Nisan ayında bakım ve onarımdan geçirildiğini belirten Kaya, "Havalimanındaki pistlerde çalışma yapıldığını görünce araştırdık ve bu iş için herhangi bir ihale yapılmadığını fark ettik. 2 defa gittik yerinde incelemeler yaptık. Trabzon Büyükşehir Belediyesi ekiplerinin pistteki asfaltı söktüğünü gördük. Başta Ulaştırma ve Altyapı Bakanı olmak üzere ilgili yetkililere pist bakım işi için ihale yapılıp yapılmadığını, bu işin kimler tarafından ne kadar bedelle yapıldığını, bu işi yapan firmanın liyakate sahip olup olmadığını sorduk. Biz bu soruları kamuoyu adına sorarken böyle bir sonuçla karşılaşacağımızı ön görerek konunun üzerine gitmiştik, uyarımiştik. İşin ihalesiz bir şekilde bir yandaşa verildiğini ve ihalenin daha sonra el altından yapıldığını ifade etmiştik. Maalesef 1 yıl önce yapılan pist bugün çöktü. Daha dün yapılan pist çöküyorsa bu işin sorumluluğunu taşıyanların çıkıp bunun hesabını vermesi lazım" dedi.

Soruların Cevabı Oldu

Geçtiğimiz yıl Trabzon Havalimanındaki bakım ve onarım çalışmaları ile ilgili verdiği soru önergesini hatırlatan CHP Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya, "İhaleye çıkılıp çıkılmadığı bile bilinmeyen, hangi firmanın, hangi kriterler çerçevesinde çalışma yaptığı belli olmayan, 5 yılda defalarca bakım ve onarıma giren, sorunları asla kalıcı olarak giderilmeyen Trabzon Havalimanı ile ilgili Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'na 6 soru yöneltmiştik. Bakımdan 1 yıl sonra pistte yaşanan çatlak sorularımızın cevabı oldu." ifadelerini kullandı. CHP Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya açıklamalarını şu şekilde sürdürdü: "Çok şükür bir kaza yaşanmadan pistteki çökmeler fark edildi. Fakat aynı zamanda uçuşların durması nedeniyle de binlerce insanımız mağdur edildi, çok büyük kamu zararı oluştu. Daha önce de pist aydınlatmasında sorun çıkmış uçuşlar durdurulmuştu. Trabzon Havalimanı'nda her yıl benzer sorunlar yaşanıyor. Turizmcilerimiz, turistlerimiz ve vatandaşlarımız mağdur ediliyor. Bu durum Trabzon adına maalesef utanç verici. Bunun sorumluları kim? Çıkıp hesap versinler.

AKP'nin yandaşları zengin etme sevdası, artık ülkemiz ve vatandaşlarımız için bir güvenlik sorunu oluşturur hale geldi. Allah korusun, burada yaşanacak bir uçak kazasında insanlarımız yaşamını yitirebilirdi. Dün yapılan pist bugün çöküyorsa, bunu sorgulamak lazım. Ülkenin kaynaklarını heba ediyorlar."

ÇAMLICA'DA BİR 'TANIDIK' ŞİRKET DAHA...

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla 2018 yılında başlatılan Çamlıca Camii ve Çevresi Kentsel Dönüşüm Projesi'nin ikinci etabından sonra üçüncü etabı da davet usulü ihale yöntemiyle 'tanidik' şirkete gitti.

Üsküdar ilçesi Kirazlıtepe Mahallesi Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesi'nin 666 konut, 20 adet ticari bağımsız birim, 24 derslikli okul, bilgi evi, muhtarlık ve aile sağlığı merkezi gibi sosyal donatı alanlardan oluşan üçüncü etabını Turgut A.Ş inşa edecek.

Turgut A.Ş ile geçtiğimiz Mayıs ayında sözleşme imzalandığı öğrenildi.

Toplam yapım maliyetinin ne kadar olduğu açıklanmayan proje ile ilgili TOKİ'nin ihale ve proje sayfalarında da herhangi bir bilginin olmaması dikkat çekti.

Rize'de Çok Sayıda Proje

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın memleketi Rize'de hayata geçirilen birçok projenin yapımını üstlenen Turgut A.Ş'nin tamamladığı projeler ise şöyle:

Ovit Dağı Çığ Tünelleri, Rize Modern Küçük Sanayi Sitesi, Rize İçme Suyu İnşaat Projesi, Çayeli Kaymakamlığı Hükümet Konağı İnşaatı, Güneysu İlçe Emniyet Müdürlüğü Hizmet Binası, Rize İl Özel İdare Binası, Çayeli Futbol Sahası, Çayeli Maltepe Köprüsü, Güneysu Merkez Köprüsü, Rize dereleri taşkın koruma projesi, Anzer Yaylası turist yolu yapımı.

Devam Eden Projeler

Recep Tayyip Üniversitesi köprü inşaatı, Güneysu İlçe Jandarma Komutanlığı hizmet ve lojman binası, Ayder Yaylası Kapalı Otopark Projesi, Recep Tayyip Üniversitesi Geliştirme Vakfı Güneysu Konakları Okul İnşaatı, Recep Tayyip Üniversitesi Geliştirme Vakfı Lojman binaları ve sosyal tesisler, Güneysu Eğitim Külliyesi.

Şirket, İstanbul'da son dönemde Kirazlıtepe dışında, Zeytinburnu Beştelsiz kentsel dönüşüm projesi ve Çekmeköy'de Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi – Türk Alman Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi A.Ş. tarafından geliştirilen Dijital Teknopark projesinin yapımını üstlendi.

İkinci Etap da Davetle Verilmişti

2018 yılında Çamlıca Camii'nin batısında 180 bin metrekarelik bir alan risk alanı ilan edilmişti. Üç etaptan oluşan Kirazlıtepe Mahallesi Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesi'nin birinci etabı için 2019 yılında gerçekleştirilen açık ihaleyi Özyazıcı İnşaat kazanmıştı. 501 konut, 48 dükkândan oluşan birinci etabın inşaat aşamasının yüzde 90'ı tamamlandı.

706 konut ve 75 adet ticari alandan oluşan ikinci etabının yapım işini ise son dönemde aldığı kamu ihaleleriyle dikkat çeken Yapı & Yapı şirketi almıştı. Projeye ilgili ihale ilanı yayınlanmazken, iş davet usulüyle verilmişti.

Proje kapsamında 3 etapta toplam, 1876 konut, 142 ticari bağımsız birim, 2500 araçlık kapalı otopark inşa edilmiş olacak.

YIKIM

Atatürk Havalimanı kapatıldı, 10 milyar avroluk ekonomik kayıp yaratıldı. 4–5 milyar dolar değerindeki havalimanı çöpe atıldı. Çevresinde konuşlanmış havaalanı otelleri, fuarlar, kargo şirketleri, akaryakıt istasyonları zora sokuldu. 200 milyon yolcu kapasitesi kuruluyor. Oysaki ihtiyaç, 70 milyonluk kapasite yaratmaktı.

Herhangi bir projenin ekosistem içinde yaratabileceği etkilerin tamamını kapsamamak, kurduğu ile yıktığı ekosistemlerin milli gelir etkisini tartmamak, sadece ranta ve seçmeni etkilemeye odaklanmak, batıl büyüklük taslama tutkusunu beslemek, AKP'nin proje anlayışının tipik bir tezahürü. Bu proje, 4–5 milyar dolar değerindeki AHL'yi çöpe attı! Bu liman civarına konuşlanmış havaalanı otellerini, fuarlarını, kargo şirketlerini, akaryakıt istasyonlarını zora soktu. Liman, hepsini kaderiyle başbaşa bırakıp, bölgeden çekip gitti... AHL çöpe atılırken yeni limanda gereksiz kapasiteye milyar dolarlar gömüldü. 200 milyon yolcu kapasitesi kuruluyor. Oysaki ihtiyaç, AHL çalışırken ilave 70 milyon kapasite yaratmaktı!

Ulaşım Uzmanı Prof. Dr. Haluk Gerçek, araştırmasında AHL'yi kapatmanın, inşaat ile yatırım olarak 8,4 milyar avroluk bir ekonomik kayba yol açtığını, ayrıca çevresindeki otel ve ticari işletmelerin yıllık kaybının da 580 milyon avro olduğunu saptadı. Bu işletmelerin eski gelir düzeylerine kaç yılda ulaşabilecekleri belli değil...

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

AHL erken kapatıldığı için işletmeciye (TAV) 389 milyon avro ödenmiştir. Yani bu tarafta 10 milyar avrodan daha fazlası kaybedildi, o tarafta yeni liman için 10 milyar avro harlandı! Şimdi projenin hesap kitap tarafına bakalım.

İhalesi 3 Mayıs 2013'te yapıldı. Cengiz, Kolin, Limak, MAPA, Kalyon OGG; 10 milyar 247 milyon avro maliyet 22 milyar 152 milyon avro kira teklifi ile kazandı. Projenin son fazı 2028'de tamamlanacak ve 200 milyon yolcu kapasitesine ulaşacak. Kira ödemeleri, ocak ayının son iş gününde ödenecek. Giden yolcudan dış hat için 20 avro, dış hattan gelip dış hatta giden transitte 5 avro, iç hat için 3 avro, iç hat transitte de 1 avro ücret olacak

DHMI, ilk 12 yıl için toplam 6,3 milyar avroluk sadece dış hat ve transitleri kapsayan yolcu garantisi verdi. İşletmeci, dış ve dış transit yolculardan taahhüt edilen gelirin altında gelir elde ederse Hazine farkı ödeyecek. Eğer üzerinde gelir elde edilirse fark Hazine'ye aktarılacak. Havaçılık yazarı Guntay Şimşek, bu 6,3 milyar garantinin ilk yıl 316,4 milyon avrodan başlayarak 12'nci yılda 689,8 milyon avroya çıkacağını yazdı. Biz, projeksiyonda bu bilgiden hareketle yıldan yıla dengeli olarak artan bir garanti tablosu oluşturduk. 2019'da işletmeci devlete 22,4 milyon avro ödeme yapacağını açıkladı. 2019 bu rakamlarla geride kaldığı için projeksiyonu 2020 itibarıyla "70 milyon yolcu" öngörüsüyle başlatmak mantıklı olurdu ancak salgın dolayısıyla 2020'de toplamda yüzde 65,6 kayıp yaşandı. Yüksek kayıp devam ediyor.

Tek Gelir Yolcudan Değil

Limanın 1. fazı 29 Ekim 2018'de (90 milyonluk kapasite) açıldı. Faz 1'in yatırım maliyeti 7.5 milyar avro oldu. İST'de kira ödemelerinin de başlangıç tarihi olarak kabul edilen işletme süresi başlama tarihi kamu belgelerinde 7 Nisan 2019 olarak gözükmüyor. Dolayısıyla fiili açılış tarihi 29 Ekim 2018'den resmi açılış tarihi 7 Nisan 2019'a kadarki 6 aylık dönemde kısmen uçuşa açıldığı için bu ara dönemin garanti hesaplamasında ne şekilde dikkate alındığı hakkında açıklama yok.

Elimizdeki veriler bunlar. Projeksiyonda kullanacağımız parametrelere gelince... Prof. Dr. Seyfettin Gürsel ve Araştırma Görevlisi Tuba Toru Delibaşı'nın araştırmasındaki, 2019–2030 arası yolcudan yıllık yüzde 6.4 artış öngören iyimser senaryoyu baz aldık. Projeksiyonu garantili dönemin bitimine kadar uzattık. Salgın nedeniyle verilen 2 yıl ek işletme süresini de ekledik.

İST, esas itibarıyla AHL'nin yolcusunu devralacak. Devralış dönemi yolcu sayıları bellidir. AHL, son faaliyet yılı 2018'i 68,3 milyon yolcu ile kapatmıştı. 2019'un ilk 4 ayında da faaliyetteydi. AHL ve İST'in 2019 yolcu sayıları toplandığında, AHL'nin 2018 sayısına neredeyse eşit olduğu görülüyor. Dolayısıyla İST, AHL'nin tam kapasitesini 2020'de devralabilecekti. Pandemi işi bozdu. Projeksiyonda 70 milyon yolcu ile 2022'yi normale dönüş olarak aldık.

İç–dış yolcu oranları yaklaşık yüzde 25–yüzde 75'tir. İST, THY'ye transit hizmeti veriyor. THY'nin son 5 yıllık verilerine göre dış hatlar yolcusunun yüzde 55'i transittir. TÜİK istatistiklerine göre bütün yolcu segmentlerinde giden–gelen yolcu sayıları yarı yarıyadır. Buna göre limanda yolcu sayıları "İstanbul Havalimanı'nda Yolcu Artış Projeksiyonu" tablosundaki gibi seyredecektir. Bu tabloya göre İstanbul Havalimanı'nda devlet, eğer projeksiyondaki yolcu artışları gerçekleşirse, garanti dönemi sonunda toplamda 225 milyon euro civarında bir garanti ödemesi yapacak görünmektedir.

İSTANBUL HAVALİMANI'NDA YOLCU ARTIŞ PROJEKSİYONU						
YIL	TOPLAM YOLCU	GİDEN YOLCU	İÇ HAT GİDEN	TOPLAM DIŞ HAT	TRANSİT YOLCU	DIŞ HAT GİDEN
2019	52.578.008	26.289.004	6.572.251	39.433.506	21.688.428	8.872.539
2020	23.410.380	11.705.190	2.926.298	17.557.785	9.656.782	3.950.502
2021	35.000.000	17.500.000	4.375.000	26.250.000	14.437.500	5.906.250
2022	70.000.000	35.000.000	8.750.000	52.500.000	28.875.000	11.812.500
2023	74.480.000	37.240.000	9.310.000	55.860.000	30.723.000	12.568.500
2024	79.246.720	39.623.360	9.905.840	59.435.040	32.689.272	13.372.884
2025	84.318.510	42.159.255	10.539.814	63.238.883	34.781.385	14.228.749
2026	89.714.895	44.857.447	11.214.362	67.286.171	37.007.394	15.139.388
2027	95.456.648	47.728.324	11.932.081	71.592.486	39.375.867	16.108.309
2028	101.565.873	50.782.937	12.695.734	76.174.405	41.895.923	17.139.241
2029	108.066.089	54.033.045	13.508.261	81.049.567	44.577.262	18.236.153
2030	114.982.319	57.491.160	14.372.790	86.236.739	47.430.207	19.403.266

2019-2020 rakamı gerçekleşme sonuçlarıdır. 2021 temmuz itibarıyla yolcu sayısı 16.5 milyondur. Yılı iyimser bir öngörü ile 35 milyonla tamamlayabileceği tahmin edilmişti. 2022 normalleşme yılı kabul edilerek yolcu sayısı 70 milyon olarak alınmış ve yıldan yıla yüzde 6,4 oranında artırılmıştır.

Konsorsiyumun Geliri

İGA, limandan, işletme dönemi boyunca ne kadar gelir sağlayabilir? Devlet kendisi yapsaydı, kiradan daha mı fazla mı gelir elde ederdi? Şirketin geliri ile devletin aldığı kira dengeli midir? İGA'nın tek geliri yolcudan değildir. Konma, kiralama, işletme gelirleri çok daha yüksek. Ortaklardan Nihat Özdemir de yolcu gelirlerinin toplam gelirin yaklaşık üçte birini oluşturacağını düşündüklerini belirtmişti. Bu da gelirin yaklaşık yüzde 70'ini yolcu dışı alanlardan sağlamayı planladıklarını gösteriyor. Salgın öncesinde yaptığımız hesaplama göre; İGA'nın konma gelirleri, 2020'den itibaren tam kapasiteye ulaşarak 590 milyon avro civarında gerçekleşecek görünüyordu. Bu muhtemelen 2022'ye ertelenmiş oldu. Konma gelirlerinin 2029-2030 yıllarında 1 milyar avroyu geçmesi beklenebilir.

Yeme içme alanlarında İGA, TUM İÇTUR ile 25 yıllık bir anlaşma yaptı. 32 bin metrekare alanı kapsayan bu anlaşmanın bedeli açıklanmadı. 55 bin metrekarelik "duty free" alanı ile birlikte düşünüldüğünde toplam 100 bin metrekarelik alanın yüzde 85'inin kiralandığı sonucu çıkıyor. "Duty free" anlaşmasında 53 bin metrekarelik alanın 500 milyon avro yıllık kira ile verildiğini düşündüğümüzde, kalan kısımlardan en temkinli tahminle 350 milyon avroluk ilave kira geliri sağlanacağını düşünmek yerinde olur.

Kargo/Lojistik Merkezi; projenin ilk fazı için 1,4 milyon metrekarelik bir alana kuruldu. İlerleyen fazlarda 200 bin metrekarelik ilave yapılması planlanıyor. Yakıt ihalesini de konsorsiyum almıştır. Limanda 40 bin araçlık otopark var. Yolcuya tam kapasiteye ulaşılmadan, otopark kapasitesinin yüzde 100'e ulaşması da zordur ancak yıldan yıla artan ciddi bir gelir kalemi oluşturacağı kesindir. İki yıl ertelemeli de olsa, gelir-gider tahminleri üzerinden bakıldığında, İGA, 2032'de bitmesi gereken garanti döneminde:

- 6,3 milyar avro yolcu geliri (garantili)
 - 9 – 10 milyar avro konma geliri
 - 6 milyar avro "duty free" geliri
 - 3 milyar avro lojistik alan kira geliri
 - 1 milyar avronun üzerinde otopark geliri
 - Yaklaşık 1 milyar avro da diğer alanlardan olmak üzere toplamda 26 – 27 milyar euro gelir sağlayacağı tahmin edilebilir.
- Buna karşılık:

- 2022'den itibaren devlete KDV dahil her yıl 1 milyar 45 milyon avro kira ödeyecek.
- 4 milyar avroya yakın işletme gideri yapacak.
- Faiziyle birlikte kredi borçları için 9 milyar avronun üzerinde ödeme yapacak. Böylece toplamda 23–24 milyar avro gideri olacak. Bu tahminlere göre garanti döneminde İGA'nın 3 milyar avro civarında bir kâr etmesi mümkün_gözüküyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Ancak asıl kârı bundan sonra yapacak. Çünkü kredi borçları bitmiş olacak, yolcu sayısı artacağından havacılık gelirlerinde artış olacak. Garanti dönemi bittiği için fazla yolcu geliri tamamen kasasında kalacak. Havacılık gelirleri 2031’de 1,6 milyar avroyu, havacılık dışı geliri gelirleri 1,3 milyar avro bulacak görünmekte. Toplam gideri ise 1.3 milyar avro civarında olacak. 7 bin 500 hektar alanın kalan kısımlarını değerlendirebilecek. Eğer Türkiye krizden krize sürüklenmezse konsorsiyumun 2030 sonrası ikinci dönem gelirin 25 milyar avro civarında olacağı, toplam işletme döneminde 30 milyar avroya yakın olacağı söylenebilir. İşte devlet yapıp işletseydi daha mı kârlı olurdu sorusunun cevabı bu. Bir başka açıdan soralım: Bu ölçüde yüksek bir gelire karşılık devlet neden giderek artan bir kira öngörmedi?

İST’te durum diğer KÖİ projelerinden farklı. Devlet burada kira alacak. Yolcu garantisinde, yeni liman eskisinin kapasitesini devralacağından, başka bir ifade ile yolcu sayıları belli olduğundan fahiş garantiler verememiştir. Garanti ödemesi düşük kalacaktır. Limanın kira gelirleri KDV dahil 26 milyar avrodur. Yolcu sayılarını garanti döneminde yıldan yıla yüzde 6,4 artırarak hesaplama yaptık. Bu artışlar gerçekleşebilir mi? Yakın geçmiş, bu kadar artışı olası gösteriyor. Ancak riskler de var. Yeni salgın dalgası, her şeyi altüst edebilir. Ülkenin büyümesi istikrarsızdır. Olumsuz gelişmeler halinde gelir beklentileri rahatlıkla tersine dönebilir.

Kot Meselesi

Müteahhit ortaklık, kot için öngörülen dolgu miktarının 90 metreden 60’a düşürülmemesi halinde platformun öngörülen zamanda inşa edilemeyeceğini bildirdi, DHMİ kabul etti. Kot düşürülmesinin projede teknik açıdan sorun teşkil edip etmediği konusunda yorumda bulunacak değilim. Bununla birlikte bir gevşetme olduğunu herkes kestirebilir. Dahası, bu kadar büyük bir projede milyarlık maliyet farklar oluşturabileceğini de... Sivil havacılık mevzuatının oluşturulması sürecinde yer alan eski CHP Milletvekili Haluk Pekşen, yüklenici firmanın kotların 30 metre düşürülmesi sayesinde 1,3 milyar dolara yakın haksız kazanç elde ettiğini söyledi.

Devletin verdiği karşılığını istemesi gerekmez miydi? Bu tür projelerde ‘garanti’nin ana parametresi yatırım maliyeti ise kamu, neden sonradan düşürülmüş bir maliyete aynı “garanti” yükümlülüğünü sürdürsün? Şirketlerin “kot düşürülsün” talebi gerçekçi, makul da olabilir. Sorun şurada: İhalede maliyet 10,2 milyar avro olarak verilmiş. Kotun düşürülmesi bunu nereye düşürüyor? Diğer yandan bu tür değişikliklerin ihale bittikten sonra yapılması, hukuka da aykırı. İhaleye katılan diğer şirketler 60 metre kota göre daha düşük teklif verebilirlerdi! Türkiye’de devlet bunu pek çok kez yaptı ve pek çok kez bir şirket lehine haksız kazanç alanı yarattı. Özellikle yapım işlerinde... İhaleye çıkılıyor, inşaat izni 100 bin metrekare, hatırlı şirket 300 bin metrekare yapmış! Diğer talipliler yargıya gidemiyor bile. Çünkü iktidar bağımlısı iş ortamında hükümeti kızdırmak bir sonraki işte de şansını kaybetmek anlamına geliyor.

İSTANBUL HAVALİMANI'NDA GELİR - GARANTİ PROJEKSİYONU											
YIL	İÇ HAT GİDEN YOLCU	İÇ HAT GİDEN YOLCU GELİRİ	TRANSİT YOLCU SAYISI	TRANSİT YOLCU SAYISI GELİRİ	DIŞ HAT GİDEN	DIŞ HAT YOLCU GELİRİ	İŞLETMECİNİN TOPLAM YOLCU GELİRİ	GARANTİ KAPSAMINDAKİ YOLCU GELİRİ	YILDAN YILA ARTAN GARANTİ MİKTARI €	GARANTİ İLE GERÇEKLEŞME FARKI €	
2019	6.572.251	19.716.753	21.688.428	108.442.342	8.872.539	177.450.777	305.609.672	255.600.000	233.100.000	22.500.000	
2020	2.926.142	8.778.426	9.656.267	48.281.335	3.950.291	79.005.821	136.065.581	127.287.155	ERTELENDİ	ERTELENDİ	
2021	4.375.000	13.125.000	14.437.500	72.387.500	5.906.250	118.125.000	203.437.500	190.312.500	ERTELENDİ	ERTELENDİ	
2022	8.750.000	26.250.000	28.875.000	144.375.000	11.812.500	236.250.000	406.875.000	380.625.000	333.847.140	46.777.860	
2023	9.310.000	27.930.000	30.723.000	153.615.000	12.568.500	251.370.000	432.915.000	404.985.000	350.793.880	54.191.120	
2024	9.905.840	29.717.520	32.689.272	163.446.360	13.372.884	267.457.680	460.621.560	430.904.040	367.279.855	63.624.185	
2025	10.539.814	31.619.442	34.781.385	173.906.927	14.228.749	284.574.972	490.101.341	458.481.899	540.582.936	-82.101.037	
2026	11.214.362	33.643.086	37.007.394	185.036.970	15.139.388	302.787.770	521.467.826	487.824.740	563.060.583	-75.235.843	
2027	11.932.081	35.796.243	39.375.867	196.879.336	16.108.309	322.166.187	554.841.766	519.045.523	585.105.273	-66.059.750	
2028	12.695.734	38.087.202	41.895.923	209.479.614	17.139.241	342.784.823	590.351.639	552.264.437	606.750.008	-54.485.571	
2029	13.508.261	40.524.783	44.577.262	222.886.309	18.236.153	364.723.052	628.134.144	587.609.361	628.020.180	-40.410.819	
2030	14.372.790	43.118.370	47.430.207	237.151.033	19.403.266	388.065.327	668.334.730	625.216.360	648.935.580	-23.719.220	
2031	15.292.649	45.877.946	50.465.740	252.328.699	20.645.075	412.901.508	711.308.153	665.230.207	669.511.824	-4.281.617	
2032	16.271.378	48.814.134	53.695.547	268.477.736	21.966.360	439.327.204	756.619.074	707.804.940	689.761.373	18.043.567	
İŞLETMECİNİN TOPL. YOLCU GELİRİ								6.075.591.507	6.216.748.632	-141.157.125	
DEVLETİN TOPLAM GARANTİ TAHHÜDÜ									6.300.000.000	-83.251.368	
DEVLETİN ÖDEMESİ MUHTEML GARANTİ TUTARI										-224.408.493	

Tablo Açıklamaları: Son sütundaki artı rakamlar Hazine’ye aktarılacak garanti üstü gelirdir. Eksi rakamlar devletin ödeyeceği garantilerdir. 2019 yılı garanti miktarı 316.4 milyon Euro idi. Liman nisan ayı başında taşınabildi ve açıldı. 2019 için 9 aylık tahakkuk 233.1 milyon Euro oldu. Şirket devlete 22.5 milyon Euro ödeme yaptı. Bunlar DHMİ açıklamasıdır. // Yolcu sayısında 2019, 2020 (tabloda gri zeminli) gerçekleşme rakamlarıdır. 2021’de yolcu kaybının %50 olarak alındı. 2020’de %65,6’ydı. // Bakan Karaismailoğlu’nun açıklamasına göre 2020 ve 2021 yılında devletin garanti, şirketin de kira ödememesini işletme dönemine iki yıl ekleyerek erteleme formülü üzerinde durulmaktadır. Tabloda bu esas alınmıştır.

Projeksiyonda, 2020 - 2021 kira - garanti ödemesi olmadığı için, devletin normal garanti taahhüdü 2022'ye kaydırılarak devam ettirildi, garanti süresine de 2 yıl eklendi. Normalde 2030'da bitmesi gereken garanti dönemi 2032'ye kaymış oldu. // Garanti hesabında sadece dış hat ve transfer geliri alınmaktadır. // Projeksiyona göre işletmecinin garanti döneminde 2020 ve 2021 yıl geliri hariç (salgın nedeniyle kira - garanti ödemesi olmayan bu iki yıl geliri şirkete kalacaktır) garanti hesabında dikkate alınacak toplam yolcu geliri 6 milyar 75 milyon Euro'ya ulaşıyor. Devletin garantisi ise 6,3 milyar Euro'dur. Fark (garanti) 224,4 milyon Euro'ya gelmektedir. // Garanti ile Gerçekleşme Farkı sütunundaki gri zeminli rakam (-83.251.368 Euro) net hata noksan kabilinden tamamlama rakamıdır.) // Ücret, yalnızca çıkış yapan yolculardan alınmaktadır. Bu da her segmentte daha önce belirttiğimiz gibi toplamın yarısıdır.

ŞEHİR HASTANELERİ ÜLKEMİZ İÇİN BİR KARA DELİK

Sağlık emek ve meslek örgütleri tarafından yapılan ortak açıklamada, şehir hastanelerinin ülke için bir kara delik olduğu belirtildi. Açıklamada, kamu özel ortaklığı projelerinden vazgeçilmesini istiyoruz. Şirketlerin değil kamunun yararının gözetilmesini istiyoruz" denildi.

Sağlık emek ve meslek örgütleri "Şehir Hastaneleri Ülkemiz İçin Bir Kara Deliktir" başlığıyla bir ortak açıklama yaptı. Ankara Tabip Odası (ATO), Devrimci Sağlık İşçileri Sendikası (Dev Sağlık-İş), Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) Ankara Şubesi ve Ankara Dişhekimleri Odası (ADO) tarafından yapılan ortak açıklamada, Kamu özel ortaklığı (KÖO) yöntemi ile yapılan şehir hastanelerinin devlet hazinesine büyük zararlara neden olduğu vurgulandı.

Şehir hastanelerini yapan şirketlerin yapılan sözleşmelere uymadığı ve kamuyu büyük zarara uğrattığı belirtilen açıklama, Devletin KÖO yoluyla özel şirketlere yaptırdığı bu hastaneler bütçe için bir kara delik niteliğindedir. Bütçeden yapılan ve katlanarak artan bu ödemeler zaten daralmış olan ekonomimize çok büyük yükler getirmektedir. Durum böyleyken halihazırda yapılmış olan sözleşmelere uyulmaması sonucu uğradığımız zararların dışında, siyasi iktidarın da herhangi bir yaptırım uygulanmaması da tartışılması gereken konular arasındadır" denildi.

Hukuki Süreç Başlatılsın

"Biz sağlık meslek örgütleri olarak usulüne uygun yapılmamış tüm bu sözleşmeler ile ilgili olarak hukuki sürecin başlatılmasını talep ediyoruz" denilen açıklamada şu ifadeler yer aldı:

"Daha önceden de belirttiğimiz gibi sadece bir kısmını anlatabildiğimiz bu olumsuz tespitlerle bile kamu kaynakları büyük zararlara uğratılmıştır. Biz sağlık meslek örgütleri olarak siyasal iktidarlar tarafından kamu kaynaklarının yetersizliği gibi gerçekçi olmayan bir gerekçe üzerinden yerli ve yabancı sermayeye kaynak aktarılması olarak tanımlayabileceğimiz KÖO projelerinden vazgeçilmesini istiyoruz. Bizler geç de olsa bu yanıltan dönülmesini, şirketlerin değil kamunun yararının gözetilmesini istiyoruz."

PEŞKEŞ TELAŞI

Cumhurbaşkanlığı 113 alımın 88'ini ihalesiz yaptı

AKP iktidarlarının kamu alımlarını belli çevreleri fonlamak için kullanma alışkanlığı ölçüsüzce sürüyor. 2021'de ihalelerin büyüklüğü yüzde 53, sayısı da yüzde 20 arttı. Alımların dörtte biri ise pazarlık yöntemiyle yapıldı.

Kamunun milyarlık mal, hizmet ve danışmanlık alımlarının açık ihale yöntemi dışında yöntemlerle belli çevrelere verilmesi uygulaması sürüyor. 2021'in ilk altı ayında pazarlık yöntemi 25 milyar TL'lik alım için kullanıldı. Cumhurbaşkanlığı da Kamu İhale Yasası dışına çıkarak 113 alımdan 88'ini doğrudan temin ya da istisna kapsamında yaptı.

Kamu İhale Kurumu, 2021'in ilk altı aylık döneminde yapılan kamu alımlarına ilişkin raporunu açıkladı. Geçen yılın aynı döneminde 39 bin 451 olan ihale sayısı 46 bin 907'ye, tutarı da 83,9 milyar TL'den 128,9 milyar TL'ye çıktı.

128,9 milyar TL'lik alımın, 109,9 milyar kanunda belirtilen ihale usulleriyle 14,5 milyar TL'si istisna kapsamında, 3,6 milyar TL'si de doğrudan temin yoluyla gerçekleştirilen alımlarda kullanıldı.

Kamu İhale Kanunu kapsamındaki ihalelerden 84,3 milyar TL'lik 23 bin 378 ihale açık, 25,2 milyar TL'lik 7 bin 168 ihale pazarlık, 353 bin TL'lik 49 ihale de belli istekliler arasında ihale yöntemi ile yapıldı. Geçen yılın aynı döneminde ise 53,3 milyar TL'lik 20 bin 550 ihalede açık ihale usulü tercih edilirken 13,9 milyar TL'lik 7 bin 61 ihale pazarlıkla verildi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

AKP, Kamu İhale Kanunu'nun salgın, doğal afet, savaş ve öngörülmeven durumlar gibi olağanüstü hallerde kullanılmak üzere 21'inci maddesinin "b" fıkrasında düzenlenen pazarlık yöntemine "özellikli işler" gibi bir hüküm ekledi. Bu düzenlemeden sonra istisnai olması gereken pazarlık olanağından yararlanarak yapılan kamu alımlarının sayısı ve tutarı her yıl arttı. Tepkilerin yoğunlaşması üzerine yeniden düzenlenmesi için çalışmaların başlatıldığı açıklanan bu fıkra kapsamındaki alımlar artarak sürüyor.

Müteahhitlere Peşkeş

İktidarın, köprü, otoyol gibi dev ihaleleri bile bu maddeden yararlanarak vermesi sonucu geçen yılın aynı döneminde 21/b ile 12,5 milyar TL'lik alım yapılırken bu yıl 22,3 milyar TL'lik ihalede bu yöntem kullanıldı. Bunun 18 milyar TL'si yapım işleri ile ilgili ihalelere giderken 2,3 milyar TL'lik hizmet, 1,8 milyar TL'lik de mal alımı yapıldı.

Böl, Parçala, Ver

21/b fıkrasının yanısıra idareler, yaklaşık maliyeti elli milyar TL'ye kadar olan alımları pazarlık usulü ile yapmaya olanak sağlayan 21/f'yi de amacından uzaklaştırarak kullandı. Aynı nitelikteki alımları parasal sınırın altında kalacak şekilde bölen idareler bu yılın ilk altı ayında pazarlıkla yapılan ihalelerin yüzde 59'unda 21/f'yi kullandı. Tutarı 1 milyar TL olmakla birlikte 7 bin 168 alımın 4 bin 278'i bu yöntemle yapıldı.

En Fazla Belediyelerin

Bu dönemde en yüksek kamu alımını 36 milyar TL ile belediyeler yaptı. Belediyeleri 20,2 milyar TL ile özel bütçeli kuruluşlar, 15,5 milyar TL ile de KİT'ler izledi.

Cumhurbaşkanlığı 26,4 milyon TL'lik alım yaptı. Tutar olarak 23,2 milyon TL'lik bölümünde kanunda belirtilen ihale usullerini kullanırken rakam olarak bu ihalelerin sayısı 24'te kaldı. 26,4 milyon TL'lik 113 ihalenin, 1 milyon TL'lik 88'inde doğrudan temin, 2,1 milyon TL'lik tek bir ihalede ise istisna hükümlerinden yararlandı.

PARA 'KARA KUTU'YA AKMIŞ!

Dev bütçesiyle birçok bakanlığı geride bırakan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, "kara kutusu" olarak nitelendirilen Türkiye Diyanet Vakfı'nın geçen yıla yönelik gelir ve giderleri belli oldu. Vakıf, 1 milyar TL'si bağış ve yardımlardan olmak üzere 2020 yılında toplam 1 milyar 275 milyon TL gelir elde etti. Vakfın 2020 yılındaki geliri, 2014 yılına oranla yüzde 118 arttı.

TDV, hemen her yıl olduğu gibi 2020 yılında da mali tablolarını gecikmeli açıkladı. 2014 yılında 584,7 milyon TL gelir elde eden vakıf, 2020 yılında gelirlerini ikiye katladı. Vakfın 2020 yılı geliri 1,2 milyar TL olarak gerçekleşti. TDV'nin 2020 yılındaki 1 milyar 275 milyon 753 bin TL'lik gelirinin 1 milyar 98 bin TL'si, "Bağış ve yardımlar"dan oluştu. Vakıf, 2020 yılında, "Finansal gelirler" adı altında ise 33 milyon 606 bin TL topladı. Mali tabloların, "Diğer gelirler" kalemi ise 143 milyon 945 bin TL oldu.

Dev Harcama

TDV, 2020 yılında elde ettiği 1,2 milyar TL'nin 959 milyon 512 bin TL'sini harcadı. Harcamanın 83,2 milyon TL'si, herhangi bir detay paylaşımından, "Diğer" kalemi olarak yazılırken diğer harcama kalemleri ve harcama tutarları ise şöyle ifade edildi:

- Sosyal Hizmetler: 326 milyon 881 bin TL.
- Hayır İşleri ve Gönüllü Faaliyetler: 285 milyon 748 bin TL.
- Eğitim ve Araştırma: 114 milyon 123 bin TL.
- Kültür, Sanat, Spor: 7 milyon 535 bin TL.
- Genel Giderler: 67 milyon 283 bin TL.
- Personel Giderleri: 38 milyon 666 bin TL.

Vakfın, 2015-2020 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemdeki gelirleri ise şöyle:

- 2015: 632 milyon TL.
- 2016: 791,5 milyon TL.
- 2017: 914,2 milyon TL.

•2018, 2019 ve 2020: 1,2 milyar TL.

NÜKLEERE HARCANAN BÜTÇEDE TARİHİ REKOR

İki yılda toplam 250 milyon TL harcayan Nükleer Düzenleme Kurumu, sadece Temmuz'da 177 milyon liralık harcamaya imza attı. Harcama, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar arasında rekor olarak kayıtlara geçti.

Türkiye'de nükleer enerji sektöründeki faaliyetler ile radyasyonla ilgili tesis ve faaliyetleri düzenlemek ve denetlemekle görevli Nükleer Düzenleme Kurumu, henüz herhangi bir aktif nükleer enerji santralının olmamasına rağmen bütçede dev bir kara deliğe dönüştü.

2018 yılından bu yana tüm uyarılara ve itirazlara rağmen faaliyetlerini sürdüren Nükleer Düzenleme Kurumu, enerji açığını kapatmak bir yana, bütçede mali açıklara neden oluyor.

Üç yıldır Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından harcamaları incelenen kurum, bu yıl en yüksek harcamasını yaptı, düzenleyici ve denetleyici çok sayıda önemli kurumun yaptığı harcamayı geride bıraktı.

Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre, 2019'un tamamında 95 milyon TL harcayan Nükleer Düzenleme Kurumu, geçen yıl ise 147 milyon TL harcadı. İki yılda yaklaşık 250 milyon TL harcayan kurum, bu yıl ise tüm rekorları kırdı. Harcama rakamlarına göre, Nükleer Düzenleme Kurumu, bu yılın sadece yedi ayında, iki yılda yaptığı harcamaların toplamına neredeyse yetişerek 211 milyon TL harcadı. Nükleer Düzenleme Kurumu'nun Temmuz ayında yaptığı 177 milyon TL'lik harcama da rekor olarak kayıtlara geçti. Kurumun henüz aktif bir nükleer santrale sahip olmayan Türkiye'de bu harcamayı ne için yaptığı ise bilinmiyor.

Temmuz'da 177 Milyon TL

Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre, Nükleer Düzenleme Kurumu'nun bu yıl aylara göre yaptığı harcamalar şöyle:

Ocak	3 milyon 209 bin TL
Şubat	6 milyon 503 bin TL
Mart	6 milyon 122 bin TL
Nisan	6 milyon 282 bin TL
Mayıs	8 milyon 764 bin TL
Haziran	3 milyon 421 bin TL
Temmuz	177 milyon 492 bin TL

DAĞ GİBİ BÜTÇEYE 18 HAK İHLALİ KARARI

5 yılda toplam bütçesi 67 milyon lirayı aşan TİHEK, üç yılda yalnızca 375 dosya inceledi, 18 ihlal kararı verdi. CHP Genel Başkan Yardımcısı Karaca, "Bütçesi her yıl artsa da görevlerin yerine getirilmesinde aynı performansı göremiyoruz" dedi.

Kurulduğu 2017 yılından itibaren bütçesi giderek artıp milyonlarca lirayı aşan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'nun (TİHEK), yıllar içindeki karnesi, ülkedeki hak ihlallerine yaklaşımı yine gözler önüne serdi.

CHP İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca, üyelerini AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın atadığı TİHEK'in insan hakları ihlallerini yalnızca seyrettiğine dikkat çekerek "Kuruluşundan Bugüne TİHEK İnsan Hakları MYK Raporu"nu yayımladı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Karaca'nın raporuna göre TİHEK'in, bu yıl da dahil olmak üzere 5 yılda toplam bütçesi 67 milyon liranın üzerinde oldu. Ancak 2017'de hiçbir dosya hakkında hak ihlali karar verilmeyenken TİHEK, 2018,2019 ve 2020 yıllarında ise yalnızca 375 dosyayı hükme bağladı. Toplam 375 dosya hakkında 'incelenemezlik kararı' verildiği de belirtiliyor. Ayrıca TİHEK'in, söz konusu 3 yıl içinde ayrımcılık yasağı ihlali, ulusal önleme mekanizması ve genel insan hakları konularında yapılan başvuruların sadece 18'ine ihlal kararı vermesi dikkat çekti.

Rapora göre 2017'de bütçesi 6 milyon 844 bin lira olan TİHEK'in yıllara göre bütçesi şu şekilde:

- 2018: 8 milyon 54 bin TL
- 2019: 12 milyon 972 bin TL
- 2020: 17 milyon 122 bin TL
- 2021: 22 milyon 230 bin TL

TİHEK Verileri Sorgulanmalı

CHP'li Karaca'nın raporunda, Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) tarafından haziran ayında yayımlanan 'Türkiye İnsan Hakları Raporu 2020'deki veriler de hatırlatıldı. TİHEK ile TİHV'in verilerinin karşılaştırıldığı raporda, şunlar dile getirildi: "TİHV tarafından yayımlanan rapordaki sadece 'işkence ve kötü muamele ihlalleri' 140 olarak gerçekleşmiş ve söz konusu bu 140 olayda en az 404 kişi işkence ve diğer kötü muameleyle maruz bırakılmıştır. Sadece bu kategorideki ihlallerden yola çıkarak bile TİHEK tarafından 4 yıl içerisinde sadece 2 ihlal kararı verilmiş olması ilginç ve bir o kadar sorgulanması gereken bir konudur."

Kurum Yalnızca Seyrediyor

TİHEK'in görevini yerine getirmediğini söyleyen CHP'li Karaca, raporu BirGün'e değerlendirdi. TİHEK'in liyakatsiz yöneticilerin pervasız açıklamalarıyla gündeme geldiğini hatırlatan Karaca, kurumun uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülüklerini yerine getirmediği gibi 'pandemi' bahanesine sığındığını aktardı. Kurumun ülkedeki hak ihlallerini yalnızca seyrettiğini belirten Karaca, şu ifadeleri kullandı: "Faaliyet raporlarını karşılaştırmalı olarak incelediğimizde, bütçenin her yıl artmasına rağmen görevlerin yerine getirilmesinde aynı performansı göremiyoruz. Anayasal kurumların Saray memurluğuna dönüştüğü ülkemizde; TİHEK anayasal görevlerini bir yana bırakmış, sarayın şaşakçılığına soyunmuş durumdadır. TİHEK tarafından 3 kategoride incelemeye alınan toplam 576 başvurunun sadece 18'i hakkında ihlal kararı verilmiş. Abesle iştigal bir kurumun bu tavrı; trajikomik değil de nedir?"

YANDAŞ İŞİ TAŞERONA YAPTIRMIS

Trabzon Havalimanı pistinde oluşan çatlak onarıldı fakat tartışmalar sürüyor. CHP Trabzon Milletvekili Kaya, çökmenin 25 metrekarelik alanda meydana geldiği ve onarım işi ihalesi alan yandaş şirketin işi taşeronla yaptırdığını açıkladı.

Bir yıl önce bakımı için 58 milyon TL harcanan Trabzon Havalimanı'nın pistinde meydana gelen çatlak, cuma akşamı üç saat boyunca uçuşların aksamasına neden oldu. CHP Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya pistte oluşan çatlakla ilgili yeni gelişmeleri aktardı.

CHP'li Kaya, "Bize yapılan açıklamada alanda çalışmanın yapıldığını ve 25 metrekarelik alandaki çökmenin düzeltildiği bilgisi verildi. Umarım bunun gibi başka kazalarla karşılaşmayız" dedi. Asıl meselenin, havalimanındaki pistin onarım işinin ilgili şirkete ihalesiz verilmesi olduğunu vurgulayan Kaya ihale sürecinin şeffaf yürütülmediğini belirtti.

İkinci Pist Şart

Makyol İnşaat'ın onarım işinde kendi karını alıp aradan çekildiğini ve pistin onarım işini bir alt taşeronla verdiğini ifade eden CHP'li Kaya, "Yapılan iş nasıl bir iş ki bu kadar kısa sürede pistin çökmesine sebep oldu? Yapan firma likayatli bir firma mıydı? İş bilen bir firma yapsa böyle bir çökme meydana gelir miydi? Millettin kaynakları, kamunun kaynakları böyle yandaşlara peşkeş çekiliyor. İşleri ihalesiz bir biçimde veriliyor ondan sonra bu tür sıkıntılarla karşılaşılıyor" dedi.

Trabzon Havalimanında tek bir pist bulunmasından kaynaklı oluşan çatlakın mağduriyet yarattığına da dikkat çeken Kaya, havalimanında ikinci bir pistin şart olduğunu söyledi.

58 Milyon TL Harcandı

Geçen sene uçuş emniyetini tehdit eden eğimlerin düzeltilmesi amacıyla Trabzon Havalimanı'nda onarım çalışması başlatılmıştı. Pistteki çalışmalar 5 Mayıs 2020'de başlamış, 1 Haziran 2020 tarihinde tamamlanmış ve havalimanı bu tarihte uçuşa açılmıştı. Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nin (DHMİ) pist onarım işi için pazarlık usulü (21/B) ile açtığı ihaleyi 29 Nisan 2020 tarihinde ve tam 58 milyon TL'ye beşli çete üyesi Makyol İnşaat'ın aldığı açıklanmıştı.

2.5 MİLYON LİRALIK HUZUR

Kızılay Başkanı Kerem Kınık ve 6 yöneticiye son 2 yılda "huzur hakkı" adı altında 2.5 milyon lira ödenmiş

Kızılay Başkanı Kerem Kınık ve 6 Kızılay yöneticisine son 2 yılda "huzur hakkı" adı altında 2.5 milyon lira ödendiği ortaya çıktı. Kızılay'ın 9 şirketi olduğunu, şirketlerin yönetim kurulu üyelerinin her ay "huzur hakkı" aldıklarını belirten CHP Ankara Milletvekili Tekin Bingöl, "Millete IBAN gönderen ama milyonluk huzur haklarını ceplerine dolduran bu kişiler hukuk karşısında hesap verecek" dedi. ..

Kızılay Başkanı Kerem Kınık ve 6 Kızılay yöneticisine son 2 yılda "huzur hakkı" adı altında 2.5 milyon lira ödendiği ortaya çıktı. CHP Ankara Milletvekili Tekin Bingöl, "huzur hakkı" belgelerini açıkladı.

Kınık ve 6 yöneticinin her ay 9 şirketten "huzur hakkı" adıyla 3'er asgari ücret aldıklarına dikkat çeken Bingöl, "Geçen yıl bu şirketlerden 1 milyon 717 bin 662 TL, bu yılın ilk 6 ayında da 844 bin 633 TL huzur hakkı verildi" dedi. Kızılay'ın 9 şirketi olduğunu, şirketlerin yönetim kurulu üyelerinin her ay "huzur hakkı" aldıklarını belirten Bingöl, şunları söyledi: "Kızılay'dan 'maaş almıyorum' diyerek halkı yanıltıyorlar. Ortada maaş yok ama şirketlerden 'huzur hakkı' altında alınan milyonlar var. Kızılay bünyesinde 9 farklı şirket var. Bunların ilki 30 Kasım 2018'de 100 milyon TL sermaye ile kurulan Kızılay Yatırım Holding A.Ş. Bu şirket aynı zamanda diğer şirketleri şemsiyesi altında tutuyor. İkinci şirket Ocak 2019'da 50 milyon TL sermaye ile kurulan Kızılay İçecek. Ardından 2019'da sırasıyla 10 Mayıs'ta Kızılay Gayrimenkul ve Girişim Sermayesi Portföy Yönetim Şirketi, 16 Mayıs'ta Kızılay Sağlık A.Ş., 20 Haziran'da Kızılay Kültür ve Sanat Ticaret A.Ş., yine 20 Haziran'da Kızılay Çadır ve Tekstil A.Ş., 2 Ağustos'ta Kızılay Sistem Yapı A.Ş. ve 2020 4 Mart'ta Kızılay Bakım A.Ş., 3 Temmuz'da da Kızılay Lojistik A.Ş. kuruluyor. Ve kurulan bu şirketlere Kızılay'ın bütün mal varlıkları ile faaliyet alanlarına göre çadır fabrikaları, maden suyu fabrikaları, hastaneler ve 6 binin üzerinde gayrimenkul devredildi."

Kızılay'ın yaptığı maaş açıklamasının gerçeği yansıtmadığını belirten Bingöl, süreci şöyle aktardı: "Bu şirketler kurulduktan sonra Ticaret Sicil Gazetesi'nde Genel Kurul İç Yönergesi yayınlanıyor. Hepsinde 'yönetim kurulu üyelerinin ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi' maddesi var. Böylece 'huzur hakkı' adı altında milyonlarca lira aktarılıyor. Kızılay'dan maaş almadığını iddia eden Kerem Kınık 9 şirketten ayda 27 asgari ücretlik 'huzur hakkı' alıyor. Millete IBAN gönderen ama milyonluk huzur haklarını ceplerine dolduran bu kişiler hukuk karşısında hesap verecek."

'Kerem Kınık 13 Ayrı Şirketten Maaş Alıyor' İddiası

Kızılay Başkanı Kerem Kınık'ın İstanbul Ticaret Odası'na kayıtlı 13 ayrı şirkette yönetici kaydı bulunduğu ve 13 ayrı şirketten maaş aldığı iddialarına ilişkin yapılan açıklamada şöyle denmişti: "TBMM'de bulunan bir siyasi parti mensubunun soru önergesi olarak öne sürdüğü iddialar hiçbir şekilde gerçeği yansıtmamaktadır. İstanbul ve Ankara Ticaret odalarının kayıtlarının sorgulanması ile hazırlandığı anlaşılan soru önergesindeki bilgiler güncellikten uzaktır. 12'si İstanbul 1'i ise Ankara Ticaret Odasında görülen kayıtlardaki şirketlerin bir kısmı yıllar önce kapatılmış, bir kısmındaki kayıtlar da güncelliğini yitirmiştir. Diğer kayıtlar ise Dr. Kerem Kınık'ın Kızılay Genel Başkanı olması sebebiyle doğal olarak Yönetim Kurulu başkanlıklarını yürüttüğü, Türkiye Kızılay Derneği'ne gelir getirmek amacıyla oluşturulan Kızılay Yatırım A.Ş'nin iştiraklerine ait bilgilerdir"

"Kızılay Genel Başkanı Dr. Kerem Kınık, Sağlık Bilimleri Üniversitesinde Öğretim üyesidir ve sadece buradan maaş almaktadır. Kızılay Yatırım A.Ş'nin iştiraklerinden doğan ve yasanın öngördüğü sınırların çok altında olan tahakkuklar ise yasal kesintilerin ardından süreç içerisinde yine insani yardıma döndürülmektedir. Kızılay gibi önemli bir Kurumun Genel Başkanı adına ortaya atılan böyle bir iddiayı, Kızılay'ın ilgili birimlerinden de bilgi almadan kesin yargı içeren bir dil ile gazetenin manşetine taşımak, gazetecilik ilkeleriyle hiçbir şekilde bağdaşmamaktadır. Buna ilişkin olarak Kızılay'ın ve Genel Başkan Dr. Kerem Kınık yasal haklarını sonuna kadar kullanacaktır."

ELİNİ SALLASAN KREDİ VE BORCU

129 bin kişi hazıranda hayatında ilk kez kredi kartı kullanırken 46 bin kişi de kart borcunu ödeyemedi. Kriz halkı bankalara mahkûm etmeye devam ediyor. Kişi başına düşen kredi borcu ise 26 bin lirayı buldu.

Yaşanan ekonomik kriz, salgınla birlikte boyut değiştirirken yoksullaşan milyonlar kredi kartlarına ve kredilere yüklenmeye devam ediyor. Hayatında ilk kez kredi kartı kullanan kişilerin sayısı her geçen gün artıyor. Sadece haziran ayında 129 bin kişi ilk kez kredi kartı kullandı.

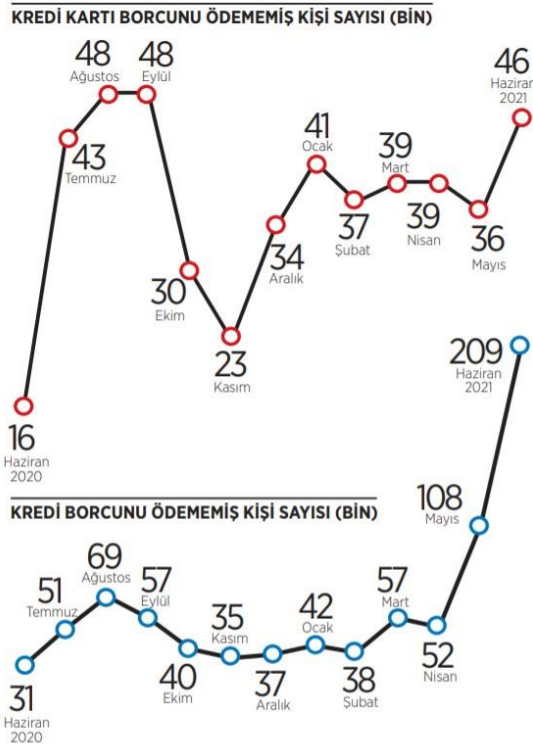
Öte yandan borçlarını ödeyemeyenlerin sayısı da artıyor. Hazıranda 46 bin kişi bireysel kredi kartı borcunu ödeyemezken 209 bin kişi de kredi borcunu ödeyemedi. 2020'nin haziran ayında kredi kartı borcunu ödeyemeyenlerin sayısı 16 bin, kredi borcunu ödeyemeyenlerin sayısı ise 31 bin kişi olarak kayıtlara geçti. Geçen yıl haziran ayında bireysel kredi kartı ve kredi borcunu ödeyemeyenlerin sayısında bir azalma yaşandı. Borcunu ödeyemeyen kişilerin sayısında yaşanan azalmada geçen yıl bankaların kredi taksiti ödemelerini salgın nedeniyle 6 aya kadar ötelemesi etkili olmuştu.

Krediler Büyümeye Devam Ediyor

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), salgının başında çıkardığı kredilerin takibe düşme süresini 90 günden 180 güne uzatan düzenlemeyi eylül sonuna kadar uygulayacak. Bu düzenleme tüm kredileri kapsıyor. Böylece uygulama süresince borç krizi öteleniyor. Kriz halı altına süpürülürken kredi hacmi ise büyümeye devam ediyor. Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi'nin ağustos ayı raporuna göre haziran ayında bankaların nakdi kredileri bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 21 artarak 4 trilyon 105 milyar TL oldu. Nakdi kredilerin 3 trilyon 971 milyar TL'si bankalar, 63 milyar TL'si finansal kiralama şirketleri, 38 milyar TL'si finansman şirketleri ve 33 milyar TL'si faktoring şirketleri tarafından kullanıldı.

Kişi Başına Kredi Bakiyesi 26 Bin Lira

Bankalar ve banka dışı finansal kuruluşlar tarafından kullanılan bireysel krediler ise yüzde 27 artarak 929 milyar TL oldu. Bireysel kredilerin yüzde 46'sını ihtiyaç kredileri, yüzde 31'ini konut kredileri, yüzde 18'ini kredi kartları ve yüzde 5'ini taşıt kredileri oluşturdu. Takipteki krediler hariç bireysel kredi kullanan kişi sayısı son bir yılda 1,3 milyon kişi artarak 34,5 milyon kişi oldu. Kişi başına düşen ortalama kredi borcu ise 26,9 bin TL düzeyinde gerçekleşti. Sadece haziran ayında 95 bin kişi ihtiyaç kredisi kullanırken, konut kredisi kullanan kişi sayısı 21 bin oldu.

HEM FATURA KABARIYOR HEM ŞİKÂyetLER ARTIYOR

Elektrik faturaları her ay bir öncekine göre daha da kabarıyor. En son temmuzda yüzde 15 zamlanan elektrikte 2018'den bu yana yapılan zamlar yüzde 103'ü aşarken TEDAŞ'a yapılan şikâyetler de yüzde 81 artmış durumda.

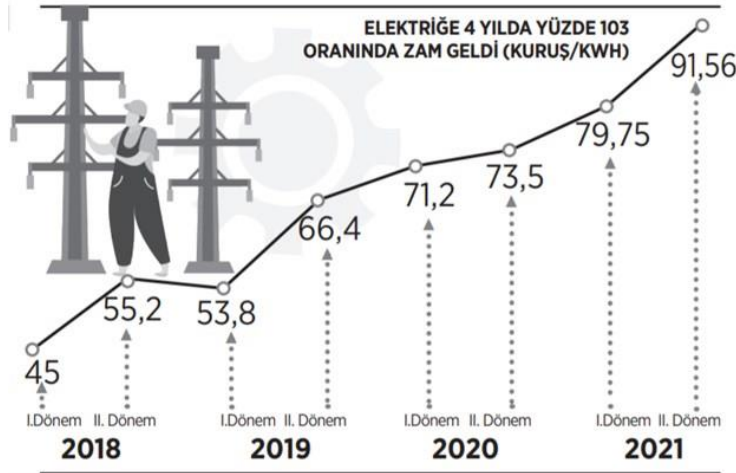
Ev içi harcamalarda en büyük gider kalemini mutfak harcamaları ve faturalar oluşturuyor. Ancak ekonomik kriz ve artan fatura yükü yurttaş isyan noktasına getirdi. Artan enflasyon nedeniyle maaşlar erirken kabaran faturaların yükü her geçen gün daha fazla artıyor. Elektrik faturasına temmuz ayında yapılan yüzde 15'lik zam ikinci ayında yurttaş isyan ettirdi. Yılbaşından bu yana yapılan zam oranı yüzde 22'yi buldu. Twitter'da 'elektrik faturaları' etiketi ile faturalarını paylaşan yurttaşlar pahalılığa dikkat çekti. Faturaların her ay daha da kabardığını belirten sosyal medya kullanıcıları bir günde 76 binin üzerinde paylaşım yaptı.

Elektrik fiyatlarındaki artış 2018 yılından itibaren dikkat çekiyor. Ocak-Haziran aylarını kapsayan 2018'in ilk döneminde elektriğin birim fiyatı 45 kuruşken, son açıklanan zammın ardından Temmuz-Aralık aylarını kapsayan 2021'in ikinci döneminde bu fiyat 91,56 kuruşa çıktı. 2018'den bu yana yapılan zam oranı yüzde 103'ü bulmuş durumda. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) temmuzda tarifelerde değişikliğe gidilmesinin nedeni olarak elektrik üretiminde oluşan maliyet artışlarını gösterdi. Bu maliyet artışının yükü ise ücretleri artmayan geniş halk kesimlerinin sırtındaki kamburu büyümüş durumda.

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), ayda 230 kilovatsaat elektrik tüketen bir ailenin elektrik faturasını 210,96 lira olarak hesaplıyor. Temmuz ayında yapılan zam öncesi bu tutar 183,43 liraydı. Böylece yüzde 15'lik zam ile 230 kwh elektrik tüketen bir konutun fon ve vergi kesintileri dâhil aylık elektrik faturası 28 TL arttı.

Elektrik fiyatları arttıkça şikâyetler de artmaya başlıyor. Şikâyetlerdeki bu artış Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin (TEDAŞ) verilerine de yansımış durumda. Kuruma faturalar nedeniyle yapılan şikâyetler 2018 yılında 2017'ye göre 6 kat arttı. Elektrik fiyatlarındaki artışın hızlanmaya başladığı 2018 yılında kuruma 643 fatura şikâyeti yapıldı. TEDAŞ'ın 2020 Yılı Faaliyet Raporu'na göre ise yıl içinde toplam bin 166 fatura şikâyeti toplandı. Faaliyet raporuna göre son üç yılda fatura şikâyetleri yüzde 81 artmış durumda.

Halk için her geçen gün yükü büyüyen elektrik faturaları üzerindeki vergi ve fonlarla Hazine'ye de milyarlarca lira aktarılıyor. Makina Mühendisleri Odası (MMO) Enerji Çalışma Grubu'nun raporuna göre konutlarda tüketilen ve kilovatsaati 91,56 kuruşa karşılık gelen birim fiyatın 47,43 kuruşu enerji bedeli, 26,51 kuruşu dağıtım bedeli, 17,62 kuruşu ise vergi ve fonlardan oluşuyor. Buna göre yurttaşlar ödedikleri her 100 liralık elektrik faturasının 19 lirasını Hazine'ye ödüyor.

3 Milyon Abonenin Elektriği Kesildi

Öte yandan 2020 yılında üretilen 362 milyon 369 bin 53 faturanın yüzde 1,04'ü ödenmediği için abonelerin elektriği kesildi. Başka bir ifade ile bir yılda 3 milyon 768 bin 638 abone, faturasını zamanında ödeyemediği için elektriksiz kaldı. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, elektriği kesilen abonelere yönelik soru önergesine verdiği yanıtta kesinti yapılan abonelerin yüzde 81'inin borcunu ödeyerek tekrar elektriğini açtığını, 716 bin 42 abonenin ise borcunu ödemediği için elektriklerinin yeniden açılmadığını kaydetti.

Elektrik Dağıtım Ağı

Elektrik faturası kalemleri enerji bedeli, elektrik dağıtım bedeli, TRT payı, elektrik tüketim vergisi, enerji fonu ve KDV'den oluşuyor. Tüm ülkenin elektrik dağıtımını ise adları kamu ihalelerinde sıkça duyulan bir avuç şirkete

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

teslim edilmiş durumda. İstanbul Avrupa Yakası, İç Anadolu ile Bursa ve çevresi, Cengiz, Limak ve Kolin arasında pay edildi. İstanbul Anadolu Yakası, Ankara ve kuzeyi ise Sabancı'ya verildi. Karadeniz bölgesi Çalık Grubu'na satıldı. Ege Bölgesi'nde de elektrik dağıtım ihalesini 2000'li yıllarda hızla büyüyen Bereket Enerji aldı. Tüm ülkenin elektriğini kendi aralarında ortaklıkları da bulunan 13 şirket dağıtıyor.

- TRAKYA EDAŞ - IC Yatırım Holding
- BOĞAZIÇI EDAŞ - Cengiz ve Kolin Holding
- ÇAMLIBEL EDAŞ - Kolin ve Cengiz Holding
- MERAM EDAŞ - Alarko ve Cengiz Holding
- AKDENİZ EDAŞ - Cengiz, Kolin Holding
- ULUDAĞ EDAŞ-Limak Holding
- ANADOLU YAKASI EDAŞ EnerjiSa (Sabancı Holding)
- BAŞKENT EDAŞ - EnerjiSa (Sabancı Holding)
- TOROSLAR EDAŞ - EnerjiSa (Sabancı Holding)
- ADM EDAŞ-Bereket Holding
- GDZ EDAŞ-Bereket Holding
- SAKARYA EDAŞ-Akkök Holding
- YEŞİLIRMAK EDAŞ - Çalık Holding
- ARAS EDAŞ-Çalık Holding
- FIRAT EDAŞ-Kazancı Holding
- DİCLE EDAŞ - İşkaya-Doğu Holding OGG
- VANGÖLÜ EDAŞ - Türkerler Holding
- ÇORUH EDAŞ - Kazancı Holding
- OSMANGAZİ EDAŞ - Zorlu Holding

SONBAHAR AYLARINDA ELEKTRİKTE YENİ ZAMLAR GÜNDEME GELECEK

Vatandaşa artık artan maliyetin faturasını kesmeyin. Eşel mobil benzeri bir sistem elektrikte de uygulansın, dağıtım bedeli ve fonlar kullanılsın zamlar yansıtılsın.

Sonbaharda elektrik faturalarında yeni zamlar gündeme gelebilir. Elektrikte başta TRT payı ve dağıtım bedeli gibi kesilen fon ve vergiler kullanılarak artan maliyetlerin faturası artık vatandaşa yansıtılmamalı. Zammın tutarı bu bedelden karşılanmalı.

Elektrik Zammı Memura Zammın İki Katı!

Ülkemizde porsiyonlar küçülürken; zamlar ise büyüyor... Vatandaş artık isyan ediyor. Son zamlarla birlikte en düşük elektrik faturası artık neredeyse 250 liraya yükseldi. 2021 yılında elektriğe Ocak ayında yüzde 6, Temmuz ayında yüzde 15 olmak üzere toplam yüzde 22 oranında zam yaptılar. 2022 yılı için memurumuza ise yüzde 5 artı yüzde 7 olmak üzere toplam yüzde 12 oranındaki zammı reva gördüler. Elektrik faturalarına yapılan zam; memura yapılan zammın neredeyse iki katı. Bu nasıl adalet?

Üretimde Hidroelektrik Düştü, Doğalgaz Arttı

Üstelik yeni zamlar da kapıda. İklim krizine karşı bugüne kadar hiçbir adım atmayan AK Parti, bugün yaşadığımız art arda felaketlerde nasıl yetersiz kaldıysa, kuraklık nedeniyle enerji üretiminde de darboğaz yaşıyor. Hidroelektrik santrallerin üretim payı rekor oranda düşerken, ithal girdili santraller devreye alınıyor. Bu da maliyetlerin artması ve faturaların kabarmasına neden oluyor.

Sonbaharda Yeni Zamlar Gündemde

TEİAŞ'ın resmi verilerine göre 1-23 Ağustos tarihleri arasında Türkiye'deki üretimde hidroelektriğin payı yüzde 15'e geriledi. Bu oran daha önce yüzde 30'ların üzerindeydi. Aynı tarihte doğalgazdan elektrik üretimi yapan santrallerin oranı ise yüzde 37'ye çıktı. Bu oran daha önce yüzde 20 seviyesindeydi. Bu denge böyle devam ettiği sürece maliyetler katlanarak artacak. Bu da özellikle sonbahar döneminde yeni zamları gündeme getirecek.

Fon ve Vergileri Kullanın Zamları Yansıtmayın

İktidarı uyarıyoruz: Elektrikteki bu üretim dengesiyle artan maliyetlerin faturasını artık vatandaşa kesmeyin. İktidar gerekirse akaryakıt ürünlerinde hayata geçirdiği eşel mobil sisteminin bir benzerini elektrik için de uygulamalı. Elektrik zamları doğrudan vatandaşa yansıtılmamalı. Elektrikte başta TRT payı ve dağıtım bedeli olmak üzere kesilen fon ve vergiler kullanılarak zam vatandaşa yansıtılmamalı.

HER VATANDAŞ SAAT BAŞI 60 KURUŞ BORCA GİRİYOR

CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, her bir vatandaşın bankalara ortalama 12 bin TL borçlu olduğunu, her vatandaşın, saat başı 60 kuruş borca girdiği söyledi.

CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, vatandaşların banka, finans şirketleri ve TOKİ'ye olan borçlarının 988,5 milyar liraya ulaştığını belirterek, "Bu rakam, kişilere dağıttığımızda, nerede ise her bir vatandaşımızın bankalara ortalama 12 bin TL borçlu olduğuna işaret ediyor. Rakamı güne böldüğümüzde, her yurttaşımız nerede ise günde ortalama 13 lira borçlanıyor. Her vatandaş, saat başı 60 kuruş borca giriyor" dedi.

Ömer Fethi Gürer, yaptığı yazılı açıklamada, vatandaşların bankalara, finans şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan borçlarına ilişkin verileri değerlendirdi. Gürer, açıklamasında şunları kaydetti:

"Vatandaşların bankalara, finans şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan toplam borcu, 988,5 milyar liraya ulaştı. Bu rakam, kişilere dağıttığımızda, nerede ise her bir vatandaşımızın bankalara ortalama 12 bin TL borçlu olduğuna işaret ediyor.

Rakamı güne böldüğümüzde, her yurttaşımız nerede ise günde ortalama 13 lira borçlanıyor. Her vatandaş, saat başı 60 kuruş borca giriyor.

6-13 Ağustos arasında 7,5 milyar TL daha artarak 931,8 milyar liraya yükselen borcun 20,2 milyar TL'si, vadesinde ödenmediği için takibe alınan kredi ve kredi kartı borçlarından oluşuyor.

Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen takipteki borçların da 14,8 milyar TL'si tüketici kredilerinden, 5,4 milyar TL'si de kredi kartlarından oluşmaktadır. Taksitli konut alımları nedeniyle TOKİ'den alınan borçlanma ise 26,4 milyar TL düzeyindedir.

Geçim sıkıntısı had safhaya ulaşmış durumda. 83 milyon nüfusa ek olarak, mülteci ve göç ile gelenlerin varlığı da paylaşımda sorunlara yenilerini ekliyor. Artan hayat pahalılığı nedeniyle elektrik, ısınma, gıda ve giyecek gibi zorunlu giderleri karşılama konusunda dar ve sabit gelirli vatandaşlar büyük sıkıntı yaşıyor. En azından bu dönemde asgari ücret tutarı vergi dışı bırakılsın."

THK KAYYUMUNA ZİMMET SUÇLAMASI

Orman yangınlarında söndürme uçaklarının kullanılmamasıyla gündem olan THK'nin çift maaşlı kayyumu Adnan Zengin'in 5 milyon TL değerindeki araziye zimmetine geçirdiği iddiasıyla yargılandığı açığa çıktı.

Atatürk'ün kurduğu ve 2019 yılında kayyum atanan Türk Hava Kurumu'na (THK) ilişkin tartışmalar son bulmuyor. Orman yangınları sırasında söndürme uçaklarının kullanılmaması nedeniyle ülke gündemine oturan THK'de, çift maaşlı kayyum Adnan Zengin'in milyonlarca lira değerinde bir araziye zimmetine geçirdiği iddiasıyla yargılandığı açığa çıktı.

THK Kayyum Heyeti üyeliğinin yanı sıra İçişleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nde İşlemler ve Mevzuat Daire Başkanlığı görevini de yürüten Zengin hakkında 2019 yılında değeri 5 milyon TL olan 2,5 dönüm büyüklüğündeki araziye zimmetine geçirdiği iddiasıyla dava açıldı.

İhtiyadi Tedbir Konuldu

Yandaş sendika Memur-Sen'in Düzce Şubesi, 2006 yılında S.S. Memurkent Konut Yapı Kooperatifi adında bir kooperatif kurdu. Aynı yıl kooperatife kayıtlı merkez Karahacımusa Mahallesi'ndeki birbirine sınır 11 adet taşınmaz 'kooperatif üyelerine konut yapmak şartıyla' TOKİ'ye senet düzenlenerek devredildi. Toplam 130 dönüm olan bu arsa üzerine TOKİ tarafından 588 daire ve sosyal donatılar inşa edildi. Ancak bu konut projesinde arazinin 2,5 dönümlük alanı kullanılmadı.

Değerinin yaklaşık 5 milyon TL olduğu ifade edilen 2,5 dönümlük bu araziye de THK kayyumu Adnan Zengin'in aralarında bulunduğu yedi eski kooperatif yöneticisinin üzerlerine geçirdikleri iddiası ile 2019 yılında dava açıldı. "Zimmet" iddiasıyla Düzce 4'üncü Asliye Hukuk Mahkemesi'nde taşınan dava sürecinde arsanın üçüncü şahıslara satışının önlenmesi amacıyla tapu kaydı üzerine ihtiyadi tedbir konulduğu öğrenildi.

580 Kişinin Hakkı Var

THK kayyumu Adnan Zengin yargılandığını doğruladı. Zengin, "Mahkemeye intikal etmiş bir konu. Aslı yok bunun. Ben öyle bir davayı kabul etmiyorum" ifadelerini kullandı.

Kooperatif tarafından yapılan açıklamada ise “2,5 dönüm büyüklüğündeki arazi sadece 7 kişiye kaldı. Bu kooperatifin 580 üyesi var ve bu arazide de 580 kişinin hakkı var. Dava kapsamında bilirkişi atandı ve araziye ilişkin tedbir kararı konuldu. Bu arazinin 580 kişiye verilmesi yönünde bir karar bekliyoruz. Bu yedi kişinin yaptığı usulsüzlüktür” denildi.

Çift Maaşlı Kayyumlar

Atatürk'ün kurduğu THK Başkanlığı'nın yönetimine 2019 yılının Ekim ayında Cenap Aşçı, Adnan Zengin ve Abdullah Kaya'dan oluşan üç kişilik kayyum heyeti atandı. Kayyum Heyeti Başkanı Cenap Aşçı ise 63'üncü AKP Hükümetinde Gümrük ve Ticaret Bakanı olarak görev yapmıştı. Ayrıca, geçtiğimiz günlerde THK'yi yöneten üç kişilik Kayyum Heyeti üyelerinin de en az iki maaş aldığı açığa çıkmıştı. Kayyum Heyeti Üyesi Abdullah Kaya, tüm kayyum heyeti üyelerinin çift maaşlı olduğunu kabul etmişti.

Öte yandan, yaklaşık üç yıldır THK yangın söndürme uçağı ihalesiyle de tartışma konusu. Orman Genel Müdürlüğü, yangın söndürme uçağı kiralama ihalesine uçaklarının “En az 5 bin litre su taşıma kapasitesi” olması şartını koyduğu için 4 bin 900 litre kapasiteli THK uçakları, orman yangınlarında kullanılmıyor.

UZAY AJANSI'NA 'CEP HARÇLIĞI'

2023 yılında, “Ay'a sert iniş” yapacağı açıklanan Türkiye Uzay Ajansı, Diyanet'in 10,9 milyar TL harcadığı 2020 yılında yalnızca 82 milyon TL harcadı. Uzay Ajansı'nın bütçesi, Diyanet'in bütçesinin yüzde 1'i kadar.

Türkiye Uzay Ajansı Başkanlığı'nın (TUA) 2020 yılı faaliyetlerini içeren raporu, “2023'de Ay'a ulaşma” hedefi verilen ajansa sınırlı bir bütçe verildi. Ay'a iniş hedefi açıklandıktan kısa bir süre sonra biri VIP minibüs olmak üzere toplam 1 milyon TL maliyetle kiraladığı araçlarla gündeme gelen TUA, 2020 yılında yalnızca 82 milyon TL harcadı.

İddialı hedeflerine karşın Türkiye Uzay Ajansı'na 2020 yılı için yalnızca 92 milyon 443 bin TL ödenek verildi. Diyanet'in toplam bütçesinin yüzde 1'i kadar ödenek alan ajansın 2020 yılı harcamalarının yüzde 92,7'sini sermaye transferleri, yüzde 3,7'sini sermaye giderleri, yüzde 2,87'sini ise mal ve hizmet alımı giderleri oluşturdu.

Hizmet Alımına 1,5 Milyon TL

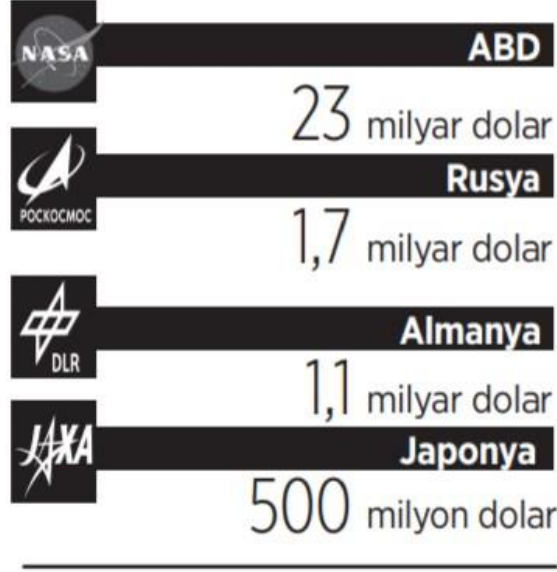
Türkiye Uzay Ajansı'nın, Bütçe Uygulama Tablosu'nda da gider kalemleri sıralandı. Buna göre, 87 bin TL'lik temsil ve tanıtım harcaması gerçekleştiren kurum, “Hizmet alımları” için ise 1,5 milyon TL ödedi. Gider kalemleri içinde yüksek yer tutan diğer iki harcama ise 1,9 milyon TL ile “Menkul sermaye üretim giderleri” ve 1 milyon TL ile “Mamul mal alımları” oldu.

Raporun, “Zayıflıklar” bölümünde de dikkati çekici tespitlere yer verildi. Kurumsal sürecin tamamlanmadığını raporda ifade eden ajans, zayıflık olarak gördüğü diğer bazı unsurları ise şöyle sıraladı:

- ▶ İhtiyaç duyulan alanlarda nitelikli personel temininde güçlük yaşanması.
- ▶ İlgili personel yönetmeliklerinin henüz yayınlanmamış olması.
- ▶ Ülkede uzay faaliyetlerini düzenlemeye yönelik yasal düzenleme boşlukları.
- ▶ Uzay Ajansı'nın müstakil bir yerleşkeye sahip olmaması.

Dünyanın Çok Gerisinde

2020 yılında yalnızca 82 milyon TL harcayan TUA'nın düşük harcaması akıllara, ülkelerin uzay ajansları için yaptığı harcamaları getirdi. Rusya, Almanya, ABD ve Japonya'nın uzay ajansları için ayırdığı bütçeler şöyle gerçekleşti:

BİR KONUŞMADA BEŞ YANLIŞ

Kötü gidişatın farkında olan Erdoğan bir buçuk ayda partisinin il başkanlarını ikinci kez topladı. Bol keseden iktidarını öven Erdoğan, memur zamlarından Merkez Bankası rezervlerine kadar bir dizi gerçeği çarpıttı.

Derinleşen yoksulluk ve ekonomik kriz ülkenin en can yakıcı sorunu haline geldi. Milyonlar, temel ihtiyaç maddelerini bile karşılamakta zorlanırken Saray yönetimi 2023 hayali kurmaya devam ediyor. Halka anlatacak hikayesi kalmayan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın göstermeye çalıştığı 'güçlü Türkiye' illüzyonu kısa sürede yerle bir oldu. Ülke her alanda savrulurken imajı kurtarmaya çalışan Erdoğan'ın çabaları da krize çare olmuyor. Kitleler, her fırsatta ekran karşısına geçen Erdoğan'ın sözlerine inanmıyor. Erdoğan'ın açıklamaları, açıklıkla boğuşan milyonların gerçeğine çarpıyor.

Beş Maddede Halkın Gerçeği

Kötü gidişatın farkında olan Erdoğan panik halinde. Son bir buçuk ayda ikinci kez il başkanlarını topladı. Birçok konuya değinse de yine dişe dokunur hiçbir şey anlatmadı. AKP kitlesinde bile heyecan yaratmayan konuşmaları da birbiriyle çelişen bir dizi iddiadan ibaret kaldı. Partisinin Genişletilmiş İl Başkanları Toplantısı'nda gündeme ilişkin açıklamalarda bulunan Erdoğan gerçekleri beş farklı konuda çarpıttı.

1- Merkez Bankası'nın kayıp 128 milyar dolar rezervinin akıbeti muhalefetin uzun süredir gündeminde. Erdoğan, bu yılın ilk günlerinden bu yana yaptığı her konuşmada farklı bir iddia ortaya attı. Kimi zaman salgın için kullanıldığını söyleyen Erdoğan bazen de Merkez Bankası'nda duruyor açıklaması yaptı. Erdoğan son konuşmasında Merkez Bankası rezervlerimiz şu an itibarıyla 109 milyar dolar seviyesinde. Önümüzdeki günlerde 115 milyar dolar seviyesine çıkacak" diye konuştu.

2- Erdoğan, Türkiye'nin yıllık ortalama büyüme oranını yüzde 1'in altından alarak yüzde 5,1 seviyesine getirdiklerini iddia etti. Ancak Cumhuriyet tarihinin ortalaması yaklaşık zaten yüzde 5 civarındaydı.

3- Erdoğan, istihdamda 19 yılda 9 milyon artış yaşandığını iddia etti. 2002'de nüfus 48 milyon, istihdamdaki kişi sayısı 21 milyon 300 bin olarak kaydedildi. Son gerçekleşen temmuz ayı verilerine göre ise çalışabilir nüfus 61,5 milyon ve istihdamdaki kişi sayısı ise 28,5 milyon olarak belirlendi. Söz konusu dönemde istihdamdaki kişi sayısı 7 milyon 200 bin kişi arttı. Erdoğan'ın 9 milyon istihdam sayısı aslında, işgücüne katılan insan sayısındaki artışı ifade ediyor. 2002'de 23 milyon 818 bin olan işgücüne katılan kişi sayısı, yine verilere göre 9 milyon 295 bin kişi artarak 33 milyon 113 bine ulaştı.

4- Son memur zammına da değinen Erdoğan, en düşük memur maaşının 4 bin 348 liradan 5 bin 700 liraya yükseldiğini belirtti. 2022 yılı için yüzde 5 artı 7'lik zam yapılacak. 2023 yılı içinse yüzde 6 artı 8 zam yapılacağı düşünülürse Erdoğan'ın açıkladığı 5 bin 700 lira, 2023 yılı için belirlenen miktar.

5- Erdoğan'ın açıklamalarında dikkat çeken bir başka nokta ise cari açık oldu. Erdoğan, en büyük sıkıntısı olan cari açığı 2019 yılında cari dengeyi fazlaya dönüştürmeyi başarmıştık. İnşallah yakında yeniden aynı tabloyu göreceğiz dese de Türkiye her zaman cari açık vererek büyüyen bir ülke oldu.

Doğalgaz 'Müjdesini' Hatırlattı

“Savunma sanayi projelerimizin bütçesi 75 milyar dolar dolara ulaştı” diyen Erdoğan ayrıca şu ifadeleri kullandı: “Sanayi ve teknolojiye organize sanayi bölge sayısını 325'e çıkardık. 79 teknopark kurduk. Milli uzay programımızı belirledik. 2023 yılında kendi otomobilimizi yollarda göreceğiz. Enerjide toplam kurulu gücümüzü 98 bin 162 megavata yükselttik. TANAP'ı ve Türk Akımı'nı tamamladık. Karadeniz-Sakarya havzasında Tuna-1 kuyusunda 405 milyar metreküp toplam 540 milyar metreküp doğalgaz rezervi keşfettik.”

HAKARETTE VAR, MECLİS'TE YOK

Seçim bölgesinde polise hakaret eden AKP'li Yılmaz, sıra Meclis çalışmalarına gelince ortadan kayboluyor. Yılmaz, üç yıldır hiç kanun teklifi ve önerge vermedi.

Seçim bölgesi Mersin'de, aracını durduran trafik polisine ettiği hakaretler, sosyal medya üzerinden paylaşılan videolarla ortaya çıkan AKP'li Zeynep Gül Yılmaz'ın TBMM karnesi “kırık.” Yılmaz, Meclis'e yasama faaliyetleri için katılmıyor. Oylamalar dışında aktif görev yapmayan Yılmaz, bu yıl TBMM Genel Kurulu'ndaki yaptığı tek konuşmada kullandığı “Kanırta kanırta” sözleriyle tanınıyor.

Trafik kontrolü yapan polis memuruna yönelik tavrı ve küfür içeren sözleri ile gündeme gelen AKP'li Yılmaz, 2018 yılında göreve başladığı TBMM'de bugüne kadar hiç kanun teklifi hazırlamadı. Hiçbir konuda soru, genel görüşme ve araştırma önergesi de bulunmayan Yılmaz, komisyonlarda da bu yıl hiç söz almadı. Anayasa Komisyonu Katip Üyesi olan Yılmaz, üç yılda ise sadece altı kez komisyon toplantılarında söz aldı. İlk konuşmasını 12 Ekim 2019'da yapan Yılmaz, son konuşmasını ise 3 Kasım 2020'de Plan ve Bütçe Komisyonu'nda gerçekleştirdi.

AKP'nin hukukçu isimleri arasında yer alan Zeynep Gül Yılmaz, TBMM Genel Kurulu'nda ise daha da pasif. İlk imza sahibi olduğu hiçbir kanun teklifi bulunmayan ve kanunlarla ilgili tartışmalara da katılmayan Yılmaz, Genel Kurul'da bu yıl sadece bir kez söz aldı. HDP'li Rıdvan Turan'ın Mersinli seçmenler hakkında söylediklerine karşı çıkan Yılmaz, kendisine ayrılan kısa sürede yine tartışma çıkardı. Yılmaz, Genel Kurul'da yaptığı konuşmada, şu sözleri kullandı:

“Mahalle mahalle, sokak sokak, karış karış dolaşıp vatandaşa dokunuyor, derdini dinliyoruz. Siz Mezitli'den öteye, batıya geçebildiniz mi bugüne kadar? Merkez ilçelerde bile yoksunuz. Geçen hafta Kiremithane Mahallesi cumartesi pazarını ziyaret ettim. Size oy veren seçmen diyor ki, ‘Oy verdik, bir daha göremedik.’ Bağırta bağırta Akdeniz Belediyesi'ni aldık, kanırta kanırta da köşe başlarını tuttuğunuz Büyükşehir de alacağız. Çırpınışlarınız boşuna, vatandaş gerçek yüzünüzü gördü artık.” Polis ekiplerine dönük hakaretleri belgelenen AKP'li Yılmaz, kendisini savundu. Polislerin maskesiz olduğunu ve yasalara aykırı hareketler sergilediklerini öne sürdü. Tepkilerin ardından Gül Yılmaz katıldığı programda "milletimizden özür diliyorum" ifadelerini kullandı.

AKP MİLLETVEKİLLERİNİN YÜZDE 97,5'İ SORU ÖNERGESİ VERMEMİŞ

27. Yasama döneminde AKP milletvekillerinin yasama ve denetim faaliyetlerini inceleyen CHP'li Tanal, “İktidar partisi mensuplarının yüzde 97,5'i soru önergesi vermemiş. Hiç soru önergesi hazırlamayan AKP'li sayısı 282'yi buldu” dedi.

CHP İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) 27. Yasama döneminde AKP milletvekillerinin yasama ve denetim faaliyetlerini inceledi. Tanal, “İktidar partisi mensuplarının yüzde 97,5'i soru önergesi vermemiş. Hiç soru önergesi hazırlamayan AKP'li sayısı 282'yi buldu” dedi.

CHP İstanbul Milletvekili Tanal, 288 AKP milletvekilinin yasama ve denetim faaliyetlerine inceleyerek, vekillerini TBMM'deki karnesini açıkladı.

'Hiç Kanun Teklifi Sunmayan AKP'li Vekil Sayısı 225'

Tanal, AKP milletvekillerinin yüzde 78'inin ilk imza sahibi olduğu kanun teklifi bulunmadığını açıkladı. Buna göre, hiç kanun teklifi sunmayan AKP'li milletvekili sayısının 225 olduğunu bildirdi. Tanal, açıklamasında; “İktidar partisi mensuplarının yüzde 97,5'i, soru önergesi vermemiş. Hiç soru önergesi hazırlamayan AKP'li sayısı 282'yi bulurken, soru önergesinde imzası bulunan 2 vekilin İYİ Parti'den ayrılıp AKP'ye geçenler olduğu, 6 vekilin ise sırf CHP'li belediyeleri hedef almak amacıyla denetim mekanizmasını hatırladıkları anlaşıldı” bilgilerini verdi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Tanal'ın konuya ilişkin yazılı açıklaması şu şekilde:

"288 AKP millettekilerinden hiçbiri, Meclis genel görüşme önergesi, Meclis soruşturması önergesi vermemiş. AKP'lilerin yüzde 90'ının, ilk imzasının bulunduğu Meclis araştırması önergesi yok. AKP grubunun yüzde 26'sının (76 milletvekili) komisyon çalışmaları esnasında hiç konuşma yapmadıkları, toplantılarda söz alıp çalışmalara katkı sunmadıkları, değerlendirmelerde bulunmadıkları tespit edildi.

Trafik polislerine kontrol noktasında hakaret eden AKP Mersin Milletvekili Zeynep Gül Yılmaz'ın yasama ve denetim faaliyeti bulunmuyor. AKP Muğla Milletvekili Mehmet Yavuz Demir'in de kanun teklifi ve önergeler konusunda Meclis'te hiçbir çalışması yer almıyor.

14 Milletvekili Yemin Etmek Dışında Kürsüyü Kullanmadı

14 AKP'li vekil, yemin etmek dışında kürsüyü kullanmadı. Meclis Genel Kurulu'nda kürsüyü sadece ant içme için kullanan AKP'li vekiller arasında AKP Genel Başkan Yardımcısı Ali İhsan Yavuz, AKP Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Özhasseki, eski Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Jülide Sarıeroğlu, AKP Genel Sekreteri Fatih Şahin, Ankara Milletvekili Ali İhsan (Mücahit) Arslan yer alıyor.

Konuşması sistemde yer almayan isimler arasında eski Başbakan Binali Yıldırım, eski bakanlar Fikri Işık Taner Yıldız, Ahmet Arslan, Nurettin Canikli, Yalçın Akdoğan, Fatma Betül Sayan Kaya, Tuğrul Türkeş, AKP Genel Başkanvekili Numan Kurtulmuş, AKP Genel Başkan Yardımcısı Erkan Kandemir, AKP Grup Başkanvekili Mahir Ünal da yer alıyor.

İYİ Parti'den AKP'ye Geçtikten Sonra Önergeyi Bıraktılar

Meclis sisteminde sadece 6 AKP'linin soru önergesi sunduğu görülüyor. Soru önergesi sahibi AKP'lilerden 2'si, İYİ Parti'den istifa eden Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ile Manisa Milletvekili Tamer Akkal. Çokal ve Akkal'ın, milletvekili seçildikleri İYİ Parti'yle yollarını ayırıp AKP'ye geçtikleri tarihten itibaren bir daha TBMM Başkanlığı'na soru önergesi sunmaması dikkat çekiyor."

Tanal'ın açıklamalarına göre; yemin etmek dışında Meclis kürsüsüne çıkmayan AKP milletvekilleri şöyle:

"Mehmet Altay - Uşak Milletvekili, Mehmet Özhasseki - Kayseri Milletvekili, Aziz Babuşcu - İstanbul Milletvekili, Harun Karacan Eskişehir Milletvekili, Muhammed Avcı Rize Milletvekili, Murat Baybatur - Manisa Milletvekili, Jülide Sarıeroğlu - Adana Milletvekili, Ali İhsan Yavuz - Sakarya Milletvekili, İlknur İnceöz - Aksaray Milletvekili, Barış Aydın - Ankara Milletvekili, Fatih Şahin - Ankara Milletvekili, Yıldırım Tuğrul Türkeş - Ankara Milletvekili, Ali İhsan Arslan - Ankara Milletvekili, Alev Dedegil - İstanbul Milletvekili"

Hiç komisyon konuşması olmayan AKP'li isimler şu şekilde:

"Hamdi Uçar - Zonguldak Milletvekili, Meliha Akyol - Yalova Milletvekili, Adnan Günnar - Trabzon Milletvekili, Mustafa Arslan - Tokat Milletvekili, Halil Özşavlı - Şanlıurfa Milletvekili, Halil Özcan - Şanlıurfa Milletvekili, Ahmet Akay - Şanlıurfa Milletvekili, Çiğdem Karaaslan - Samsun Milletvekili, Ali İhsan Yavuz - Sakarya Milletvekili, Hayati Yazıcı - Rize Milletvekili, Muhammed Avcı - Rize Milletvekili, Ergün Taşçı - Ordu Milletvekili, Selim Gültekin - Ordu Milletvekili, Mehmet Emin Şimşek - Muş Milletvekili, Şeyhmus Dinçel - Mardin Milletvekili, Cengiz Demirkaya - Mardin Milletvekili, Murat Baybatur - Manisa Milletvekili, Leyla Şahin Usta - Konya Milletvekili, Gülay Samancı - Konya Milletvekili, Fikri Işık - Kocaeli Milletvekili, Taner Yıldız - Kayseri Milletvekili, Mehmet Özhasseki - Kayseri Milletvekili, Metin Çelik - Kastamonu Milletvekili, Ahmet Arslan - Kars Milletvekili, Mehmet Cihat Sezal - Kahramanmaraş Milletvekili, Mahir Ünal - Kahramanmaraş Milletvekili, Mahmut Atilla Kaya - İzmir Milletvekili, Cemal Bekle - İzmir Milletvekili, Binali Yıldırım - İzmir Milletvekili, Serkan Bayram - İstanbul Milletvekili, Rümeyza Kadak - İstanbul Milletvekili, Osman Boyraz - İstanbul Milletvekili, Nurettin Canikli - İstanbul Milletvekili, Numan Kurtulmuş - İstanbul Milletvekili, Mustafa Ataş - İstanbul Milletvekili, Mehmet Doğan Kubat - İstanbul Milletvekili, İsmet Uçma - İstanbul Milletvekili, Halis Dalkılıç - İstanbul Milletvekili, Fatma Betül Sayan Kaya - İstanbul Milletvekili, Erol Kaya - İstanbul Milletvekili, Erkan Kandemir - İstanbul Milletvekili, Emine Sare Aydın - İstanbul Milletvekili, Aziz Babuşcu - İstanbul Milletvekili, Alev Dedegil - İstanbul Milletvekili, Mehmet Uğur Gökgöz - Isparta Milletvekili, Hüseyin Şanverdi - Hatay Milletvekili, Sabahat Özgürsoy Çelik - Hatay Milletvekili, Husret Dinç - Hakkari Milletvekili, Müslüm Yüksel - Gaziantep Milletvekili, Harun Karacan - Eskişehir Milletvekili, Selami Altınok - Erzurum Milletvekili, Burhan Çakır - Erzincan Milletvekili, Zülfü Tolga Ağar - Elazığ Milletvekili, Metin Bulut - Elazığ Milletvekili, İbrahim Halil Fırat - Adıyaman Milletvekili, İlknur İnceöz - Aksaray Milletvekili, Mustafa Levent Karahocagil - Amasya Milletvekili, Ali İhsan Arslan - Ankara Milletvekili, Hacı Turan - Ankara Milletvekili, Yalçın Akdoğan - Ankara Milletvekili, Yıldırım Tuğrul Türkeş - Ankara Milletvekili, Mustafa Köse - Antalya Milletvekili, Sena Nur Çelik -

Antalya Milletvekili, Adil Çelik – Balıkesir Milletvekili, Belgin Uygur – Balıkesir Milletvekili, Fettani Battal – Bayburt Milletvekili, Feyzi Berdibek – Bingöl Milletvekili, Cemal Taşar – Bitlis Milletvekili, Bayram Özçelik – Burdur Milletvekili, Efkân Ala – Bursa Milletvekili, Salim Çivitcioğlu – Çankırı Milletvekili, Ahmet Sami Ceylan – Çorum Milletvekili”

İŞÇİLERİ BEKLEYEN TEHLİKELER

30 Haziran’da işten çıkarma yasağı, kısa çalışma ve ücretsiz izin ödeneği uygulamalarının sona ermesiyle birlikte, işsizlik ödeneği, yaşlılık aylığı, kıdem tazminatı ve yıllık ücretli izin gibi işçi haklarında yeni kayıplar gündemde. 30 Haziran’da işten çıkarma yasağı, kısa çalışma ve ücretsiz izin ödeneği uygulamalarının sona ermesiyle birlikte, işsizlik ödeneği, yaşlılık aylığı, kıdem tazminatı ve yıllık ücretli izin gibi işçi haklarında yeni kayıplar gündemde.

İşten çıkarma yasağı, kısa çalışma ödeneği (KÇÖ) ve ücretsiz izin-nakdi ücret desteği (NÜD) gibi pandemi uygulamaları 30 Haziran 2021’de sona erdi. Nisan 2020 ile Haziran 2021 arasındaki 15 aylık dönemde İŞKUR’un pandemi ödenekleri 6 milyon 931 bin işçiyi kapsadı. Bu sayı toplam sigortalı işçi sayısının yüzde 46’si demek. Neredeyse iki sigortalı işçiden biri pandemi ödeneklerinden yararlandı. Pandemi bitmemişken ödeneklerin sona ermesi işçileri çeşitli hakları açısından yeni tehlikelerle yüz yüze bırakıyor.

Bu 15 ayda ülkemizin iş hukuku ve sosyal güvenlik mevzuatının pandemi gibi olağanüstü olgular açısından yetersiz olduğu bir kez daha görüldü. Hayatın olağan akışına göre, olağan risklere ve olaylara göre düzenlenen çalışma mevzuatı, pandemi gibi toplumsal ve iktisadi hayatı derinden sarsan ve uzun süreli etkileri olan olgular için yeterli korumayı sağlamaktan uzaktır. Pandeminin yarattığı sosyal etkilere karşı kısmi önlemler alınsa da bunların yeterli olmadığı görüldü. Çalışma mevzuatında pandemi benzeri kapsamlı olgulara karşı özel düzenlemeler gerekliliği ortaya çıktı.

Pandemi dönemi sosyo-ekonomik önlemlerinin kendileri kadar alınma biçimleri de önemli bir başka sorun. Konunun tarafları ile özellikle de işçi tarafıyla, sendikalarla müzakere edilmeyen önlemler bir dizi hak kaybının ortaya çıkmasına neden oldu. AKP hükümeti pandemi önlemlerini gerek alırken gerek sona erdirirken sosyal diyalog mekanizmalarını işletmedi. Bu kararların alınması da sona ermesi de tek taraflı ve tepeden oldu. O yüzden yeni artçı etkiler ortaya çıkıyor ve çıkmaya devam edecek. Bu yazımda işçilerle ilgili pandemi uygulamalarının bitmesiyle ortaya çıkan yeni sorunları ele almaya çalışacağım.

15 ay süren fesih yasağının 30 Haziran 2021’de sona ermesi ve ekonominin tamamen açılmasıyla birlikte işten çıkarmaların gündeme gelmesi bekleniyordu.

Nitekim temmuz ayına ilişkin ilk veriler işten çıkarmaların başladığını gösteriyor. İŞKUR verilerine göre Temmuz 2021’de işsizlik ödeneği için 232 bin başvuru yapıldı. Bu başvuruların ağustos ve eylül aylarında devam etmesi, bir diğer anlatımla işten çıkarmaların artması beklenir bir durumdur.

İşten çıkarmaya karşı işçilerin en önemli güvencelerinden biri işsizlik sigortası ödeneğidir. İşte yeni sorunlardan biri burada ortaya çıkıyor. Bu sorun işsizlik ödeneğinden yararlanma koşullarıdır. Bu koşullar nedir hatırlayalım: 1) Kendi istek ve kusuru dışında işsiz kalmak, 2) Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olmak, 3) Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde en az 600 gün süre ile işsizlik sigortası primi ödemiş olmak. Son üç yılda 600 gün primi olanlara 180 gün, 900 gün primi olanlara 240 gün ve 1080 gün primi olanlara 300 gün işsizlik ödeneği verilir.

Bu şartları özellikle 600 ile 1080 gün işsizlik sigortası primi ödeme şartını yerine getirmek oldukça zor. Pandemi döneminde uygulanan kısa çalışma ve (zorunlu) ücretsiz izin uygulamasının 120 gün şartını etkilemeyeceği, işçinin kısa çalışma ve ücretsiz izin sürelerinin 120 gün şartın içinde sayılacağı açıktır.

Ancak sıra 600 ile 1080 gün işsizlik sigortası primi ödemek şartına gelince burada işçiler için yeni bir tehlike ortaya çıkıyor. Kısa çalışma ve (zorunlu) ücretsiz izin sırasında işçinin genel sağlık sigortası primleri ödenirken diğer sigorta kolları için prim ödenmiyor.

Bu durumda işçileri bekleyen yeni tehlike kısa çalışma ve ücretsiz izin sürelerinin işsizlik sigortasına hak kazanmada gerekli prim ödeme sürelerinden sayılmayacak olmasıdır. Böylece 15 aylık pandemi ödenekleri dönemi işsizlik ödeneği hak ediş sürelerine eklenmeyecek ve işçiler işsizlik ödeneğini daha geç ve daha az hak edeceklerdir. Vakit geçirmeden KÇÖ ve NÜD sürelerinin işsizlik sigortası hak ediş süreleri içinde sayılması için yasal düzenleme yapılmalıdır. Aksi halde işsizlik ödeneğinden yararlananların sayısı da yararlanma süresi de oldukça sınırlı kalacaktır. Örneğin temmuz ayında yapılan 232 bin başvurunun sadece 61 bini işsizlik ödeneğinden yararlanabildi.

Emeklilikte Kayıplar

İŞKUR tarafından 15 ay boyunca yapılan pandemi ödenekleri sırasında işçiler için genel sağlık sigortası dışında sosyal güvenlik primi yatırılmadı. Bu durum başta yaşlılık sigortası olmak üzere uzun vadeli sigorta kolları açısından işçiler için ciddi kayıp anlamına geliyor. Kısa çalışma ve ücretsiz izin süresince yaşlılık sigortası priminin yatmamış olması işçilerin emekli olma sürelerini ve emekli aylıklarını olumsuz etkileyecektir.

Bu durum daha geç ve daha düşük emekli aylığı anlamına geliyor. Emekli aylıklarının 5510 sayılı yasa (2008) sonrasında giderek düştüğü gerçeği dikkate alınacak olursa pandeminin emeklilik açısından yeni zorluklar yaratacağı açıktır. İşçilerin pandemi döneminde çalışmamaları kendi kusurları değildir. Dolayısıyla sigorta primlerinin yatmamasının nedeni işçiler değildir. Pandemi toplumsal bir afetdir ve bunun yarattığı sorunlar sosyal devlet ilkesi esas alınarak çözümlenmelidir.

Belirsizlikler Giderilmeli

Pandemi döneminde ödenmeyen uzun vadeli sosyal güvenlik primleri geriye dönük Hazine tarafından karşılanmalıdır ve bunun için acil yasal düzenleme yapılmalıdır. Hazine'den bugüne kadar işverenlere çok büyük sigorta prim desteği sağlandı. Şimdi bu destekleri işçilere de vermenin zamanıdır. Ödenmeyen primleri için işçilere "borçlanma" imkânı sağlanması gibi öneriler kabul edilebilir değildir. Bu zaten pandemi döneminde geliri azalan işçiye yeni bir yük anlamına gelecektir.

30 Haziran sonrasında işten çıkarmaların yeniden başlamasıyla birlikte gündeme gelen bir başka tartışma ise kısa çalışma ve ücretsiz izin sürelerinin kıdem tazminatı süresinden sayılıp sayılmayacağıdır. 15 aylık kısa çalışma ve ücretsiz izin süresinin kıdem tazminatı hesabında dikkate alınması işçi açısından yaklaşık 35-40 günlük ücret tutarında kıdem tazminatı farkı anlamına geliyor. Etkilenen işçi sayısının 7 milyona yakın olduğu düşünülecek olursa sorunun boyutu daha iyi anlaşılır.

Kısa çalışma ve ücretsiz izinde geçen sürelerin kıdeme esas sürede dikkate alınıp alınmayacağı konusunda (özellikle de Covid-19 pandemisi dönemine özgü kısa çalışma ve ücretsiz izin ödeneği bağlamında) yasada net düzenlemeler bulunmuyor. Yargı uygulamasında işçi lehine örneklere rastlanmakla birlikte Covid-19 pandemisi açısından uyumsuzluklar olacağı açıktır. Bu yazı kapsamında teknik ayrıntılara girmek zor ancak ana hatlarıyla durumu hatırlatmak yararlı olur.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 1983 tarihli bir kararına göre kıdeme esas hizmet süresinin hesabında İş Kanunu'ndaki yıllık izinlerin hak edilmesinde çalışılmış gibi sayılan haller (55. Madde) esas alınıyor (16.11. 1983 tarih ve 1983/1169 sayılı karar). 55. maddenin (j) bendine göre işveren tarafından verilen diğer izinler ile kısa çalışma süreleri çalışılmış gibi sayılan haller arasındadır.

Öte yandan Yargıtay'ın istikrar kazanmış kararlarında işçinin iş sözleşmesinin askıda olduğu sürelerin (örneğin ücretsiz izin) kıdem süresinden sayılmayacağı belirtiliyor (Örnek kararlar için bakınız: calismatoplum.org). Burada ilk sorun Covid-19 dönemindeki ücretsiz iznin kendine özgü bir uygulama olmasıdır. Covid-19 pandemisi döneminde işçiler kendileri ücretsiz izin almadı, tersine işveren tarafından zorunlu sorunlu ücretsiz izne gönderildiler. Bu nedenle Covid-19 dönemi ücretsiz izinlerin İş Kanunu 55/j maddesi kapsamında işverence verilen diğer izinler kapsamında değerlendirilmesi ve kıdem tazminatında hesaba katılması gerekiyor.

Kısa çalışma sürelerinin kıdeme esas sürenin hesabında dikkate alınması yönünde daha net yargı kararları var. Yargıtay 9. Genel Kurulunun 2011 tarihli bir kararında davacı işçinin kısa çalışma süresinin çalışılmış gibi sayılan haller kapsamında işçinin kıdemine eklenmesine karar verildi ve kanunda 3 ay olan kısa çalışma süresinin 2008 krizinde Bakanlar Kurulu kararı ile 6 aya çıkarıldığı dolayısıyla 6 aya kadar olan kısa çalışma süresinin işçinin kıdeminden sayılması gerektiği hükme bağlandı (14.07.2011 tarih ve 2010/27305 sayılı karar). Covid-19 pandemisinde ise Cumhurbaşkanına kısa çalışma süresini 15 aya kadar uzatma yetkisi verildi. Dolayısıyla bu sürenin de kıdem tazminatına esas sürede dikkate alınması gereklidir. Bu konuda çok sayıda iş uyuşmazlığı çıkacağı açıktır. Kısa çalışma ve ücretsiz izin ödeneğinde geçen sürelerin kıdem süresinden sayılması konusundaki uyumsuzlukların çözümü, uzun zaman alacak yargı kararlarına bırakılmadan yasal düzenleme ile açıklığa kavuşturulmalı ve hak kayıpları önlenmelidir.

İzin Hakkı Etkilenecek mi?

Kısa çalışma ve zorunlu ücretsiz izin açısından bir başka sorun ise bu sürelerin yıllık ücretli izin hesaplamasında çalışılmış gibi sayılan hallerden olup olmadığıdır. Yukarıda vurguladığımız gibi İş Kanunu'nun 55. Maddesi yıllık ücretli izin hakkının hesabında çalışılmış gibi sayılan halleri düzenlemektedir. İşçinin kendi isteği ile aldığı ücretsiz izinlerin gerek kıdem süresinde gerekse yıllık ücretli izin hakkı açısından dikkate alınmayacağı açıktır.

Ancak Covid-19 dönemindeki ücretsiz izinler işçi tarafından talep edilen izinler değildir. Yasa gereği işveren tarafından verilen bu izinler pandemiye özgü bir uygulamadır. Bu nedenle işveren tarafından verilen diğer izinler kapsamında sayılması ve yıllık ücretli izin hakkının he sabında dikkate alınması gerekir. Kısa çalışma ödeneğinde geçen sürenin yasa gereği yıllık ücretli izin hesabında dikkate alınması gerektiği açıktır. Ancak yasada 3 ay olarak belirlenen kısa çalışma süresi yine yasa ile cumhurbaşkanına verilen yetki ile 15 aya kadar uzatıldı. Bu nedenle kısa çalışma ödeneğinde geçen bütün sürelerin de yıllık ücretli izin hesabında dikkate alınması şarttır.

30 Haziran 2021 sonrasında işçilerin işsizlik ödeneği, yaşlılık sigortası, kıdem tazminatı ve yıllık ücretli izin hakları konusunda pek çok kaybın yaşanacağı, çok sayıda iş uyuşmazlığı çıkacağı ve bu konuların işverenler tarafından istismar edileceği açıktır. Bu sorunların bir bölümü yargı tarafından "işçi lehine yorum ilkesi" çerçevesinde çözülmesi mümkündür. Ancak bu konularda pandemi döneminin özelliklerine uygun açık ve net yasal düzenlemeler yapılması çok daha uygun bir çözüm olacaktır. Aksi halde işçiler pandemi de kaybettiklerinin yanında, pandemi uygulamalarının artçı etkileriyle yeni kayıplarla yüz yüze kalabilirler.

YÜZDE 1'LİK BARAJ ŞARTI, YÜZLERCE SENDİKAYI VE ÜYESİNİ YOK SAYMAKTIR

Resmi gazetede yayımlan "kamu görevlilerin toplu sözleşmesine" dair hükümlerinde yer alan, yüzde 1'lik baraj şartı kabul edilebilir değildir.

Toplu sözleşme ikramiyelerinden yararlanma şartını olan yüzde 1'lik baraj şartı, 215 sendikanın ve binlerce üyesinin bilerek ve isteyerek saf dışı bırakılması anlamına gelmektedir.

Bu karar sendika üyeliği özgürlüğüne, sendika hakkına açık bir darbedir. Bu karar açıkça iktidara yakın olmayan sendikalara karşı yapılan bir ayrımcılıktır.

Yüzde 1 Baraj Şartı Diğer Sendikalara Darbe Anlamına Gelmektedir.

Çalışma Bakanı sözleşme sürecini eleştiren sendikalara merdiven atlı sendika derken, toplu sözleşme ikramiyesinden yararlanma şartını ise sözleşme metnine "iş kollarında yüzde 1 örgütlenme barajını" koyduklarını açıkladı. Ve bu şart resmi gazetede yayımlandı.

Öncelikle Sayın Bakan'a şunu belirtmek isteriz ki; Türkiye'de memur sendikaları " 4688 sayılı kamu görevlileri sendikaları ve toplu sözleşme" yasasına göre kurulmaktadır. Yasaya göre kurulan hiçbir sendikaya merdiven altı veya gayri meşru gibi yakıştırmalar yapmak, açıkça hem mevcut sendika yasalarına hem de anayasa aykırıdır.

Ayrıca, toplu sözleşmede ikramiyesinden yüzde 1 örgütlenme şartı nedeniyle farklı iş kollarında yaklaşık **215 sendika ve binlerce sendika üyesi bu haktan yararlanamayacaktır.**

Bu karar sendika üyeliği özgürlüğüne, sendika hakkına açık bir darbedir. Bu karar açıkça iktidara yakın olmayan sendikalara karşı yapılan bir ayrımcılıktır.

ORMAN YANGINLARI...

Resmi verilere göre, 28 Temmuz 2021 - 12 Ağustos 2021 tarihleri arasında 54 ilde 299 adet yangın meydana gelmiştir.1 Orman Genel Müdürlüğü'nün resmi verilerinde, yanan orman alanların ebatları hakkında henüz bir bilgi paylaşılmamıştır.

12 Ağustos 2021 sonrasında İzmir, Kahramanmaraş gibi illerde orman yangınları olmuş, Kahramanmaraş'taki yangına müdahale etmeye çalışan Orman Genel Müdürlüğü tarafından Rusya'dan kiralanan uçak düşmüş, uçaktaki 5'i Rusyalı olmak üzere 8 kişi yaşamını yitirmiştir.

23 ve 24 Ağustos tarihlerinde Balıkesir Edremit, Adana Saimbeyli, Osmaniye Merkez (2), Adana Sarıçam, İstanbul Arnavutköy, Kahramanmaraş Göksun, Muğla Milas, Manisa Akhisar, Kilis Merkez, Çanakkale Ezine, Denizli Acıpayam, Kahramanmaraş Pazarcık, İstanbul Kartal, Çorum Osmancık, Muğla/ Seydikemer Karadere Mahallesi, Aydın Merkez Tekeler Mahallesi'nde orman yangınları gerçekleşmiştir.

Hakkari Şemdinli ve Tunceli Hozat'ta çıkan orman yangınları kontrol altına alınmıştır.

Muğla

Muğla Büyükşehir Belediyesinin verilerine göre 28 Temmuz 2021 - 12 Ağustos 2021 tarihleri arasında Muğla'da yangından etkilenen yaklaşık toplam alan: 66.874 hektar'dır. Bu rakamın ilçelere göre dağılımı: Bodrum 9.325 hektar, Datça: 9 hektar, Fethiye: 16 hektar, Kavaklıdere 7568 hektar, Köyceğiz 12373 hektar, Marmaris 13600

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

hektar, Menteşe 11369, Milas 8480 hektar, Seydikemer 2011 hektar, Yağatan 2012 hektar, Dalaman 99 hektar. Marmaris, Menteşe, Milas, Köyceğiz, Seydikemer, Kavaklıdere, Yatağan, Bodrum ilçelerinde toplam 13768 haneden 38715 kişinin güvenli bölgelere tahliyesi gerçekleştirilmiştir. Riskin ortadan kalkmasıyla 38569 kişi, yaşadıkları mahallelere geri dönmüştür

Muğla Büyükşehir Belediyesinin tespitlerine göre; yangın nedeniyle toplam 1660 Bina, 3136 Bağımsız bölüm hasar görmüştür. İncelemelerde, 96 bina ve 112 bağımsız bölüm yıkık, 123 bina ve 164 bağımsız bölüm ağır hasarlı olarak tespit edilmiştir.

Muğla Büyükşehir Belediyesinin tespitlerine göre; Yangından etkilenen ve boşaltılma kararı alınan yerleşim yerlerindeki 6515 büyükbaş, 8.509 küçükbaş hayvanın tahliyesi gerçekleştirilmiş, 523 hayvanın tedavisi yapılmıştır.

Antalya

Antalya Büyükşehir Belediyesinin verilerine göre, 28 Temmuz 2021 - 12 Ağustos 2021 tarihleri arasında toplam 59 Mahallenin etkilendiği, 7 yurttaşımızın yaşamını yitirdiği Antalya'da yaklaşık 75.000 hektar ormanlık alan, 48300 dekar faydalı dikili tarım arazisi etkilenmiştir.

Antalya Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO); ormanlar harici 59 mahalledeki yanan ev, ahır, depo, iş yeri, tarım alanları ve ölen hayvanlarla ilgili ekonomik kaybın en az 1 milyar TL olduğu hesaplamasını kamuoyu ile paylaşmıştır.

BATI KARADENİZ'DEKİ SELLER

11 Ağustos 2021 tarihinde Batı Karadeniz bölgesinde yaşanan sel ve taşkınlar nedeniyle Kastamonu, Bartın ve Sinop illerinde ağır hasarlar oluşmuştur. Kastamonu'da 71, Sinop'ta 10, Bartın 1 olmak üzere toplam 82 vatandaşımız yaşamını kaybetmiştir.

Sinop'un Ayancık ve Türkeli, Kastamonu'nun Azdavay, İnebolu, Bozkurt, Küre ve Pınarbaşı, Bartın'ın Ulus ilçesi selden en ağır biçim etkilenen yerleşim yerleri olmuştur. Bartın Ulus, Kastamonu Abana, Azdavay, Bozkurt, Çatalzeytin, Devrekani, İnebolu, Küre, Pınarbaşı, Şenpazar, Sinop Merkez, Ayancık, Türkeli, Gerze, Boyabat ve Erfelek İlçelerinde AFAD tarafından Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi İlan edilmiştir.

İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi'nin Küre, İnebolu, Abana ve Bozkurt ilçelerini ve civar köyleri ile ilgili incelemelerine yer verdiği raporda;

- Gözlem güzergâhı boyunca akarsu yataklarının bakımlarının yapılmadığı,
- Akarsu yatakları içerisinde doğal olarak yetişen ağaç ve çeşitli bitkilerin temizlenmediği,
- Temizlenmeyen bitkilerin taşkın esnasında yatak kesitini daralttığı ve mevcut sanat yapılarının tıkanmalarına sebep olduğu,
- Heyelanlar sebebiyle ağaç, bitki ve diğer kaba materyalin taşınarak köprü ve menfez açıklıklarını tıkadığı, Rusubat birikimiyle köprü kesitlerinde kapasite kayıpları olduğu,
- Birçok köprünün tamamen kullanılamaz hale geldiği,
- İlçe merkezlerinde akarsu yataklarının imara açıldığı,
- Bozkurt ve Abana ilçelerinde çok büyük boyutta maddi hasar bulunduğu, sel sularının yer yer binaların ikinci kat seviyesine (dere tabanından 8-9 m.) kadar yükseldiği

Gözlemlerine değinilmiştir. İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi raporunda, aşağıdaki ihmaller sıralanmıştır.

- 1 Akarsuyun taşkın yatağını bulamaması
- 2 - Araç köprülerinin taşkın hesaplarına göre boyutlandırılmaması
- 3 - Karayolu köprülerini tıkayan rusubat
- 4- Yıkılan ve şehri su basmasını hızlandıran yaya köprüsü
- 5- Havza planlaması, yönetimi ve işletmesi'nin göz ardı edilmesi

6- Su Yönetimi Genel Müdürlüğünün hazırladığı taşkın risk haritalarının göz ardı edilmesi

7- Taşkın erken uyarı sistemi ve tahliye planlarının uygulanmaması

YANGINDAN GERİYE ÇORAK ARAZİ KALDI

Greenpeace Türkiye, 2 hafta kadar süren orman yangınlarında yanan alanların öncesi ve sonrasını paylaştı. Yangınlarda toplam 178 bin hektar alan küle döndü, Manavgat'ta yaklaşık 500 bin zeytin ağacı yok oldu.

Ülkede 28 Temmuz'da başlayan ve yaklaşık 2 hafta süren orman yangınları Ege ve Akdeniz bölgelerinde yaşam kaynaklarını yok etti. Bu yangınlarda on binlerce hektar orman varlığını kaybederken, tarım arazileri, sera alanları küle döndü, yaban hayatı ve insanlar zarar gördü. İklim krizi etkisini giderek daha derinden hissettirirken iktidarın yangınla mücadeledeki başarısızlığı felaketin boyutunu arttırdı.

Greenpeace Türkiye, yaklaşık iki hafta süren orman yangınlarında Manavgat, Marmaris, Adana, Osmaniye'de yanan alanların öncesi ve sonrası hallerinin uydu görüntülerini paylaştı. Greenpeace Türkiye İklim ve Enerji Proje Sorumlusu Onur Akgül, 2 hafta süren yangınları ülke tarihinin en büyük yangın felaketi olarak değerlendirdi.

Akgül, bu yıl orman yangınlarında toplam 178 bin hektar, sadece Muğla ve Antalya'da ise 124 bin hektar ormanlık alanın yandığı söyledi: "Yani 1 milyar 780 milyon metrekare. Popüler ölçüyle, yaklaşık 250 bin futbol sahası, tüm İstanbul'un yaklaşık 5'te 1'i büyüklüğünde bir alan. Bu rakam, yine Avrupa Orman Yangınları Bilgi Sistemi'nin (EFFIS) verilerine göre aynı dönem ve aynı bölgede 2008- 2020 arasında ortalama yanan alanın 8 katından daha büyük." Ormanların yangınlara karşı giderek daha kırılgan hale geldiğini dile getiren Akgül, en ufak bir kıvılcımın faciaya yol açabileceğine dikkat çekti:

"Bu yangınların devamı da gelecektir. Çünkü gezegen, insan kaynaklı iklim değişikliğinden ötürü endüstri devrimleri dönemine göre ortalama 1,2 derece daha sıcak artık. Sıcaklık artışını 1,5 derecede sınırlamak için, ülkelerin, emisyonlarını 2030'a kadar yarıya indirmesi gerekiyor. Bizim yarının iklim ve çevre dostu dünyasını kurmaya ihtiyacımız var. Şehirleri ve diğer yerleşim yerlerini, uyum ve etki azaltma politikaları temelinde yeniden tasarlamaya ihtiyacımız var. İklim krizine karşı toplumsal kırılganlığı önlemek, çocuklarımızı yarınlara hazırlamak için adil dönüşümlere, iklim adaleti siyasetine ihtiyacımız var."

500 Bin Zeytin Ağacı Yandı

Manavgat Ziraat Odası Başkanı Rasim Metin, yangınlarda 17-18 bin dönümü zeytin olmak üzere 27 bin dönüm alanda zarar meydana geldiğini söyledi. 500 bin civarında zeytin ağacının yandığını belirten Metin, Manavgat ekonomisine ve çiftçisine zararının 90-100 milyon lira civarında olduğunu vurguladı.

Partiküllerden Korunmak İçin Solunum Maskesi Kullanılmalı

Yangınların söndürülmüş olması riskleri ortadan kaldırmıyor. Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği (TÜSAD), orman yangınları nedeniyle meydana gelen dumanın içindeki kirletici partikülleri kaynaklı riskin sürdüğüne ve bu kirleticilerin insan sağlığını olumsuz etkilediğine vurgu yaptı. TÜSAD tarafından yapılan açıklamada başta risk grubundakiler ve kronik hastalığı olanların maske kullanımına daha fazla önem göstermesi gerektiğine dikkat çekildi: "Orman yangını sırasında açığa çıkan duman, tahta ve diğer organik maddelerin yanmasından ve ince partiküllerin karışımından oluşur. Dumandan kaynaklanan en önemli sağlık tehdidi ince partiküllerdir. Yangın dumanından korunmak için yangından sonraki günlerde toz maskeleri ve cerrahi maskeler orman yangını dumanındaki ince partiküllerden akciğerlerinizi koruma için yeterli olmaz. N95 veya P100 solunum maskeleri olarak bilinen partikül maskeleri kullanılmalı."

Meydana gelecek hava kirliliğinden korunma önerileri ise şöyle sıralandı:

- Dumanın içeri girmesini önlemek için klimanızı temiz devridaim modu ile çalıştırın.
- İç ortam hava kirliliğini arttırmayın. Mum yakmayın, odun sobası kullanmayın.
- Kauçuk tabanlı ayakkabılar, lateks ve nitril eldivenler gibi koruyucu donanımları yangın bölgesinde kullanmayın.

KUZEYDE SELLER, GÜNEYDE YANGINLAR ARTACAK. ACİL ÖNLEM!

ODTÜ'den yapılan araştırmaya göre gelecek yıllarda yağış ve seli Karadeniz'de fazla göreceğiz. Güneyde ise yangınlar artacak. Batı Avrupa'da meydana gelen sel felaketiyle ilgili yapılan araştırmaya göre küresel ısıtma aşırı yağış ihtimalini dokuz kat artırdı.

İklim krizi dünyayı felakete sürüklüyor. Son yayımlanan araştırmalar dünyanın hiçbir alışkanlığını değiştirmedeği takdirde insanlığın bir iklim kıyametiyle karşı karşıya kalacağını söylüyor. Savunmasız ve iklim odaklı politikalar geliştirmeyen ülkeler bu krizin ağır faturasıyla karşı karşıya kalacak. Bu ülkelerden birisi de Türkiye. En ufak bir yağış ülkede sele dönüşürken en ufak bir kıvılcım on binlerce hektarlık ormanı küle döndürüyor. Afetlerin felakete dönüşmesinin başlıca nedenleri ise yönetimsizlik ve önlemsizlik.

ODTÜ tarafından yapılan 'İklim Değişikliği, Ekosistem Servisleri ve Bölgesel Yönetim Stratejileri' başlıklı araştırmaya göre, önümüzdeki yıllarda küresel ısıtma nedeniyle yağışların artacağı tek yer Karadeniz. Diğer bölgelerde ise yağışların azalmasıyla nem azalacak, yangınlar artacak.

Araştırmacılar ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Barış Salihoğlu, Akdeniz'in iklim krizinden en fazla etkilenen hassas bölgeler arasında yer aldığına işaret etti. Küresel ısıtma nedeniyle deniz yüzeyi sıcaklığında yer yer 2 dereceye yakın artış olduğunu kaydetti: "Özellikle kıyılarımızın olduğu yerlerde ciddi sıcaklık artışları var. Küresel ısınma nedeniyle Akdeniz'de deniz yüzeyi sıcaklığı 1,4 derece arttı ve son 20 yılda su seviyesi 6 santimetre yükseldi. Eğer önlem alınmazsa önümüzdeki 10 yıllarda ek bir 6 santimetre üzerine deniz seviyesinin yükselmesini bekliyoruz. Önlem alınmadığı takdirde iklim değişikliğinin sıcaklık artışı üzerine etkisi olacak."

İç Göller Kuruyabilir

Türkiye'nin iklim değişikliğiyle kuraklaştığının altını çizen Prof. Dr. Salihoğlu, gelecek yıllarda sadece Karadeniz'de yağışların artacağını belirterek şöyle konuştu: "Yağışların azalmasıyla nem azalacak, yangınlar artacak. Artan yangınların da deniz ekosistemine ciddi bir etkisi var. Ek bir baskı deniz ekosistemine, Akdeniz'e binmeye başlayacak. Bu bölgelerin, özellikle hassas olan bölgelerin kademeli olarak koruma alanı ilan edilmesi çok önemli. Kuraklık nedeniyle 2040'lı yıllarda bazı iç göllerimiz tamamen kuruyabilir. Avcılık baskısını azaltmalıyız. Ayrıca bütün denizlerimizde kirliliği azaltmamız gerekiyor. Koruma alanları çok önemli. Biyoçeşitliliği artırırsanız, denizler iklim değişimine daha dayanıklı hale gelecek."

Dünya Hava İlişkilendirme Girişimi (WWA), temmuz ayında Batı Avrupa'da yaşanan sel felaketini inceledi. Çalışma, Belçika, Fransa, Almanya, Lüksemburg, Hollanda, ABD ve Birleşik Krallık'taki üniversiteler, meteoroloji ve hidroloji kurumlarından bilim insanlarının da dahil olduğu 39 araştırmacı tarafından gerçekleştirildi. Analiz, insan faaliyetlerinden kaynaklanan iklim krizi nedeniyle bir günde düşen yağmur miktarı yüzde 3 ile 19 oranında arttığını ortaya koydu. Ayrıca bilim insanları, şiddetli yağış olaylarını 1,2 ile 9 kat daha olası hale getirdiğini hesapladı. Benzer olayların mevcut iklimde yaklaşık 400 yılda bir Batı Avrupa'nın herhangi bir bölgesini vurması beklenen çalışmada, bu tür olayların daha geniş bir zaman diliminde daha geniş bir bölgede gerçekleşmesinin ihtimali tespit edildi.

Newcastle Üniversitesi İklim Değişikliği Etkileri Uzmanı Prof. Hayley Fowler, "Aşırı sel olaylarına karşı daha dayanıklı olmak için sera gazı emisyonlarını mümkün olduğunca hızlı azaltmalı, acil durum uyarı ve yönetim sistemlerini iyileştirmeli ve altyapımızı 'iklim dirençli' hale getirmeliyiz."

İKTİDAR FELAKETLERDEN DERS ALMADI

Ülkenin dört bir yanında yaşanan afetler yurttaşları evsiz barksız bıraktı. Buna rağmen devlet ders almadı. Sel nedeniyle 41 evin yıkıldığı Babaçay köyünde evlerin yine dere yatağına yapılmak istendiği iddia edildi.

Ege ve Akdeniz'de yangınlar, Karadeniz'de ise seller yurttaşları evsiz bıraktı. Evi, işyeri, ahır yangın ve sel felaketlerinin ardından zarar gören afet mağdurları ne olacağından bir haber. Öte yandan yurttaşlar, iktidarın afetlerden ders çıkarmadığını ve evleri dere yataklarına kurmak istediklerini söylüyor.

Sinop'un Ayancık ilçesindeki Babaçay köyünde 41 ev selden yıkıldı. Köy sakini Serkan Şen, söz konusu evlerin yerine yapılacak binalar için belirsizlik olduğunu söyledi: "Aradan 14 gün geçti, hâlâ hiçbir yetkili gelip bizimle konuşmadı. Ne olacak bilmiyoruz. Muhtarın dediğine göre site yapılacakmış ancak yetkili kimseden açıklama yok. Köy yerinde köylünün tavuğu, ahır, bahçesi olur. Orada site gibi bir şey yaptığında köylü olmuyoruz ki."

TOKİ Tapuya Bakıyor

Babaçay Köyü'nde inşaatın TOKİ eliyle gerçekleşeceğini ancak köylünün mağdur edilmek istendiğini belirten Şen, sözlerini şöyle sürdürdü: "Ben zaten evimi yeni yapmıştım, hâlâ kredisini ödüyorum. Şimdi TOKİ'nin yapacağı sitenin maliyetini nasıl ödeyeyim? Ayrıca biz babamla altı üstü oturuyorduk. Ancak tapumuz tek. Bize böyle de bir mağduriyet yaşatacakları söyleniyor. Köyde hemen hemen tüm evler böyle ancak bizim mağduriyetimize değil tapuya bakıyorlar."

Yine Aynı Yere Bina

Daha öncede bölgede sel felaketi yaşandığına dikkat çeken Şen, evlerin yine dere yatağına yapılmak istendiğini kaydetti: "3-4 defa afet görmüş yerde tekrar ev yapılmak isteniyor. Ne kadar set yapsak olmaz. Selin önünde set durmaz. Konteynerleri de oraya koydular. Hepimizi toplayıp taleplerimizi dinleyip, yapmalıydılar. Ancak sesimiz duyulmuyor. Köyün neredeyse yüzde 80'i orada yaşamak istemiyor. Afet bölgesine tekrar ev yapılmak istenmesi nasıl bir şey ben bunu kabul etmiyorum."

Muğla'nın Marmaris ilçesine bağlı Osmaniye köyünün sakini Selahattin Aydın'ın evi, orman yangınları sonucu kül oldu. Yangının üzerinden bir ay geçtiğini belirten Aydın, evlerine ne olacağına dair bilgi verilmediğini dile getirdi: "Yapılacak evlerin yüzde 60'ını devlet, yüzde 40'ını da biz ödeyeceğiz' deniyor. Ben nasıl ödeyeyim? Evim, kovanlarım, çamlarımız yandı. TOKİ'den kimse gelip bana bir öneri sunmadı."

Önce İmza Şartı Getirilmiş

Antalya Manavgat'ta yaşayan Avukat Umut Çiftçi, AFAD ekiplerinin yangından zarar gören yurttaşlara inşaat yapım maliyetlerinin yazılmadığı, rakam ve içerikleri doldurulmamış 'Talep ve Taahhütname' ile 'Afet Borçlandırma Senedi' adlı evrakları imzalatmak istediğini öne sürdü. Halk TV'den İsmail Saymaz'ın haberine göre, Çiftçi, "Vatandaş kaç lira ödeyeceğini sorduğunda 'Daha belli değil' deniyor. Vatandaş rakam yazılmamış borçlandırma senetlerine imza atması için iknaya çalışılıyor. İki ay içerisinde imza atmazlarsa hiçbir şeyden yararlanamayacakları ve evlerinin yapılmayacağı söyleniyor" dedi.

CHP'Lİ BELEDİYELERİN YANGIN VE SEL DESTEKLERİ; 654 ARAÇ, 1407 PERSONELLE DESTEK

Partizanlıkla mücadele ediyoruz

CHP olarak, halkımızı kutuplaştırma çabalarına ve partizan yönetim anlayışına karşı, birlik, beraberlik ve dayanışma duygularımızı güçlendirmek için mücadele ediyoruz. Belediyelerimiz bu amaçla; sen-ben demeden, yardıma ihtiyaç duyan tüm kesimlere tüm imkânlarıyla destek oluyor.

Artvin'e gönderilen yardımlar

Bu kapsamda, belediyelerimizin yangın ve sel bölgelerindeki faaliyetlerine yönelik son verileri paylaşmak isterim. Öncelikle Artvin Arhavi'de yaşanan sel felaketinin ardından bölgedeki vatandaşlarımıza; 14 tır içme suyu, 2 bin 683 adet ev eşyası, 585 adet beyaz eşya, 50 bin 540 maske, dezenfektan ürünü ve sağlık seti, 1539 temizlik ve gıda kolisi ulaştırılmıştır.

654 Araç, 1407 Personel

Orman yangınlarıyla mücadele için de belediyelerimiz seferber olmuştur. Yangınla mücadeleye 267 araç 792 personelle destek verilmiştir. Onlarca tır içme suyu, binlerce gıda kolisi, binlerce ev eşyası vatandaşa gönderilmiştir. Henüz yangınlar kontrol altına alınmadan Karadeniz'de yeni bir sel felaketi ile karşı karşıya kaldık. Belediyelerimiz sel bölgelerindeki belediyelerin büyük kısmı Cumhurbaşkanlığı'nda olmasına rağmen, hiçbir siyasi kaygıyla hareket etmemiş, partizanlık yapmamıştır. 387 araç 615 personel desteği gönderilmiştir. 54 tır içme suyu, 22 bin gıda kolisi, 3 mobil mutfak tırı, 10 tır temizlik malzemesi, binlerce kıyafet ve çeşitli malzemeler vatandaşa ulaştırılmıştır.

Dayanışmanın Tarihi Yazıldı

Belediyelerimiz, yangın ve sel afetlerinde, asli sorumlu olmamalarına rağmen, hem müdahale çalışmalarına hem de vatandaşın ihtiyaçlarına tüm imkânlarıyla destek vermiştir. CHP'li belediyeler bu süreçte dayanışmanın tarihini yazmıştır.

Ensar'a İzin Belediyeye Engel

İktidar sahipleri ise bu hizmetleri kötölemenin ve engellemenin peşine düşmüştür. Önce Tarım ve Orman Bakanı, ardından Erdoğan, orman yangınlarında belediyelerimizi suçlama yarışına girmiştir. Sonrasında ise bir kararname ile belediyelerimizin bağış toplaması yasaklanmıştır. Yani Ensar Vakfı'na izinsiz yardım toplama hakkı verilirken, bir kamu kurumu olan belediyelerin bağış toplaması engellenmiştir.

Birlik ve Beraberliği Hedef Aldı

Bunlar da yetmemiş, Erdoğan, 'Yangında itfaiyeleriniz nerede, selde ne yaptınız' gibi ifadelerle, belediye personelinin alın terine saygısızlık yapmıştır. Toplumun gözünde kaybettiği itibarı belediyelerimize saldırarak kazanmaya çalışan, ardından ise 'biz ne zaman bir ve beraber olacağız' diyen Erdoğan bu tutumuyla, sadece kelimelerde aradığı birlik, beraberlik ve dayanışma çabalarını hedef almıştır.

Vicdanlarda Saklı

Bu hizmetler karşısında teşekkür beklemiyoruz ama sırf siyasi çıkar için verilen emeklere hakaret etmek, insafsızlıktır. Bizim belediyelerimizin yanı halkımızın yanındır. Kimin doğru, kimin yalan söylediğinin cevabı ise halkımızın vicdanında saklıdır."

BELEDİYEYE YASAK ENSAR'A SERBEST!

Belediyelerin yardım toplama ve dağıtma yetkisi elinden alınırken, AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, cinsel istismar skandalıyla hafızalara kazınan Ensar Vakfı'na izinsiz yardım toplama hakkı verdiği açığa çıktı.

Çocuklara yönelik cinsel istismar skandalıyla gündeme gelen Ensar Vakfı'na, AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın onayıyla bir kıyak daha yapıldı. Belediyelerin nakdi yardım toplama ve dağıtma yetkisi ile elinden alınırken gerici Ensar Vakfı'nın izin almadan yardım toplamasına izin verildi.

İçişleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün "İzin Almadan Yardım Toplama Hakkına Sahip Kuruluşlar" listesine Ensar Vakfı da eklendi. Vakfa bu hakkın AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın onayıyla 30 Temmuz tarihinde verildiği açıkladı. Ensar Vakfı'na bu hakkın verildiği gün, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, orman yangınları sırasında "Milletimiz cömerttir" sözleriyle para istemiş ve Antalya Valiliği tarafından nakdi yardımlar için bir hesap açılacağı açıklanmıştı.

45 Çocuk İstismara Maruz Bırakıldı

İzinsiz yardım toplama hakkı verilen Ensar Vakfı'nın Karaman'daki yurtlarında, 45 çocuk, onlardan sorumlu olan bir öğretmen tarafından cinsel istismara maruz bırakıldı. Olay, 2016 yılında bir çocuğun yaşadıklarını bir psikoloğa anlatması ve psikoloğun konuyu yetkililere bildirmesiyle ortaya çıktı. İstismarın duyulmasının ardından, cinsel istismara maruz bırakan Muharrem Büyüktürk tutuklanarak, 508 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldı. Ancak bu skandala rağmen iktidar Ensar Vakfı'na destek vermeyi sürdürdü.

Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün açıkladığı bilgilere göre, 1995 ile 2021 yılları arasında toplam 34 dernek ve vakfa 'izin almadan yardım toplama hakkı' verildi. Bu 34 dernek ve vakıftan 32'si izin almadan yardım toplama hakkını AKP iktidarların görevde olduğu 2004 ile 2019 yılları arasında aldı.

Bilal Erdoğan'ın Vakıfları da Listede

İzin yardım toplama hakkı verilen dernek ve vakıflar arasında, Deniz Feneri Derneği, Diyanet Vakfı, İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH), gerici Aziz Mahmud Hüdayi Vakfı, Hayrat İnsani Yardım Derneği ile Beşir Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği de yer alıyor.

AKP yöneticilerinin dernek ve vakıflarının da bulunduğu listede Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) gibi dernekler ise yer almıyor.

Ayrıca, Bilal Erdoğan'ın yöneticisi olduğu Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı (TÜRGEV), Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA) ve İlim Yayma Vakfı da izin almadan yardım toplama hakkı verilen kuruluşlar listesinde.

Cumhurbaşkanı Erdoğan Karar Veriyor

Vakıf ve derneklere izinsiz yardım toplama hakkı daha önce İçişleri Bakanlığı'nın önerisi ve Bakanlar Kurulu Kararı ile veriliyordu. Başkanlık sistemi ile izinsiz yardım toplama hakkı için Cumhurbaşkanı'nın kararı yeterli sayılmıştı. Kanunun bu hakkı düzenleyen maddesi, "Kişiler ve kuruluşlar, yetkili makamdan izin almadan yardım

toplayamazlar. Ancak, kamu yararına çalışan dernek, kurum ve vakıflardan hangilerinin izin almadan yardım toplayabilecekleri, Cumhurbaşkanınca belirlenip ilan edilir” şeklinde değiştirilmişti.

Belediyelerin Hesapları Bloke Edildi

Geçtiğimiz yıl, koronavirüs salgını nedeniyle, işini kaybeden ya da zor durumda olan yurttaşlara yardım amacıyla CHP’li büyükşehir beledilerinin başlattığı bağış kampanyaları, İçişleri Bakanlığı genelgesiyle yasaklandı. Muhalefet belediyelerinin yardım toplamak için açtığı banka hesapları bloke edildi.

Şubat ayında Resmi Gazete’de Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın imzasıyla yayımlanan karara göre, Türkiye’de meydana gelebilecek depremlerin ardından zarar gören afetzedeler için gerek görülmesi halinde AFAD koordinasyonunda insani yardım kampanyası başlatılacağı belirtildi. CHP Genel Başkan Yardımcısı Seyit Torun, bu kararlar, belediyelerin afetzedeler için yardım toplama konusunda devre dışı bırakılacağını söyledi.

Eskişehir’de pandemi döneminde Büyükşehir Belediyesi ile Odunpazarı Belediyesi’nin yoksullara sıcak yemek dağıtımı için kurduğu aşevlerinin banka hesaplarına el koyuldu.

CHP’li Burdur Belediyesi’nin üretip ücretsiz dağıttığı 200 bin maske için şikayet üzerine valilik inceleme başlattı. CHP’li Mersin Büyükşehir Belediyesi de sokağa çıkma yasağında bedava ekmeğe dağıtmak istedi ancak belediyenin bu çalışması da engellenmeye çalışıldı.

İSKENDERPAŞACILAR VERGİDEN MUAF!

AKP’li Cumhurbaşkanı Erdoğan, İskenderpaşa Cemaati’nin önde gelen isimlerinden olan Cevat Akşit’in vakfına vergi muafiyeti hakkı tanıdı. Kadın sünnetini savunan gerici Akşit, skandal açıklamalarıyla biliniyor.

İktidar, vergi muafiyeti tanınan gerici ve yandaş vakıflara bir yenisini ekledi. AKP’li Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın kararıyla İskenderpaşa Cemaati’nin önde gelen isimlerinden olan Cevat Akşit’in kurduğu gerici Gümüşhaneli Araştırma Yardımlaşma ve Eğitim Vakfı (Gaye Vakfı) vergiden muaf tutuldu.

Hazine ve Maliye Bakanlığı’na bağlı Gelir İdaresi Başkanlığı’nın yayımladığı “Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıfların Listesi’ne” 13 Ağustos’ta Gaye Vakfı’nın da eklendiği açıklandı.

Vakfın Kurucusu Akşit

Gaye Vakfı’nın sitesinde yer alan bilgilere göre, vakıf 1994 yılında gerici Cevat Akşit önderliğinde kuruldu. Vakfın başkanlığını ise M. Cevat Akşit’in oğlu Mehmet Sıddık Akşit yapıyor.

Vakfın Genel Müdürü Selim Kılıç ise vakfın vergiden muaf tutulmasına dair sosyal medya hesabından şu açıklamayı yaptı: “Gaye Vakfı vergi muafiyeti statüsü kazandı. Vakfımızın müracaatına binaen, Maliye Bakanlığı’nın ‘vergi muafiyeti statüsüne uygunluk’ yazısı üzerine Cumhurbaşkanı Kararı ile vakfımız, ‘vergi muafiyeti statüsü’ kazanmıştır. Bu süreçte katkısı olan herkese teşekkürlerimizi sunarız.”

Cemaat İkiye Bölündü

Nakşibendi Tarikatı’nın İskenderpaşa Cemaati, Mahmud Esad Coşan’ın 2001’de ölmesiyle ikiye bölündü. Cemaatin üyeleri Esad Coşan’ın oğlu Nureddin Coşan ve Cevat Akşit tarafından toplandı. Nureddin Coşan etrafında toplanan grubun da Hakyol Vakfı adı altında yapılandığı ifade ediliyor.

Skandal Açıklamalar

Gerici Akşit’in geçtiğimiz yıllarda birçok skandal açıklaması oldu. Akşit’in geçtiğimiz yıllarda “Kadınların üreme organlarından fazla kalan kısmın kesilmesi gerekir. Ki kadınlar kötü yola düşmesin...” ifadelerini kullanarak kadın sünnetini savunması sosyal medyada tartışmalara neden oldu. Akşit, tepki çeken bir başka skandal açıklamasında da öpüşen gençlerin polise şikayet edilmesi gerektiğini söylemişti. Akşit, yaptığı açıklamada, “Marmaray kalabalık, oğlan kızı almış kucağına. Kızla öpüşüyor, sıktırıyor, bilmem ne ediyor. Bir şey yapamıyorsanız böyle adamları haber verin polise, onlar biliyorlar usulünü...” diyerek, gençlerin polise şikayet edilmesini istemişti.

TEİ’de Cemaat Yapılanması

Cevat Akşit’in oğlu Mahmut Faruk Akşit de, 2013 yılının Aralık ayında TUSAŞ Motor Sanayii A.Ş. (TEİ) Genel Müdürü olarak atandı. Akşit’in bu göreve atanmasıyla kurumda cemaat yapılanmasının başladığı iddia edildi.

'ARKA BAHÇE'YE 10 MİLYAR TL

Kamu kaynaklarından dernek ve vakıf gibi oluşumlara 18 yılda 10 milyar TL aktı. Geçen yıl aktarılan tutar 1,1 milyar TL'ye ulaşırken şampiyon 431 milyon TL ile MEB oldu. 2021'in 7 ayında aktarılan tutar da 600 milyon TL.

AKP her dönem kamu kaynaklarından siyasi ilişkisi olan ve iktidar mücadelesinde kendisini destekleyen dernek ve vakıf gibi sivil oluşumları "cömertçe" destekleme alışkanlığından vazgeçmedi. Geçen yıl bu oluşumlara bütçeden 1.1 milyar TL aktarılırken bu yılın temmuz ayı sonu itibarıyla aktarılan tutar, 500 milyon 764 bin TL oldu. 18 yılda aktarılan tutar 10 milyar TL'yi geçti.

Her Yıl Arttı

Bütçenin kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler kaleminden aktarılan tutar her yıl artıyor. Cumhurbaşkanlığı Genel Faaliyet Raporu'nda yer alan bilgilere göre, 2020 yılında dernek, vakıf, birlik ve benzeri teşekküllere yardım amacıyla 969 milyon TL cari transfer ödemesi yapıldı. 953 milyon TL genel bütçeli idarelerin, 15 milyonu da özel bütçeli idarelerin bütçelerinden aktarıldı. Sermaye transferi tutarı ise 129 milyon TL oldu.

Cömert MEB

Bu tutarın yarısına yakını Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bütçesinden geldi. MEB, 1.1 milyar TL'nin 431 milyon TL'sini aktarırken diğer kuruluşlar ve yardım tutarları da şöyle:

- Sağlık Bakanlığı:152 milyon 673 bin TL
- Kültür ve Turizm Bakanlığı: 133 milyon 521 bin TL
- Gençlik ve Spor Bakanlığı: 111 milyon 598 bin TL
- Diyanet İşleri Başkanlığı: 77 milyon 795 bin TL
- İçişleri Bakanlığı: 30 milyon 12 bin TL
- Cumhurbaşkanlığı: 9 milyon TL
- Dışişleri Bakanlığı: 5 milyon 930 bin TL
- Milli Savunma Bakanlığı: 675 bin TL
- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı: 152 bin TL
- TBMM: 125 bin TL
- Adalet Bakanlığı: 2 bin TL
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı: 1000 TL
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı: 1000 TL

TÜBİTAK da Var

Dernek, vakıf ve birlikler, genel bütçe kapsamındaki bu kuruluşların yanı sıra özel bütçeli kuruluşların bütçelerinden de pay aldı. Bunlar arasında en büyük yardımı 14 milyon 369 bin TL ile Türk Standartları Enstitüsü yaparken 656 bin TL ile TÜBİTAK da ikinci sırada yer aldı. Diğer kurumlar ile yardım tutarları ise şöyle:

"İsparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (164 bin TL), Vakıflar Genel Müdürlüğü (18 bin TL), Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (10 bin TL), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi (8 bin TL), Fırat Üniversitesi (3 bin TL), Savunma Sanayi Başkanlığı (2 bin TL), Düzce Üniversitesi (2 bin TL), Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (1000 TL)." Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu da 190 bin TL yardım yaptı.

Kamu kurum ve kuruluşları bu oluşumlara 127 milyon 421 bin TL'si Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden olmak üzere 129 milyon TL de sermaye transferi yaptı. İçişleri Bakanlığı 1 milyon TL, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 300 bin TL, Ticaret Bakanlığı da 71 bin TL aktardı.

2021 Yılı Hızlı Başladı

2021 yılı bütçesinden de “iktidarın arka bahçesi” olarak isimlendirilen kuruluşlara yardım yapılmaya devam edildi. Yedi ayın sonunda cari transfer ve sermaye transferi olarak yapılan yardım tutarı 500 milyon 764 bin lira oldu. Ocak ayında 177 milyon TL cari transfer yapılırken yıl rekoru, haziran ayındaki 154 milyon 208 bin TL ile kırıldı. 68 milyon 534 bin lira da sermaye transferi yapıldı.

18 Yılda Büyük Artış

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre bu kuruluşlara bütçeden yapılan yardımlar 2004-2020 arası 122 kat arttı. Yıllar itibariyle yapılan cari transfer ve sermaye transferleri tablodaki gibi:

2004	9,1 milyon TL
2005	7,4 milyon TL
2006	10,8 milyon TL
2007	7,4 milyon TL
2008	56,9 milyon TL
2009	93,5 milyon TL
2010	112,2 milyon TL
2011	173,2 milyon TL
2012	366 milyon TL
2013	471,6 milyon TL
2014	629 milyon TL
2015	871,6 milyon TL
2016	578,9 milyon TL
2017	582 milyon TL
2018	739,7 milyon TL
2019	4,3 milyar TL
2020	1,1 milyar TL

EĞİTİMİN KAPISINI CEMAATLERE AÇTILAR

MEB, yargı kararlarını yok saydı, başta Diyanet olmak üzere dini yapılara okulların kapısını sonuna kadar açtı. Bunun son örneği Erenköy Cemaati'ne yakın Aziz Mahmut Hüdayi Vakfı'na teslim edilen okullarda yaşandı.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), eğitim öğrenim hizmetlerinin başka kurumlara devredilemeyeceği yönündeki yargı kararlarını yok sayarak çok sayıda dini vakıf ve cemaatle masaya oturdu. Dernekler aracılığıyla öğrencilere ulaşmayı hedefleyen cemaat ve vakıflar, MEB ile imzaladıkları işbirliği anlaşmalarıyla eğitimde söz sahibi oldu.

Bakanlık, “Eğitim başka kurumlara devredilemez” gerekçesiyle yargının aldığı iptal kararlarını da görmezden gelerek vakıf ve derneklerle onlarca protokol imzaladı. Protokollerin bir kısmı, eğitim sendikalarının açtığı davalar sonucunda iptal edilirken çok sayıda protokol yargı kararları ve tepkiler yok sayılarak sürdürülmeye devam edildi. 6 Eylül'de başlayacak olan yeni eğitim ve öğretim yılında da dini vakıf ve dernekler eğitimin ana aktörlerinden biri olmayı sürdürecektir.

TÜGVA İsrarı

MEB'in dernek ve vakıflarla işbirliği ısrarı, TÜGVA ile imzalanan, "Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin Yapılması" protokolü ile somutlaştı. Bilal Erdoğan'ın Yüksek İstişare Kurulu Üyesi olduğu TÜGVA ile iş birliği ısrarından, yargı kararına karşın geri adım atmadı. MEB ve TÜGVA arasında, "Sosyal, Kültürel, Sportif Faaliyetler ile Bilim ve Sanat Faaliyetlerinin Yapılmasına İlişkin İş Birliği Protokolü" kapsamında anlaşma sağlandı. Protokolün amacı, "Öğrencilere milli, manevi ve kültürel değerlerin kazandırılması kapsamında kulüp çalışmaları, sosyal, kültürel ve proje yarışmaları düzenlemek" olarak açıklandı.

Nurcu Vakıfla İşbirliği

Nur Cemaati'ne yakınlığıyla bilinen Hayrat Vakfı için de okulların kapısı ardına kadar açıldı. Vakıfla, "Osmanlı Türkçesi" bahanesiyle "Eğitimde İş Birliği Protokolü" imzalanırken vakfın MEB'e milli eğitim müdürlüğü ile koordineli çalışacağı bildirildi. Okul yönetimlerinin, vakfın öğrencilere yönelik düzenleyeceği kursların fiziki ortamların hazırlanmasında ve araç gereçlerin temininde vakfa yardım edeceği belirtildi.

MEB, Hizmet Vakfı ve TÜRGEV ile 2017 yılında imzaladığı protokollerin süresini de sessiz sedasız uzattı. Nur Cemaati'ne yakınlığıyla bilinen Hizmet Vakfı'yla imzalanan, "Değerler Eğitimi" protokolünün süresi Temmuz 2020'ye, TÜRGEV ile imzalanan, "Öğrencilere Yönelik Sosyal, Kültürel Kurslar Düzenlenmesi" protokolünün süresi ise Kasım 2019'a kadar uzatıldı. Vakıfların, 2021 itibarıyla yürürlükten kaldırılan protokollerin tekrarı için girişimlerini sürdürdüğü öğrenildi.

Binalar da Emirlerinde

MEB, Çıta'yı Okçular Vakfı ile yaptığı anlaşmayla daha da yükseğe koydu. Çok sayıda AKP'li ismin yönetiminde yer aldığı Okçular Vakfı ile imzalanan protokol kapsamında, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü binasında bulunan salon, vakfın kullanımına açıldı.

MEB, Diyanet'in imam hatip okullarının yöneticileri üzerinde etkili olmasına da olanak sağladı. Diyanet ile koordineli çalışan bazı dini derneklerin de "Türkiye İlahiyat Tedrisatına Yardım Eden Dernekler Federasyonu" çatısı altında okullara girmesine izin verildi. Bakanlığın, Diyanet'in okul yönetimlerinde söz sahibi olmasının önünü açan, "Vizyon Programı" çerçevesinde çok sayıda dernek yöneticisinin okul idarecileri üzerinde etkisini artırmasının da yolu açıldı.

MEB Cesaret Verdi

MEB'in dini vakıf ve derneklerle işbirliği ısrarı il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerini de cesaretlendirdi. Siverek İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Nur Cemaati'ne yakınlığıyla bilinen Siverek Öğrenci Derneği'nin ortaokul ve lise öğrencileri için bilgi yarışması düzenleme talebine onay verdi. Dernek, 2019 yılında aldığı izin kapsamında, "Uygun görülen yer ve zamanlarda", "Manevi içerikli" seminerler düzenledi.

Çocukları Yarıştırdılar

Kuruluş amacı, "İslam'ı sahih kaynaklara dayalı şekilde her yıl güncel meseleler ile bağdaştırarak insanları aydınlatmak" olarak açıklanan Server Gençlik ve Spor Kulübü, 2018 ve 2019 yıllarında okullarda, "Güzel Ahlak" temalı bilgi yarışmaları düzenlerken çok sayıda öğrenci, ilçe milli eğitim müdürlükleri aracılığıyla yarışmaya katılmaya teşvik edildi.

Nakşibendi Tarikatı'na yakınlığıyla bilinen Server Yaşam Vakfı, MEB izniyle okullarda düzenleyeceği bilgi yarışması için hazırlanan kitapta skandal ifadeler yer aldı. Yarışma kapsamında öğrencilere dağıtılan, "Edep Mektebi" kitabında müzik dinlemenin haram mı helal mi olduğu konusunda "Farklı görüşler" bulunduğu ifade edilirken kadını öne çıkaran filmler için de "kötü sonuçlar doğurur" denildi. MEB, yalnızca "Kitaplar kontrol ediliyor" açıklaması yapmakla yetindi.

Cemaat Yine Gözünü Dikti

"Devletin eğitimdeki yükünü azaltmak" gerekçesiyle dini cemaatlere yakın isimlerce kurulan vakıflara bir yenisi daha eklendi. Toplam 100 bin TL sermaye ile "Devletin kamu hizmeti yükünü azaltıcı faaliyet yürütmek" amacıyla kurulan Ömer Faruk Erdoğan Eğitim ve Hizmet Vakfı, kapanma durumunda malvarlığını İsmailağa Cemaati'ne yakın Aziz Mahmut Hüdayi Vakfı'na devredeceğini açıkladı. Resmi Gazete'de yayımlanan karar ile Ömer Faruk Erdoğan Eğitim ve Hizmet Vakfı ismiyle yeni bir vakıf kuruldu. İstanbul merkezli vakfın toplam sermayesi 100 bin TL olarak belirlendi.

Öğrencileri de Teslim Ettiler

Milli eğitim müdürlükleri tarafından okulları cemaat ve tarikatlara açan ‘Değerler Eğitimi’ protokolü kapsamında bir okul daha gerici derneğe tahsis edildi. Nakşibendi Tarikatı’na yakınlığıyla bilinen Erenköy Cemaati’nin kurduğu Aziz Mahmut Hüdayi Vakfı’na bağlı Gülberenk Değerler Eğitimi Derneği’ne tahsis edilen okulda 5 ile 10 yaş arasındaki çocuklara, ‘Kovanda bal programı’ adı altında eğitim verildi. Zonguldak Millî Eğitim Müdürlüğü, Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Kız Anadolu Lisesi’ni gerici bir derneğe tahsis etti. Lisenin tiyatro salonunda geçen pazar günü gerçekleşen etkinliğe gazetecilerin ve erkeklerin alınmaması dikkat çekti. Ayrıca 5 ile 10 yaş arasındaki çocuklara yönelik yapılan ‘Kovanda bal programı’nda fotoğraf ve video çekimi de yasaklandı. Öğrenci velileri ise etkinliğe tepki gösterdi. Velilerden gelen tepki sonrası Zonguldak İl Millî Eğitim Müdürü Ali Tosun, etkinliğe ilişkin açıklama yaptı. Herhangi bir cemaat ya da tarikatın okula girişine izin verilmediği belirtilen açıklamada, “Velilerin fotoğraf çekimi istemediklerinden ‘Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’ kapsamında kişilerin rızası olmadan kişisel veriler paylaşamayacağı, aktarılamayacağı için fotoğraf çekimine izin verilmemiştir” denildi.

FACİAYA DAVET YÖNETMELİĞİ

Okul Servis Araçları Yönetmeliği’ndeki değişiklik öğrenciler için tehlikeye davetiye çıkarıyor. Servis araçlarında emniyet kemeri ve kamera bulundurma şartı kaldırıldı.

2020-2021 eğitim öğretim yılına altyapı yetersizlikleri başta olmak üzere birçok problemle giren öğrenciler, yeni bir güvenlik tehdidiyle daha karşı karşıya kaldı. Okul servis araçlarına yönelik yönetmelikte İçişleri Bakanlığı’nca yapılan değişiklikle öğrenci güvenliği hiçe sayıldı.

Okul Servis Araçları Yönetmeliği’nde yapılan değişiklik, okul servislerinde ölümle sonuçlanan kazalardan ders alınmadığını ortaya koydu. Yönetmelik değişikliği ile üç yaşından büyük servis araçlarında kamera, sensörlü koltuk ve üç nokta emniyet kemeri zorunluluğu kaldırıldı.

İçişleri Bakanlığı, MEB, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı’nın ortak çalışmasıyla hazırlanan Okul Servisleri Yönetmeliği’ndeki değişiklik Resmi Gazete’de yayımlandı. Öğrenci güvenliğini yok sayan yönetmelik değişikliği kapsamında, 1 Ocak 2018’den önce okul servis aracı olarak tescil edilmiş araçlarda, güvenlik açısından kritik önemde olan birçok şartın aranmaması kararlaştırıldı.

Yürürlüğe giren yeni yönetmelik kapsamında 1 Ocak 2018 tarihinden önce servis aracı olarak tescil edilen araçlarda artık şunlar bulunmayacak:

- Her öğrenci ve çocuk için üç nokta emniyet kemeri.
- Her koltukta oturmaya duyarlı sensörlü sistem.
- Tüm koltukları görecekte şekilde iç ve dış kamera ile en az 30 gün süreli kayıt yapabilen kayıt cihazı.

Eski yönetmeliğe göre en az lise mezunu olması gereken servis personelinin, “MEB onaylı kursu başarıyla tamamlaması” halinde ilkokul mezunu da olabileceği belirtildi.

Çocuklar Değil Sermaye Esas Alındı

Öğrenci Veli Derneği (Veli-Der) Başkanı Ömer Yılmaz, salgın sürecinde eğitim ile ilgili alınan tüm kararların çocukların eğitim hakkını değil, sermayenin rantını esas alan kararlar olduğunu savundu. Yılmaz, servis araçlarıyla düzenlemenin öğrencilerin güvenliğini tehlikeye attığını ifade ederek şunları kaydetti: “Servis ücretlerindeki artış da salgınla ve enflasyon artışı ile birlikte daha da yoksullaşan biz veliler açısından karşılanması mümkün olmayan, hane bütçesi açısından ciddi bir gidere dönüşen bir noktaya ulaşmıştır. Sosyal devletin temel sorumluluğu tüm çocuklarımız için eğitime, okullara ücretsiz, güvenli, erişilebilir olma koşullarını sağlamaktır. Çocuklarımızın kamusal eğitim hakkına sahip çıkma mücadelesini ısrarla sürdüreceğiz.”

Soylu’nun Sözleri Yine Lafta Kaldı

Öğrenci servislerindeki güvenlik sorunları, 2017 yılında İzmir’de üç yaşındaki Alperen’in serviste unutulması havasızlıktan yaşamını yitirmesinin ardından gündeme geldi. Kazanın ardından hazırlanan Okul Servisleri Yönetmeliği ile “Sensörlü koltuk ve üç nokta emniyet kemeri” zorunluluğu getirildi. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, “Veliler rahat olsun. Çocuklarımızın tüm güvenlik önlemlerini almak bizim temel sorumluluğumuzdur” dese de yönetmeliğin uygulanması sürekli ertelendi. Değişiklik de yıllarca ertelenen yönetmeliğin servis işletmecilerinin baskısı doğrultusunda güncellendiğini gözler önüne serdi.

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ EĞİTİM TAVSİYELERİ

Dünya Sağlık Örgütü, salgın döneminde eğitim ile ilgili geçtiğimiz aylarda yaptığı son açıklama ile salgında okulların açık kalması gerektiğine dair görüşünü belirtmiştir.

Şubat 2021'den itibaren, tedbirler sıkılaştırılarak okulların açıldığı Avrupa ülkelerinde uygulamalar çeşitlilik göstermektedir.

Örneğin,

- Almanya'da ilkokullarda sınıf mevcudu 15'in altında tutuluyor, öğrenciler maske takıyor ve öğretmenler COVID-19 için hızlı test ile haftalık olarak taranıyor.
- İngiltere'de ilkokullarda sınıf mevcutları yaklaşık 25-30 olduğu için sınıflarda seyreltilme yapılıyor, öğrenciler maske takıyor, sadece öğretmenlere haftada iki kez hızlı test yapılıyor. Sınıfta bir kişinin COVID-19 pozitif çıkması durumunda ise tüm sınıf 14 gün karantinaya girerek evden eğitime devam ediyor.
- Fransa'da öğretmenlerin yanı sıra öğrenciler de maske takıyor, bazı okullarda isteyen öğrencilere test olanağı sunuluyor.

Tüm bu ülkelerde Ağustos 2020'den beri pencereler düzenli olarak açılarak sınıflar havalandırılmaktadır; özel havalandırma sistemi bulunmamaktadır.

OECD Eğitim Direktörü Andreas Schleicher salgın döneminde okulların durumu ile ilgili, "Bir ülke PISA çalışmasında ne kadar iyi puan alıyorsa, korona pandemisi sırasında okulları o kadar az kapalı kaldı. Eğitime değer verenler önce mağazaları değil, okulları açar" açıklamasında bulundu.

Dünya Sağlık Örgütü'nün okulların kapanması konusundaki uyarıları ise şöyle:

- Daha hızlı bulaşan varyantların varlığında dahi okulların toplumdaki bulaşmaya belirgin etkisi olduğuna dair hiçbir kanıt yoktur.
- Sadece okulları kapatarak pandemiyi kontrol altına alamazsınız.
- Toplumda vaka sayıları artıyor olsa dahi fiziksel mesafe, maske, el hijyeni ve havalandırma gibi önlemleri yaş dönemlerine uygun bir şekilde uygulanmasıyla okulların açık kalmasını sağlayabilirsiniz.
- Okullar ilk açılan yerler olmalıdır.
- Okulların kapanmasına en son çare olarak başvurulmalıdır.
- Çocuklar ve gençler onların hayatını etkileyen bu tür kararların alınmasında ve uygulanmasında, önceliklerin belirlenmesinde söz sahibi olmalıdır.

ÖĞRENCİDEN ALDILAR FAİZCIYE VERDİLER

İnternete en çok ihtiyaç duyulan bir dönemde Özel İletişim Vergisi'ne yüzde 33 zam yapıldı. Bütçe açığına 1.6 milyar TL katkı sağlamak için öğrencinin internetinden alıp vergilerimizi faizciye verdiler.

Türkiye'nin mali yapısındaki bozulma her geçen gün derinleşiyor. Hazine'nin nakit açığı rekor düzeye çıkarak, sadece temmuz ayında 67 milyar 925 milyon TL'ye çıktı, 7 ayda ise 106.3 milyar TL'ye ulaştı. Hal böyle olunca da, açığı kapatabilmek için ya mevcut vergilere zam yapılıyor ya da vatandaş başta tüketimden alınanlar olmak üzere yeni vergilerle sinanıyor. Vergi uzmanı Dr. Ozan Bingöl, her yaşta milyonlarca vatandaşın internete ihtiyaç duyduğu, öğrencilerin derslere online girmek zorunda kaldığı pandemi döneminde bile Özel İletişim Vergisi'ne yüzde 33 zam yapıldığına dikkat çekerek, "Ne uğruna? Bütçe açığına 1.6 milyar TL'lik katkı yapmak için. Peki, aynı yılın ilk 7 ayında kaç lira faiz ödedik; 98.6 milyar lira, yani 60 katı. Öğrencinin internetinden alıp vergilerimizi faizciye verdiler" dedi.

Bu yıl bütçe açıklarını kapatmak için yapılan vergi artışlarından beklenen toplam gelirin 37.7 milyar TL olduğuna dikkat çeken Bingöl, yeni zam ve vergilerin de kapıda olduğunu söyledi. Yüksek faizin kötü yönetimin ve yönetime güvensizliğin en bariz göstergesi olduğuna dikkat çeken Bingöl, sözlerini şöyle sürdürdü:

Yeni Vergiler Kapıda

"Kötü yönetim nedeniyle kaynaklarımız ve vatandaşın alın terinden ödediği vergiler faize gitmeye devam edecektir. Hatta durum içinden çıkılmaz bir hal aldığı için borcu borçla kapatmanın yanı sıra vergi oranlarındaki

artışla, zamlarla ya da yeni vergilerle kapatma tercihi de ağır basacaktır. Hal böyle olunca da bugüne kadar, gelirden paylarına düşeni alamayanlar, vergilerden, fiyat artışlarından, zamlardan paylarına düşeni fazlasıyla almaya devam edecekler. Ancak unutulmamalıdır ki; küçük bir azınlığın mutluluğu, büyük bir çoğunluğun yoksulluğu pahasına sürdürülemez.”

2006 Sonrası Vergilerle Ödenen Faiz Gideri 1 Trilyon Lirayı Geçti

Yılın ilk 7 ayında Hazine'nin nakit açığının 106.3 milyar TL'ye ulaştığını belirten Ozan Bingöl, şunları söyledi:

“Hazine nakit dengesinin büyümesi daha fazla borçlanma demektir. Bu ise daha fazla borçlanma, daha fazla borç nedeniyle daha fazla faiz ödeme, daha fazla faiz nedeniyle daha fazla nakit açığı ve bütçe açığı kısır döngüsüne girmek demektir. İlk 7 ayda 98.6 milyar TL'ye ulaşan faiz gideri ödeme tutarı bu kısır döngünün başladığını göstermektedir. 2006-2020 döneminde bütçeden ödenen faiz gideri 905.3 milyar TL idi. Bu yılın ilk 7 ayını ilave ettiğimizde 2006 sonrası milletin vergileriyle ödenen faiz gideri 1 trilyon TL'yi aştı.”

SALGIN ÖNLEMİNİ MEB DEĞİL ÖĞRENCİLER ALACAK

Yüz yüze eğitime günler kala yayımlanan 'Covid-19 Salgınında Okullarda Alınması Gereken Önlemler' listesiyle MEB, salgınla mücadeleyi yine öğretmen ve öğrencilere bıraktı. Somut önlemlere değinilmedi.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 6 Eylül'de başlaması planlanan 2021-2022 eğitim öğretim yılına yönelik, 'Covid-19 salgınında okullarda alınması gereken önlemleri' içeren listeyi il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerine gönderdi. Listenin, somut önlemleri içermemesi ve inisiyatifli öğretmen ve öğrencilere bırakması dikkat çekti. Öğretmenlere ve eğitim çalışanlarına, “iki doz aşılardan tamamlanması” önerisinde bulunuldu. Listede, uyulması gereken genel kuralların yanı sıra ders ortamlarında salgına karşı alınacak tedbirlere de yer verildi.

Haftada İki PCR Testi

Öğretmenlere, eğitim personeline, kantin çalışanlarına ve öğrenci servisi personeline, “Tam doz aşılardan tamamlanması” önerisinde bulunulan listede, uyulması gereken bazı kurallar, şöyle sıralandı:

- Öğrencilerle bir araya gelmesi zorunlu olan öğretmen ve okul çalışanlarının aşı olmamaları durumunda haftada iki kez PCR testi ile taramaları istenir ve sonuçlar okul tarafından gerekli işlemler yapılmak üzere kayıt altında tutulur.
- Öğrencilerle aynı ev içerisinde yaşayan kişilerin de aşı olmaları, tam doz aşılardan tamamlamış olmaları önerilir.
- Tüm okullarda öğrenci, öğretmen ve personelin ihtiyacı olması halinde kullanabilmeleri için yeterli sayıda maske temin edilir.

Listede ayrıca, okullarda kullanılacak tıbbi maskenin kullanım detaylarına yönelik bilgi de paylaşıldı. Tüm öğrencilerin okula maske ile gelmesi zorunlu kılınırken “Gelişimsel sorunu olan veya maske takmakta zorlanan

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

çocukların" istisna tutulabileceği kaydedildi. Listede, "Tıbbi maske" başlığı altında paylaşılan bazı unsurlar ise şunlar oldu:

- Maskelerin nemlenmesi durumunda değiştirilmesi için okul içerisinde yedek maske bulunması sağlanmalıdır.
- Çok yakın temasın gerektiği durumlarda maske ile birlikte yüz koruyucu kullanılması önerilir.
- Farklı sınıflarda ders vermeleri durumunda öğretmenlerin dersler arasında maskelerini değiştirmeleri önerilir.

MEB, okul ortamlarında sosyal mesafe kuralına uyulması amaçlı şu önlemlerin alınmasını istedi:

- Teneffüs saatleri okul bahçesinde kalabalık oluşmaması için okulun fiziksel kapasitesi ve öğrenci mevcudu dikkate alınarak farklı zamanlara gelecek şekilde ayarlanmalıdır.
- Okula giriş, çıkış ve teneffüslerde sosyal mesafenin korunması için gerekli düzenlemeler yapılabilir.
- Okul kapalı alanlarında farklı sınıf öğrencilerinin bir araya gelmesini en aza indirecek şekilde planlanmalıdır.
- Sınıf içerisinde öğrencilerin oturma düzeni yüzleri aynı yöne dönük olacak şekilde yapılandırılmalıdır.

EĞİTİM FİNANSMANI

Çocuğun ve toplumun gelişimi için eğitimde yapısal dönüşüme nitelikli veri, yapıcı diyalog ve farklı görüşlerden ortak akıl oluşturarak katkı yapma amacı taşıyan **Eğitim Reformu Girişimi (ERG), 2021 yılına ait Eğitim İzleme Raporlarından ikincisi olan Eğitim Finansmanı paylaşıldı.**

"Çocuk hakları çerçevesinde her koşulda tüm çocukların nitelikli eğitime erişiminin sağlanması ve bu amaç doğrultusunda eğitime ayrılan kaynakların adil kullanılması eğitim hakkı gereğidir" görüşünden yola çıkan ERG,

"Bu hakkın güvence altına alınmasına yönelik eğitim finansmanı açısından en büyük engel, kaynakların kısıtlılığıdır. **Dolayısıyla, mevcut kaynaklar hem etkin bir şekilde kullanılmalı hem de adil bir şekilde dağıtılmalıdır.** Tüm çocukların nitelikli eğitime erişimi için ihtiyaçlar dikkate alınarak kaynakların adil dağıtılmasıyla eşitlik, hakkaniyet ve kapsayıcılık ilkeleri doğrultusunda en fazla katkı sağlayan uygulamaların belirlenmesi, mevcut kaynakların etkin kullanılmasını sağlayabilir" uyarısında bulunuyor.

Tüm çocukların ailelerinin sosyoekonomik durumundan bağımsız olarak adil koşullarda nitelikli eğitime erişebilmeleri, temel eğitim hakkıdır.

Finansman bağlamında hem başarılı hem de sosyoekonomik olarak daha kapsayıcı eğitim sistemlerinin ortak özellikleri incelendiğinde, OECD'nin de önerileri doğrultusunda, **ülkelerin atması gereken adımlar arasında aşağıdaki noktalar öne çıkıyor:**

- Okulöncesi eğitime daha fazla yatırım yapılarak daha fazla öğrencinin en az iki yıl okulöncesi eğitim alması sağlanmalı,
- Derslik başına düşen öğrenci sayısının azaltılması için derslik sayısı artırılmalı ya da derslik sayılarının il ve bölgeler arası daha eşit dağıtılmasına yönelik düzenlemeler yapılmalı,
- Okullar arası başarı ve imkân farklılıkları tespit edilerek dezavantajlı okullara farkların kapatılması için finansman desteği verilmeli,
- Tüm okulların dijital cihazlar, internet ve çevrimiçi öğrenme desteği gibi dijital kaynaklara sahip olması için gerekli yatırım yapılmalı.

ERG'nin Eğitim Finansmanı raporunda altını çizdiği noktalar ise şöyle:

- **Eğitim sistemlerinde; salgının etkilerinin bütünsel bir şekilde değerlendirilmesine, telafi odaklı uygulamalara odaklanmasına ve bunun için kaynakların yaratılmasına ihtiyaç var.**
- COVID-19 salgını dünyanın hemen her yerindeki eğitim paydaşlarını aynı zaman diliminde benzer şekillerde etkilemesiyle eğitim alanında ilk defa yaşanan bir kriz olsa da ekolojik sorunlar **COVID-19 salgınının yaşanan son büyük çaplı kriz olmayacağına işaret ediyor.**
- Krizlerde ortaya çıkan akut ihtiyaçlar diğer dönemlerden daha görünür olsa da sadece bunlara odaklanması **orta ve uzun vadede geri dönüşmesi zor başka sorunlara da yol açabilir.**

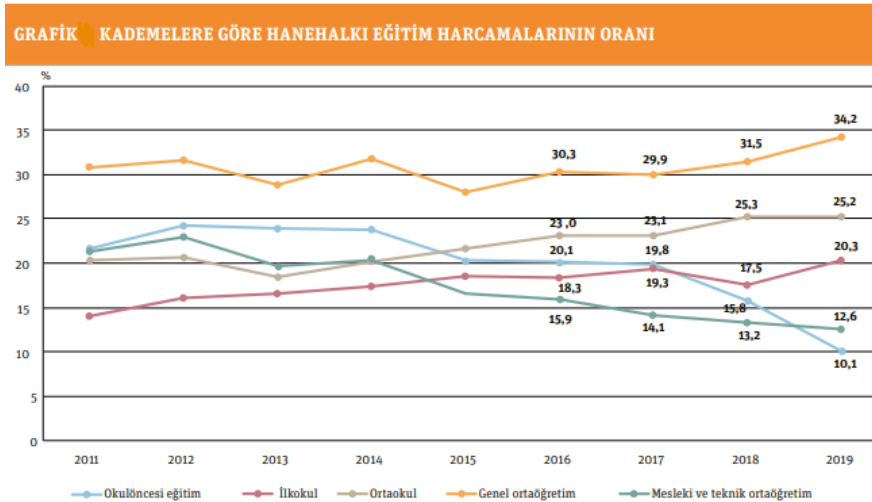
HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Benzer şekilde, **ilk aşamada fark edilmese de orta ve uzun dönemli hedeflere yönelik faaliyetlerin kriz dönemlerinde dahi sürdürülmesi** kriz dönemindeki ihtiyaçların karşılanmasına katkı sağlayabilir.
- Farklı dönemlere ilişkin hedef ve ihtiyaçlar arasında uyumun artırılması için eğitim yönetişimi açısından stratejik düşünme yaklaşımıyla **uzun vadeli vizyona bağlı kalarak şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımcılık gibi iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde uygulama ve stratejilerin günün ihtiyaçları gözetilerek uyarlanması önemlidir.**
- Eğitim finansmanı alanında ise bu uyumun sağlanması **eğitime ayrılan kaynakların her koşulda sürdürülebilirliğinin sağlanmasıyla mümkün olacaktır.**
- COVID-19 salgınının eğitim sistemindeki etkilerinden biri belirsizliğin artması oldu. Dış etkenlerin eğitim sisteminde belirsizliği artırdığı durumlarda **paydaşlar arası güven ilişkilerinin kurulması ve sürdürülmesi daha önemli hâle geliyor.**
- **Eğitim finansmanı açısından paydaşlar arası güven ortamının kurulması her koşulda tüm çocukların nitelikli eğitime erişimine ilişkin uygulamalara yeterli kaynak ayrılacağına garanti edilmesiyle mümkündür.**
- Kaynakların sınırlı olduğu ve COVID-19 salgınıyla birlikte kaynak ihtiyacının arttığı düşünüldüğünde **stratejik planlama yapılabilmesi ve güven ortamının kurulması için maliyetlerin etkileriyle birlikte değerlendirilmesi önemlidir.**
- Maliyet-etkililik analizi çerçevesinde harcamaların etkilerinin çocuğun iyi olma hâli merkeze alınarak **eşitlik, hakkaniyet ve kapsayıcılık ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmesi ve buna göre en etkili uygulamaların belirlenmesi gerekiyor.**
- Eğitim sisteminde güven ortamının oluşturulması için, **paydaşların taleplerinden biri şeffaf ve düzenli bilgi ile veri paylaşımıdır.**
- Her ne kadar tek başına veri, sorunları tespit etmek ve çözüm üretmek için yeterli olmasa da **veriyeye dayalı politikaların üretilebilmesi için şeffaf ve anlaşılabilir veri kamu kurumları tarafından düzenli olarak paylaşılmalıdır.**
- Hem kısa hem de orta ve uzun vadeli hedeflere yönelik verilerin düzenli ve anlaşılır bir şekilde paylaşılmasıyla **farklı dönemlere ilişkin hedefler arasında daha güçlü bağlantılar kurulabilir.**

EĞİTİM HARCAMALARI HANELERİN BELİNİ BÜKÜYOR!

Hanehalkı Eğitim Harcamaları

Hanehalkı tarafından yapılan eğitim harcamaları hanelerin gelir durumuna ve eğitim kademelerine göre farklılık göstermektedir. Hanehalkı harcamalarının kademelere göre dağılımına bakıldığında en fazla harcamanın sırasıyla genel ortaöğretim (yüzde 34,2), ortaokul (yüzde 25,2) ve ilkokulda (yüzde 20,3) olduğu görülmektedir.

Kaynak: TÜİK (2020a) verileri.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Genel ortaöğretimde yapılan harcamaların yüksek oranda olmasının nedenini, **hem özel öğretim kurumlarında öğrenci oranının yüksek olması, hem de üniversiteye hazırlık için yapılan harcamalar ile açıklanabilir.**

Ortaokulda da ortaöğretime geçiş için yapılan harcamalar, hanehalkı harcamalarını artırıcı bir etkiye sahiptir.

Harcama eğilimi, okulöncesi eğitimde beklenti dışında hareket etmektedir. Bu kademedeki, özel öğretim kurumlarındaki öğrenci oranı yüksek olmasına karşın, verilere göre 2017'den beri hanehalkı eğitim harcamalarının oranı azalmaktadır. **2020'deki 5,8 yüzde puanlık son düşüşle birlikte okulöncesi eğitim hanehalkı harcamalarının en düşük olduğu kademedir.**

İlkokul ve okulöncesi eğitimdeki eğilimi anlamak için diğer harcama kaynaklarının durumuna bakıldığında **ilkokulda hanehalkı dışındaki diğer özel harcamaların payının azaldığı, okulöncesi eğitimde ise kamu harcamalarının ve diğer özel harcamaların payının yükseldiği görülmektedir.**

Türkiye'de eğitime yapılan özel harcamaların yüzde 66,5'i hanehalkı harcamalarıdır.

Eğitim uzmanları, bu nedenle eğitimde özel harcamaların artmasına neden olacak her politikanın etkisi hanehalklarının durumuyla birlikte değerlendirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir.

Eğitim seviyesi düştükçe yoksulluk oranının arttığı unutulmamalıdır.

TÜİK'in önceki yıllarda paylaştığı Hanehalkı Bütçe Anketi verileriyle yapılan bir çalışmaya göre, **kişi başına düşen yıllık gelirden bir birimlik azalma yaşanması ortaöğretim çağındaki kız çocukların okula gitmeme olasılığını 1,2 kat artırmaktadır.**

Ortaöğretimde okuldan ayrılma riski en yüksek grup, kırsalda yaşayan, sosyal güvenliği olmayan, anne ve babasının eğitim düzeyi düşük, kalabalık ve yoksul ailelerde yaşayan kız çocuklardır.

Eğitim masraflarının karşılanmaması kız çocukların nitelikli eğitime erişimini erkek çocuklardan daha fazla etkilemektedir. **TÜİK'in 2019 yılına ait son verilerine göre, 15-17 yaş grubundaki oğlan çocukların yüzde 19,4'ü eğitim masrafları nedeniyle okula devam edemediğini belirtirken, bu oran kız çocuklarda yüzde 25,9'dur.**

COVID-19 salgını da hanehalkı eğitim harcamalarını ve sosyoekonomik olarak dezavantajlı durumdaki grupların eğitime erişimini etkilemekte, öğrenciler arasında var olan makası derinleştirmektedir. **Harcamaya ilişkin TÜİK verilerinin iki yıl geriden paylaşılması nedeniyle salgınla birlikte 2020'de hanehalkı eğitim harcamalarının nasıl değiştiği 2022'de görülebilecektir.**

Salgının neden olduğu ekonomik yavaşlama sonucunda, yoksul çocukların sayısı ve ciddi maddi yoksulluk içindeki çocukların oranında artış yaşanma riski yüksektir. 2019'da ciddi maddi yoksulluk içindeki çocukların oranı yüzde 32,3, yoksul çocukların oranı yüzde 32,4, yoksul çocuk sayısı ise 7.417.000'dir. Bu tablonun pandemi etkisiyle kötüye gitmesi ise endişe verici bir durumdur.

Eğitim Reformu Girişimi'nin paylaştığı bir açıklamaya göre, 2008 krizi sonrası ABD'de yapılan bir araştırma, ekonomik yavaşlamanın ve eğitimdeki kaynak kesintilerinin en fazla ekonomik olarak dezavantajlı bölgeleri etkilediğini göstermektedir. Bu nedenle, COVID-19 salgını dönemindeki ekonomik yavaşlamanın da eğitime benzer etkileri olabileceği dikkate alınmalıdır.

ERG ayrıca, **"COVID-19 salgınıyla birlikte hanelerin gelir düzeyinin azalması hanehalkı eğitim harcamalarının Türkiye gibi yüksek olduğu eğitim sistemlerinde sorunlara yol açabilir"** uyarısında bulunmaktadır.

EĞİTİMDE MAKAS AÇILIYOR...

Eğitimde başarıyı yakalamış ülkeler, aynı zamanda ekonomik sorunlarını çözmüş ve kişi başı gelirleri çok iyi seviyelerde olan ülkelerdir. Eğitim sistemi aslında bir ülkenin başarılı yönetilip yönetilmediğinin de hem aynası hem de sonucudur.

Eğitim sisteminde başarıyı yakalayan ülkeler, eğitimde "İyi Yönetişimi" sağlayan; yani çocukların ve gençlerin maksimum yararını önceleyerek karar alan ve hedeflerini koyan ülkelerdir.

Oysa 19 yıllık AKP iktidarında, eğitim sistemi her geçen gün daha kötüye gitmiştir; çünkü karar almanın merkezinde çocukların maksimum yararı öncelenmemiş, öncelenen tek hedef, "Gelecek nesilleri ideolojik olarak şekillendirebilmek" olmuştur.

Yine eğitimde ve dolayısıyla kalkınmada başarıyı yakalayabilmiş ülkeler, aynı zamanda eğitimde fırsat eşitliğini sağlayabilmiş toplumlardır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Eğitimde fırsat eşitliğinin yüksek olduğu toplumlar, çocukların sahip oldukları eğitim ve imkânlarının ailelerinin sosyo-ekonomik durumundan çok etkilendiği toplumlardır.

Bireylerin sosyo-ekonomik çevrelerinden bağımsız olarak kaliteli eğitime erişimini sağlayacak politikalar fırsat eşitliğini geliştirmek için son derece önemlidir. Böylece sadece zengin olanlar değil, toplumdaki tüm çocuklar ve gençler, kaliteli eğitime erişebilecektir.

Bu bağlamda;

- Nitelikli okul öncesi eğitime her çocuğun erişebilmesi,
- Kamu harcamalarının ve bütçelerin eğitimi öncelemesi önemlidir.

Tüm okullarda eşit ve kaliteli eğitimin sunulması ile aslında yoksulluğun anne-babadan çocuğa transfer edilmesi de önlenebilir.

Yine çocukların eğitimi için daha çok kamu harcaması ve yatırımı yapılması, ekonomik olarak dezavantajlı ailelerin çocuklarına eğitim ve destek sağlanması, erken çocukluk eğitiminin geliştirilmesi ile yoksulluk da kader olmaktan çıkacaktır.

Ülkemizde örgün eğitimde 18. 241. 881 öğrenci vardır.

Covid süreci öncesinde özel okul - devlet okulu farkı, bazı bölgelerde, il ve ilçelerde devlet okullarında gerçekten eğitim olanakları ve kalitesinin yetersizliği, gelir yetersizliği, yoksulluk, yoksunluk gibi ailelerin çocuklarına yeterli imkanları sağlayamaması gibi nedenler ile eğitime erişimde eşitsizlikler büyüyerek gelmiştir.

Çünkü anayasal bir hak olan parasız ve kaliteli eğitim konusunda iktidar sınıfta kalmıştır.

Tabii ardından da covid süreci başlamış, böylece Uzaktan Eğitime Erişim dediğimiz yeni bir kavram ortaya çıkmış, devletin süregelen yanlış yatırım tercihleri, yanlış eğitim ve gelir politikaları sebebiyle bu süreç eğitimdeki eşitsizlikleri daha da derinleştirmiştir.

3 milyon 807 bin 198 öğrencinin EBA'ya erişemediğini biliyoruz.

Türkiye'de 221 bin tarımda, 171 bin sanayide, 328 bin hizmet sektöründe olmak üzere 720 bin çocuk işçi bulunmaktadır. Eğitim ortamlarına ulaşamayan öğrencilere 720 bin çocuk işçinin dahil edilmesi ile **4 milyon 527 bin 198 öğrencinin eğitimden yoksun kaldığı görülecektir.**

Buna rağmen MEB sadece 664 bin öğrenciye tablet dağıtabilmiştir.

Salgın sürecinde tüm eğitimciler, öğrenciler ve okullar arasında var olan makasın daha da açıldığını tespit etmiş durumdadır.

Bir tarafta EBA'ya erişemeyen, kaynak kitap alamayan, özel destek alamayan bir kez bile deneme sınavına giremeyen çocuklar bulunurken, diğer tarafta eğitim uzaktan da olsa maddi durumu iyi olan ailelerinin çocukları özel dersler, tam donanımlı bilişim araçları ve ek kaynaklarla açık ara öne geçmiştir.

TÜİK'in son verileri hane halkının eğitim harcamalarının **yüzde 3,2'sini en yoksul yüzde 20'lik kesimin, yüzde 64,5'ini ise en zengin yüzde 20'lik kesiminin yaptığını ortaya koymaktadır. Başka bir ifade ile en zengin ailelerle en yoksul ailelerin eğitim harcamaları arasında 20,5 kat fark bulunmaktadır.**

Gini katsayısı da son 10 yılın en kötü değerinde. Gelir dağılımındaki adaletsizlik ailelerin yaptığı harcama kalemlerinin hepsine yansımış durumdadır. Ayrıca yoksulun çocuğu dengeli beslenme ve iyi eğitim imkanlarına ulaşmada sorunlar yaşamaktadır.

Öğrenciler, iyi eğitim almış bir azınlık ve iyi eğitim imkanından yararlanamamış çoğunluk olarak ikiye ayrılmış durumdadır. Bu makas, yanlış politikalarla her geçen gün daha da açılmaktadır.

2019'da ciddi maddi yoksulluk içindeki çocukların oranı yüzde 32,3, yoksul çocukların oranı ise yüzde 32,4 iken, yoksul çocuk sayısı 7 milyon 417 bin iken, bu tablonun salgın nedeniyle yaşanan iş ve gelir kaybının yanı sıra, kısa çalışma ödeneği, ücretsiz izin aylığı gibi yetersiz ve daha da yoksullaştırıcı gelirler ve eğitime erişimde yaşanan sorunlar nedeniyle daha da kötüye gitmesi riski ile karşı karşıyayız.

Aynı zamanda, olumsuz olan bu durum, daha fazla çocuğun okuldışı kalması, okulu terk etmesi, çocuk işçiliği ya da çocuk evliliklerinin artması gibi riskleri de beraberinde getirebilir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Bundan dolayı, MEB'in telafi eğitimi ya da finansmanı nereden sağlanacağı belli olmayan "etkinlikler yapın talimatı" ile açılan bu makası kapatmanın imkanı yoktur.

Sorunu çözmek ancak orta ve uzun vadeli doğru politikaların hazırlanması ve acilen uygulanmaya başlamasıyla mümkündür.

Parasız ve kaliteli eğitime her çocuk erişebilmelidir. Eğitimde fırsat eşitsizliği ortadan kalkmalıdır.

Bu noktada öncelikli birkaç çözüm önerimizi söylemek gerekirse:

- ✓ Öncelikle, öğrencilerin öğrenme kayıplarının tespit edilmesi için çalışmalara başlanmalıdır.
- ✓ 2021-2022 eğitim öğretim yılı için yeni bir öğretim programı hazırlanmalıdır. Öğrenme kayıplarının en aza indirilmesi için yeni bir program uygulanması mutlaka gereklidir.
- ✓ Acilen Milli Eğitim Şurası toplanmalıdır.
- ✓ MEB'na acilen ek kaynak aktarılmalıdır.
- ✓ Bütün çocukların eğitim-öğretim imkanlarına erişimi konusunda var olan eksiklikler ivedi olarak giderilmelidir.
- ✓ İhtiyaç sahibi öğrencilerin tablet, bilgisayar ya da televizyon ihtiyacı hızlıca karşılanmalıdır.
- ✓ İhtiyaç duyulan 44 bin dersliğin yapımına derhal başlanmalıdır.
- ✓ En az 100 bin öğretmen ataması yapılmalıdır.
- ✓ Tüm okullara kadrolu temizlik görevlisi ve sağlık personeli ataması yapılmalıdır.
- ✓ Okulların ihtiyaç duydukları temizlik malzemeleri eksiksiz karşılanmalıdır.
- ✓ Öğrencilerin sosyal ve fiziksel gelişimsel sorun yaşamamaları için gerekli tedbirler alınmalıdır.

UNICEF'E GÖRE UZAKTAN EĞİTİM

Birleşmiş Milletler Çocuk Yardım Fonu (UNICEF) tarafından yapılan geçtiğimiz hafta yapılan açıklama, **koronavirüs salgınının küresel ölçüde eğitime verdiği zararın boyutlarını gözler önüne seriyor.**

UNICEF sözcüsü James Elder düzenlediği basın toplantısında, okullardaki güvenlik, arkadaşlık ve yemek yeme kültürünün yerini, kaygı, şiddet ve ergenlik çağındaki hamilelikler gibi sorunların aldığını ve milyonlarca öğrencinin uzaktan eğitime erişemediğini belirtti.

UNICEF, COVID-19 salgını nedeniyle akademik tatilde olmayan ülkelerdeki 600 milyondan fazla çocuğun okulların kapanmasından hala etkilendiğini vurguladı.

UNICEF'e göre, uzaktan eğitime dünyadaki öğrencilerin en az üçte biri erişemiyor.

UNICEF açıklamasında, korona salgını yüzünden eğitime erişememenin, erken yaşta evlilik ve hamilelik, evde ya da sokakta şiddete maruz kalma, eksik beslenme gibi sorunları beraberinde getirdiğine dikkat çekildi.

UNICEF'in bu konuda değerlendirmeleri şöyle:

- Uganda gibi ülkelerde son 15 ayda genç yaşta hamile kalan öğrenci sayısının arttı, doğum öncesi bakım arayan 10-24 yaşındaki genç kızların hamilelik oranının yüzde 20 artış gösterdi.
- Koronavirüs salgını çocuklar arasında ve çocuklara yönelik şiddeti de tırmandırdı. Çocuk yardım hatlarında, üç haneli artışlar görüldü.
- UNICEF'in bugün itibarıyla elindeki verilere göre Doğu ve Güney Afrika'da 5 ila 18 yaşlarındaki tüm çocukların yüzde 40'ının şu anda okula gitmediği tahmin ediliyor.
- Halen Doğu Asya ve Pasifik'te, 80 milyon çocuğun herhangi bir uzaktan eğitime erişimi olmadığı kaydedildi. UNICEF sözcüsü James Elder, **"Çocukların ve gençlerin okula gitmemelerinin neden olacağı kayıplar hiçbir zaman telafi edilemeyebilir. Bu şokun kalıcı olumsuz etkileri olacak, bu yüzden bu şoku, eğitimi hızlandırmak - eğitimi yeniden tasarlamak için bir fırsat olarak kullanmalıyız"** dedi.

LANDEVU MUCİZE

Başta dermatoloji, göz ve diş hastalıkları olmak üzere pek çok branşta kamu hastanelerinde randevu bulmak neredeyse imkânsız hale geldi. SES'ten Kavak, randevu sorununun gittikçe büyüdüğüne dikkat çekerken Uzman Dr. İlhan "Hastalar özele gitmek zorunda kalıyor" dedi.

Sağlıkta yaşanan sorunlar her geçen gün katlanarak artıyor. İktidar, her ne kadar 'Sağlığı ücretsiz yaptık, hastane kuyruklarını bitirdik' diye övünse de devir 'paran kadar sağlık devri' oldu; hastane kuyrukları ise evlere taşındı. Parası olan özel hastaneleri tercih ederken parası olmayanın günleri Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS) ve Alo 182'nin başında kamu hastanelerinde randevu almaya çalışmakla geçiyor.

İstanbul başta olmak üzere pek çok kentte özellikle dermatoloji, göz ve diş hastalıkları branşlarında randevu almak neredeyse imkânsız. Sikayetvar.com'da MHRS ile şikâyetlerin başlıcasını bu branşlarda randevu bulunamaması, aylar sonrasına verilen randevular ve özellere mecbur bırakılması oluşturuyor.

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) Şişli Şube Eşbaşkanı Fadime Kavak, kamu hastanelerinde randevu sorunun ciddi bir sıkıntı yarattığına dikkat çekti. Birçok branşta randevu bulunmadığını kaydeden Kavak, "Özellikle dermatoloji, göz hastalıkları, hematoloji randevuları bulmak imkânsız" dedi ve şöyle devam etti: "Sağlıkta dönüşümde iktidarın en çok övündüğü şey SSK kuyruklarının hastane kuyruklarının yok olduğuydu. Eskiden muayene olmak için sabah saat 5'ten itibaren sıraya girmeye başlardı. Ama şimdi o kuyruklar görünmeyen şekilde hastanelerde değil evlerde oluştu. Herkes randevu bulabilmek günlerce ALO 182'yi arıyor. Çok ciddi bir sıkıntı var. Hastalar tarafından büyük sıkıntı yaşanıyor."

İktidarın 'Sağlıkta Dönüşüm' politikasıyla hastaların özel hastanelere mecbur bırakıldığını vurgulayan Kavak, "Özellerde farklar yüzde 200'lere kadar varıyor. Özellikle kıymetli yan dalcıların SGK kapsamındaki hastanelerde randevu sistemi yok, onlar tamamen özel hastanelerde ve çok yüksek ücretler" diye konuştu.

Özele Gitmek Zorunda Kalıyorlar

Türk Tabipleri Birliği (TTB) eski başkanlarından ve Göz Hastalıkları uzmanı Dr. Bayazıt İlhan, hastaların aylarca sıra beklediklerini, çoğu hastanın ise durumun aciliyetinden dolayı çareyi özele gitmekte bulduğunu kaydetti: "Salgın nedeniyle Covid-19 dışı hastalıkların muayenesi, tedavisi, ameliyatı, ertelendi. Şimdi birikmiş olan ciddi bir sağlık hizmeti var. Artan sağlık hizmetine karşı çözmeye yönelik bir hazırlık ve planlama yapılmadı. Ötelenen sağlık hizmetleri nedeniyle pek çok branşta ciddi bir yığılma var, randevu alınamıyor. Göz hastalıkları durumu oldukça kötü. Hastalarımız ameliyat için bekliyor, muayene olmak için bekliyor ama randevu yok. Kamu hastanelerinde randevu alınamayınca hastalar ister istemez ve imkânları da varsa özele gitmek zorunda kalıyorlar."

Kapatılan Hastaneler Yeniden Hizmet Versin

İlhan, şehir hastanelerinin açılmasıyla ülke genelinde kapanan yaklaşık 30 devlet hastanesinin yeniden hizmet vermesi gerektiğine dikkat çekti: "Bu hastaneler kapatıldı, yıkıldı. En azından yıkılmamış olanların bir an evvel bu artan sağlık hizmetleri nedeniyle yeniden sisteme kazandırılması gerekiyor."

Kanser ve kalp gibi kronik hastalar durumları daha ilerlemiş bir şekilde hastanelere geliyorlar."

Öte yandan hastaların bir diğer şikâyeti ise doktorun teşhis aşamasında ihtiyaç duyduğu ultrason işlemi için randevu bulamaması.

Karadeniz Ereğli Devlet Hastanesi'nde ultrason çekirmek isteyen hastalara, en erken 3 ay sonrasına sıra veriliyor. Hastalar 350 yataklı hastanede hekim eksikliği nedeniyle ultrason için tek odanın kullanıldığını iddia etti.

Binlerce şikâyet var, hastaneler ise kapı duvar

Kamu hastanesinde randevu bulamayan yurttaşlar şikâyetlerini sosyal medyada ve online şikâyet platformu olan sikayetimvar.com'da da paylaşıyor. Platformda MHRS ve ALO 182 için yazılan binlerce şikâyet var.

Şikâyetlerin bazıları şöyle:

◆ Bir haftadır dahiliye bölümünden randevu almaya çalışıyorum her seferinde problem olduğunu belirtiyor. Hastanede ise 'randevusuz alamayız' diyorlar. Öylece açıkta kalıyoruz özel hastanelere mahkûm bırakılıyor. Millet belki parası yok nasıl olacak?

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- ◆ 1 aydır çok kötü bir diş ağrısı çekiyorum. Aylar önce doktora gitmek istedim ama 'randevusuz almıyoruz' dediler. Her yerden defalarca randevu almaya çalıştım ama hiç birinde başarılı olmadım. Hastaneye gidiyorum sabahın altısında hastaneye gidiyorum, saat 9'da muayene ediyorlar sonuç ne peki? "Randevunuz olmadan tedavi yapamayız."
- ◆ Cildiye bölümüne 15 gündür hiçbir şekilde hiçbir hastaneden randevu alamıyorum. Acile gidiyorum 'acilen cildiye'nin görmesi gerekiyor ben müdahale edemem' diyor. 182'yi arıyorum ancak uygun randevu yok diyor. Randevu almadan hastaneye gittiğimiz zaman randevunuz yok diye bakamayız deniyor nasıl bir sistem mi bu?
- ◆ Dişlerime kanal tedavisi yapılması lazım. Ancak özele gidemiyorum. Gitmek zorunda da değilim. Ayrıca devlet varken neden özelde o kadar para vereyim ki? Neden devletteki imkânlardan faydalanamıyorum neden?
- ◆ Acil ortopedi bölümüne gitmem lazım fakat her gün her saat bakmama rağmen açık randevu bulamıyorum. O kadar yapılan hastaneler nerede? Randevu azsa alan arttırın. Devletimin hastanesine gidemiyorum cidden şaka gibi. Öğrenci halimle de özele verecek param yok. Ne yapayım ben şimdi?
- ◆ MHRS'de randevu almaya çalışıyorum günlerdir. 'Uygun randevu yoktur' diyor. Yeter artık on, on beş gündür diş ağrısı çekiyorum ben ne zaman randevu alabilip doktora gideceğim? 'Hastanede sıra beklemeye son' diye öve öve bitiremiyordunuz sistemi. En azından erken saatte gidip sıra alıyorduk.
- ◆ Bir senedir İstanbul Avrupa yakasındaki hastanelerin cildiye bölümüne ne internette, ne 182'den hiçbir şekilde randevu alamıyorum. Gece gündüz sürekli denememe rağmen, randevu yok. Bakıyorum herkes aynı şeyden dertli. Bu randevular nasıl doluyor? Bir senedir hiç mi randevu olmaz?

'AÇIK KAPI' POLİTİKASI 'YOL GEÇEN HANI'NA ÇEVİRİR

Suriye sorununda izlenen 'açık kapı' politikası hatası yinelenirse, Afganların arasına sızacak cihatçı teröristler, ülkemizi kaosun içine sürükleyebilir!

İktidar, mülteci akını tehdidi karşısında nihayet ülkenin başına gelebilecek felaketin farkına varabildi. CB Erdoğan, iktidarın aczi karşısında artan tepkileri azaltmak için sosyal medya hesabından görüştüğü ülke liderlerinin resimlerini yayınlayıp; 'Cumhurbaşkanı Çalışıyor' mesajı veriyor. Suriye sorununda izlenen 'açık kapı' politikası hatası yinelenirse, Afganların arasına sızacak cihatçı teröristler, ülkemizi kaosun içine sürükleyebilir!

Ankara'nın Altındağ ilçesinde Suriyelilerle Türk vatandaşları arasında yaşanan çatışmalarda yaşamını yitiren yurttaşlarımız olurken, ülkemizde giderek yükselen tansiyon olası Afgan mülteci akını tehdidinin artmasıyla zirveye çıktı. İktidar, düne kadar 'kapasitemiz var, gelen mültecileri alırız' derken şimdi kamuoyunda artan tepkiler karşısında U dönüşüne yöneldi.

Taliban'a mavi boncuklar, çiçekli mesajlar atan CB Erdoğan yaklaşan tehdidi görünce, bir anda Türkiye'nin hiç kimsenin 'mülteci deposu' olmayacağını söylemeye başladı. Peş peşe başka ülke liderleriyle telefon diplomasisi yürüterek herkesi 'elini taşın altına sokmaya' çağırıyor. Türkiye'nin yeni bir mülteci akınına karşılamayacağını, altından kalkamayacağını ifade ediyor.

Türkiye'nin başkenti Ankara'yı koruma ordusu, helikopterler, zırhlı araç konvoyları eşliğinde değil vatandaşın içine girerek bir gün dolaşsa, ülkeyi ne hale getirdiğini gözleriyle görme imkânına kavuşacak.

- Başkentin ortasında, Kızılay'da Somali mahallesini, Somali restoranları, berber ve kuaförleri, mağazaları...

- Altındağ, Önder Mahallesi, Hüseyin Gazi, Mamak, Siteler semtleri neredeyse tamamıyla Suriye, Irak, Afgan, Sudan mahallelerine dönüştü!

- Ülkemizin mobilya üssü Siteler'de Türklere kat kat fazla Suriyeli ve diğer ülke vatandaşları istihdam ediliyor.

Türk vatandaşları bu mahallelere, semtlere zor giriyor. Yabancıların baskı ve tehditleriyle apartmanını, dairesini, evini, işyerini, ikametini terk ediyor.

Diğer yandan ülke güvenliği ve nüfusunun demografik yapısı orta ve uzun vadede ağır bozulma süreci ve tehdit altında. Suriye iç savaşında taraf olup Esad muhaliflerine, cihatçılara, Avrupa'dan, Orta Asya'dan IŞİD saflarında savaşmaya giden cihatçılara kapıları açan iktidar, 'açık kapı' politikasıyla geçişlerine izin verdiği milyonların arasına sızan IŞİD ve diğer cihatçı teröristlerin düzenlediği kanlı katliamlara zemin hazırladı. IŞİD terörüne, intihar bombacılarına yüzlerce vatandaşımızı kurban verdik.

Taliban ile görüşebilmek için tüm imkânlarını seferber ettiğini, istihbarat birimlerini devreye soktuğunu söyleyen CB Erdoğan, yanı başımızda komşumuz Suriye’de ortaya çıkan tehditleri Esad’ı devirme ve Emevi Camisinde Cuma namazı kılma inadı, iddiası ve hevesi uğruna görmezden geldi, ciddiye almadı. Hâlâ Mehmetçik Esad’a ve Rusya’ya karşı İdlib’teki cihatçıların bekçiliğini yapıyor, güvenliklerini sağlıyor, El Nusra’dan devşirme Heyet Tahrir Şam (HTŞ) cihatçılarına kalkan oluyor.

Bu akıl tutulmasıyla iki ay önce Taliban’a karşı Kabil havaalanının korunması, güvenliğinin sağlanmasına para karşılığı talip olup ABD ile pazarlık masasına oturan iktidar şimdi Taliban Kabil’i ve yönetimi ele geçirdiği halde hâlâ Kabil havaalanının korunmasına talip olmayı sürdürüyor. İki ay önce Taliban’a karşı korunacak havaalanı şimdi Taliban’ın yönetiminde olduğu Kabil’de kime karşı korunacak? Taliban’a karşı mı? Afganlara karşı mı? ABD ve diğer batılı ülkelere karşı mı?

Afgan mülteci akını paniğiyle diğer ülke liderleriyle üst üste görüşmeler yapan Cumhurbaşkanı, Putin gibi ortaya çıkıp net ve somut bir şekilde ‘kapıları açmayacağız’ diyerek tavrını ilan etmelidir. Putin, ABD’nin Afganların Özbekistan, Tacikistan gibi sınır komşusu ülkelere geçmelerine izin verilmesi ve oradaki ABD elçiliklerine vize başvurusu yapmaları teklifini ‘bize ve müttefiklerimize hakaret’ diyerek reddetti. Rusya ile eski Sovyet Cumhuriyeti bu ülkeler arasında vizesiz seyahat edildiğini anımsatan Putin ‘Komşularımıza gelecek bu yüzbinlerce ya da milyonlarca Afgan’ın arasına teröristlerin sızmayacağını, daha önce Moskova’da ve diğer şehirlerimizde yaşadığı gibi kanlı cihatçı terör eylemleri yapmayacağını nasıl bileceğiz?’ derken haksız mı? ABD yönetimi kendisiyle işbirliği yapan Afganlara, Türkiye, Arnavutluk, Kosova ve diğer Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine mülteci olarak gidip, buralardaki ABD elçiliklerine vize başvurusunda bulunmalarını söylüyor. Hepsine vize vereceğini de garanti etmiyor. Yani ABD’ye gitmek üzere ülkemize gelecek yüzbinlerce Afgan’ın ülkemizde kalıcı olmayacaklarının hiçbir garantisi yok.

İktidar bir an evvel TBMM’yi toplantıya çağırıp, hızla yaklaşan bu ulusal tehdiye karşı ortaklaşa çözüm üretilmesi, ortak akılla hareket edilmesini sağlamalıdır. Böylesine ağır bir mülteci ve insani kriz sürecinde TBMM devre dışı kalmaz. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın birebir yürüttüğü şahsi temasları ve pazarlıklarıyla ülkenin geleceği tehdit altına ve tehlikeye atılamaz. **Bu konu siyaset ve partiler üstü, tek kişinin iradesine bırakılmayacak kadar hayati önemde, ulusal bir meseledir.**

KALİFİYE OLANI AL, MESLEKSİZİ TÜRKİYE’YE BIRAK

Alman İstihdam Dairesi Başkanı acilen daha fazla göçmen alınması çağrısında bulunurken Batılı yönetimler, sadece ‘nitelikli’ göçmen arıyor. ‘Kalifiye’ göçmen için ise tampon bölgeye çevrilen Türkiye en büyük havuz.

Almanya Federal İstihdam Dairesi Başkanı Detlef Scheele, ülkeye acilen daha fazla göçmen alınması için hükümete çağrıda bulundu. ‘Kalifiyeli’ göçmen arayışına giren İstihdam Dairesi Başkanı Scheele, demografik nedenlerle bazı mesleklerde bu yıl potansiyel iş gücünün 150 bin azaldığını belirterek “Almanya’nın iş gücü tükeniyor” dedi.

Önümüzdeki yıl daha da fazla iş gücü kaybı olacağını söyleyen Scheele, Almanya’nın bu sorunun ancak vasıfsız kişilerin kalifiye iş gücü haline gelmeleri ve yarı zamanlı çalışan kadınların daha uzun çalışması sağlanarak, ayrıca özellikle de ülkeye göçmen alınarak çözülebileceğini söyledi.

Alman hükümetinin bu sorunu çözmek zorunda olduğunu ifade eden Scheele, “Şu anda yılda 400 bin göçmene ihtiyacımız var. Bu, geçmiş yıllara kıyasla çok daha yüksek bir rakam” ifadelerini kullandı. Scheele, hasta bakıcıdan klima teknisyenine, lojistikçiden akademisyene kadar her alanda uzman iş gücü eksikliğini çekildiğini söyledi.

Nitelikli Arayışı

Ülkeye göçmen alınmasına karşı çıkan kesimler olduğuna da işaret eden Scheele, “‘Yabancı istemiyoruz’ denilebilir. Ancak bu işe yaramaz. Gerçek olan Almanya’nın iş gücünün tükendiği” ifadelerini kullandı. Korona krizinin kalifiye iş gücü göçünü azalttığını kaydeden Scheele, geçen yıl yabancı diplomaların tanınması için Alman makamlarına yapılan başvuruların yüzde 3 azaldığına işaret etti.

Alman İstatistik Kurumu’nun verilerine göre resmi makamlar yapılan başvurulardan 44 bin yabancı diplomayı tamamen ya da kısmen tanıdı. Bunun da bir önceki yıla kıyasla yüzde 5 artış anlamına geldiği belirtildi. Tanınan diplomaların 15 bini hasta ve yaşlı bakımı olmak üzere 29 bininin sağlık alanında olduğu kaydedildi. Diplomaları tanınan en büyük grubun 3 bin 600’le Bosna Hersek olduğu, ikinci grubun da 3 bin 100’le Suriye olduğu açıklandı.

Kalifiye Alıyorlar

Almanya, Avrupa Birliği'nin Türkiye ile yaptığı anlaşma kapsamında sadece belirli 'kriterlere' uyan mültecileri ülkeye alıyor. Türkiye'yi tampon bölge olarak kullanan AB, göç akınına bir set oluşturmak için Ankara ile 18 Mart 2016'da mülteci mutabakatı imzaladı.

Avrupa'daki göçmenlerin Türkiye'ye gönderilmesi karşılığında Ankara'ya 6 milyar avro verilmesi karara bağlanırken AB ülkeleri yılda en çok 70 bin Suriyeli mülteciyi yasal yollardan kabul etmeyi taahhüt etti. AB, kendi belirledikleri kriterlere uyan; doktor, mühendis gibi kalifiyeli kişilerin başvurularına onay verirken, ülkelerinde istemedikleri kişileri anlaşma kapsamında Türkiye'ye geri gönderiyor.

Sadece Bin Afgan

Avrupa Birliği'nin son raporuna göre, 2021 yılının ilk çeyreğinde AB'de yaklaşık 7 bin Afgan'a kalıcı veya geçici yasal statü verildi. Bunların en az 2 bin 200'ü Yunanistan'da, bin 800'ü Fransa'da, 1000'i Almanya'da ve yaklaşık 700'ü İtalya'da bulunuyor.

TALİBAN'I MEŞRULAŞTIRMAK TERÖRE PİRİM, AFGAN HALKINA İHANETTİR!

Afganistan'ı Taliban'a terk ederek çekilen egemen güçler ikiyüzlü bir tutum sergiliyor. Bütün amaçları Taliban'ı meşrulaştırıp, kontrollerine alarak Afganistan'ın 3 trilyon dolarlık yeraltı zenginliklerini, madenlerini ucuza kapatıp, paylaşmak. Birleşmiş Milletler Afganistan Raporu'nda Taliban'ın kapı kapı dolaşarak 'insan avına çıktığı' dile getirildi. İktidarın Libya, Mısır, Suriye'deki yanlış politikalarına şimdide Afganistan eklendi.

İktidar daha birkaç hafta öncesine kadar Kabil havaalanının yönetimi ve güvenliğini askerimizin üstlenmesi karşılığında ABD ile para pazarlığı yaparken, bir anda fiyaskoya dönüşerek çöken Afganistan politikasında, şimdi BM'nin terör örgütleri listesindeki Taliban ile müzakere etme, Taliban liderlerini ağırlama hazırlığında. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Taliban yöneticilerinin yaptığı itidalli ve ılımlı açıklamaları memnuniyetle karşıladıklarını ifade ederek, Türk askerinin Afganistan'da kalmaya devam etmesinin Taliban yönetiminin uluslararası alanda elini güçlendireceğini savunuyor. İktidarın bu yaklaşımı Taliban ile uzlaşıp Mehmetçiği Afganistan'da tutarak, Taliban'ı uluslararası alanda meşrulaştırmak isteğini yansıtıyor. Anlaşıldığı kadarıyla ABD ve NATO Taliban'ı meşrulaştırma ve kontrol etme görevini iktidara vermiş! Dışişleri Bakanı 'kendi menfaatlerimiz için herkesle görüşmemiz gerekir' derken iktidarın dış politikadaki kafa karışıklığını ve açmazlarını ele veriyor. O zaman, Türkiye'ye milyonlarca mülteci akınına ve on milyarlarca dolara mal olan Suriye iç savaşında neden 10 yıldır Esad ile görüşmeyip ülkenin çıkarlarını korumadıklarını, Mısır, İsrail ve Libya ile diyalogu keserek ülkemizin çıkarlarını tehlikeye atıp, ağır kayıplara yol açtıklarının hesabını vermeleri gerekir. İktidarın ulusal çıkarlar gerekçesiyle Taliban'la görüşmek istemesinin asıl amacı, bu cihatçı-şeriatçı örgütü meşrulaştırmaktır. Cumhurbaşkanı Erdoğan, peşinen Taliban'ı tanıyacıklarını ilan ediyor. Ülkede kesinlikle demokrasi olmayacağını, kadınların ve kız çocuklarının durumlarının şeriata göre belirleneceğini ilan eden Taliban ile Türkiye'nin hangi ortak gündemi olabilir? Daha önce Afganistan'ı 10 yıl işgal edip çekilmek zorunda kalan Rusya'nın, 20 yıl işgal ettiği ülkeyi Taliban'ın eline teslim eden ABD, NATO ve batılı ülkelerin Taliban ile diyalog ve iş birliği arayışları, Çin'in Taliban'ı tanımaya hazırlanması, tam anlamıyla bir ikiyüzlülüktür! Taliban'ı tanıyıp meşrulaştırmak, ülkenin karanlığa gömülmesine, Taliban'dan olmayanların kitlesel katliamlarına, kafa kesme terörüne, kadınların recm edilmesine, kız çocuklarının köleleştirilmesine, hak ve özgürlüklerin yok edilmesine pirim vermek, onaylamaktır. Yapılması gereken Taliban'a değil, başta Peşir eyaleti olmak üzere, Celalabad, Esadabad gibi kentlerde başlatılan direniş, sivil itaatsizlik eylemlerine destek vermek, Afgan halkıyla dayanışma sergilemektir. Taliban'ın 38 milyonluk ülkeyi kapkaranlık bir zindana dönüştürmesine dünya ülkeleri göz yumamaz. Afganistan'ın kurtuluşu ABD, Rusya, Çin vb. dış müdahalelerle değil, Afgan halkının kendi mücadelesiyle, vatanına, hak ve özgürlüklerine sahip çıkmasıyla olacaktır. O nedenle Peşir'de Kuzey İttifakı'nın yeniden canlandırılmasıyla başlatılan direniş hareketi çok önemlidir. Afganların kendi iradeleriyle Taliban'a karşı başlattıkları bu direniş desteklenmelidir. Ülkenin tüm süper güçlerin hedefinde olmasının nedeni, büyük bölümü henüz çıkarılmamış ve tutarı 3 trilyon dolar olarak hesaplanan yeraltı zenginlikleridir. Geleceğin yeşil enerji deposu olarak adlandırılan Lityum'un yanı sıra Berilyum, Altın, Bakır, Demir ve Petrol-Gaz rezervleri açısından Afganistan'ın çok zengin bir ülke olduğu bilinmektedir. Taliban'a karşı sergilenen bu ılımlı tavrın altında; ABD, Rusya, Çin ve diğer batılı ülkelerin Afganistan'ın zenginliklerini paylaşma mücadelesi yatmaktadır. Afgan halkı, Taliban'dan kaçan milyonların göçü ve mülteciye dönüşmesi kendilerine uygar diyen egemen güçlerin umurunda bile değildir. İktidarın da Afganistan'da çok ağır bir insani dram yaşanırken, 'Taliban değişti' deyip onu hemen tanıma eğilimine girmesi asla kabul edilemez!

SAVRULAN DIŞ POLİTİKAMIZ NETİCESİNDE KAYBEDİLEN İTİBAR!

GEL GİT DİPLOMASİSİ!

İktidar, uzun süredir ilişkilerin gergin ve dondurulmuş olduğu Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile taze para ve sermaye için yeni açılıma mecbur kaldı!

İktidar, uzun süredir ilişkilerin gergin ve dondurulmuş olduğu Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile yeni bir açılım süreci başlattı. BAE ile ilişkilerde gerilimi tırmandıran başlıklar, BAE'nin 'terör örgütü' ilan ettiği İhvan'a iktidarın desteği, 15 Temmuz Darbe Teşebbüsüne ve Gülemlere BAE'nin destek verdiği, finanse ettiği vb. iddialar yanında, son dönemde iktidara dönük ağır suçlamalarda bulunan organize suç örgütü elebaşının da (S.P.) BAE'de bulunmasıydı!

Türkiye ile BAE arasındaki ilişkiler 15 Temmuz 2016'daki darbe teşebbüsüne ve Gülen cemaatine BAE'nin destek verdiği yönünde dile getirilen söylemler sonrasında gerilim sürecine girerken, 2017'de Körfez ülkeleri ile Katar arasındaki restleşmede iktidarın Katar'ın yanında yer alması gerilimi daha da artırdı. Bunun yanında Müslüman Kardeşler-İhvan örgütünü 'terör örgütü' olarak ilan eden ve bu konuda dini fetva da çıkartan BAE yönetimi, Mısır ve Suudi Arabistan ile birlikte Türkiye'yi İhvan'a destek vermek, liderlerini barındırmak, faaliyetlerine izin vermek ve fon sağlamakla da itham ediyordu.

Bu çerçevede Ortadoğu'daki ve dünyadaki pek çok sorunda Türkiye karşıtı saflarda ve ittifaklarda yer alan BAE, Suriye'de, Libya'da, Sudan'da, Mısır'da, İsrail ile sorunlarda ve Doğu Akdeniz'de, sürekli şekilde Türkiye'nin karşısında yer aldı. Yunanistan ve Güney Kıbrıs ile yakınlaşarak siyasi ve askeri ilişkilerini geliştirdi, ortak askeri tatbikatlara bile katıldı.

Libya'da Hafter güçlerine, Mısır'da Sisi yönetimine, Suriye'de Kuzey'deki Kürt oluşumlarına ve son dönemde de Şam yönetimi ve **Esad ile ilişkileri geliştirmeye yönelik BAE, Mayıs ayından bu yana da** pek çok açıklaması ve yayınladığı videolarla iktidar içindeki kirli ilişkileri, bağlantıları, olayları ortalığa döken organize suç örgütü elebaşına ev sahipliği yapıyor.

- Suudi Arabistan ve BAE'nin başını çektiği Körfez İttifakı'nın Katar ile yeniden siyasi-ekonomik ilişkileri başlatması, ambargo ve yaptırımları kaldırması sonrasında iktidarın BAE'ye yönelik olarak bir adım atması beklenen bir gelişme idi.

- Mısır ile sürdürülen görüşmeler sonrasında İhvan'ın Türkiye'deki faaliyetlerine kısıtlamalar getiren, Türkiye'de Mısır aleyhine faaliyette bulunan İhvan medyasının bu yayınlarını engelleme adımı atan iktidarın bu adımlarının İhvan'ı terör örgütü olarak kabul eden BAE'yi de memnun ettiğini öngörmek yanlış olmaz.

Bahreyn ile birlikte, İsrail ile karşılıklı ilişkileri normalleştirme, diplomatik ve ekonomik ilişkileri geliştirme anlaşmaları imzalayan BAE, Tel Aviv'e büyükelçi tayin ederken aynı zamanda karşılıklı uçak seferlerini de başlatma kararı almıştı.

Geçtiğimiz hafta uzun bir aradan sonra ilk kez BAE'den üst düzey bir resmi ziyaret gerçekleşti. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın BAE'nin önemli isimlerinden Ulusal Güvenlik Danışmanı Şeyh Tahnun Bin Zayed Al Nahyan'ı kabul ederek görüşmesi, görüşmeye Türkiye Varlık Fonu (TVF) yöneticileri ve Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi Başkanının da katılmaları ilk aşamada ikili ilişkilerin ekonomi üzerinden normalleştirilerek hızlandırılacağını işaret ediyor. İktidarın dış kaynak ve dış yatırım sermayesi bulmakta oldukça sıkışık bir durumda olduğu dikkate alındığında, Körfez bölgesinin en zengin ve en büyük yatırım fonlarına sahip ülkelerinden birisi olan BAE ile mecburi bir normalleşmenin iktidarı bu adımı atmaya zorladığı söylenebilir.

Cumhurbaşkanının BAE'den Türkiye'ye yönelik yatırımların artırılması üzerinde yoğunlaştığını ifade etmesi, bu konuda bir yol haritasının ele alındığını ve yakında BAE'den Türkiye'ye önemli yatırımlar geleceğini dile getirmesi, iktidarın bu ziyaretten ve BAE'den beklentisinin ekonomik açıdan yüksek olduğunu, BAE'ye bazı imtiyazlar, imkânlar vaat edildiğini gösteriyor.

- **Daha da çarpıcı, garip ve dikkat çekici olan ve herkesin gözünden kaçan husus** ise BAE'nin üst düzey Ulusal Güvenlik Danışmanı ile güvenlik, askeri, dış politika konularından ziyade, ekonomi, ticaret, yatırım vb. konularının ele alınarak yol haritası çizildiğinin açıklanması. Bu da gerçekleşen ziyarette bazı ekonomik vaatler karşılığında iktidarın BAE'den özel ve siyasi taleplerde bulunduğu gizlenmek istendiğini, TSK'nın Kabil misyonununun BAE tarafından finanse edilmesi talebinin de gündeme gelmiş olabileceğini akla getiriyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Diğer yandan BAE'nin güçlü adamı, Dışişlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Enver Gargaş'ın, Twitter'dan yaptığı açıklamada, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın BAE Ulusal Güvenlik Danışmanı Şeyh Tahnoun bin Zayed El Nahyan ile görüşmesini "tarihi" olarak nitelendirmesi de BAE'nin bu ziyarete verdiği önemin göstergesi. Görüşmede, bu ülkede ikamet eden ve açıklamalarıyla iktidarı oldukça sıkıntılı ve zor durumlara düşürerek rahatsız eden organize suç örgütü elebaşının iadesinin istenmiş olması ihtimalinin de yüksek olduğunu öngörebiliriz.

Özellikle iktidarın hemen tüm anket ve kamuoyu araştırmalarına yansıdığı şekilde hızla siyasi desteğini kaybettiği göz önünde tutulduğunda, art arda verilen bazı yargı kararlarıyla gündeme gelen tahliyeler, iktidarın yeni ittifak arayışları doğrultusunda tekrar cemaatle yakınlaşma isteğinin yabana atılmaması, gelişmelerin dikkatle izlenmesi gereğini ortaya koyuyor.

İktidar ABD'deki yönetim değişikliğinden sonra, İhvan çizgisi üzerinden yürüttüğü dış politikada bazı eksen değişikliklerine yöneldi. Mısır'ın ardından BAE ile de sergilenen bu yeni dış politika açılımını ve söylem değişikliğini, ABD ve Batı ile tekrar yakınlaşma çabalarının bir yansıması olarak görmek olanaklı.

Diğer yandan iktidar, BAE de dahil körfez bölgesindeki pek çok ülkeyle olan ilişkilerde Katar'ı kollama pahasına yalnız kalırken, şimdi Katar'ın bu ülkelerle anlaşması, iktidarın adım atmasını kolaylaştırarak elini rahatlattı.

Kaldı ki, Katar ile bu kadar yakın ilişki sergilenmesine karşılık Türkiye-Katar ticaret hacmi 2 milyar doları bile zor bulurken, BAE ile 2017'de 15 milyar dolara kadar çıkan karşılıklı ticaret hacmi yaşanan gerilimlere rağmen çok ciddi düşüş göstermedi.

- Geçen yıl BAE ile ikili ticaret Katar'ın dört katı tutarında ve 8 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti.

- Bu yıl da BAE ile ikili ticaret iyi bir performans sergiliyor.

Afganistan'da ortaya çıkan yeni tabloda ülke yönetimini ele geçiren Taliban'ın en büyük destekçilerinin Pakistan ile birlikte BAE ve Suudi Arabistan olduğunu, Kabil uluslararası havaalanını BAE'nin işletmek istediğini de dikkatten kaçırmamak gerekiyor. Taliban'ın Kabil'e girmesi üzerine ailesiyle birlikte ülkeyi terk eden **eski Devlet Başkanı Eşref Gani'nin de BAE'ye sığınması, bu ülkenin Afganistan'daki gelişmelerde oynayabileceği kilit rolü sergiliyor!**

TALİBAN'DAN DOST DEVŞİRMEK!

Afganistan'da Taliban'a direniş hareketlerine destek verilmesi en doğru yaklaşımdır.

ABD ve NATO'nun 20 yıldır bulunduğu Afganistan'ın Taliban'a teslim edilmesiyle birlikte ülkede 'Geniş Katılımlı İslami Hükümet' kurma çalışmaları başlarken, Penşir, Celalabad gibi bazı eyaletlerde direniş ve sivil itaatsizlik eylemleri başladı. Dış müdahale olmaksızın Taliban'a karşı direniş hareketlerine destek verilmesi, doğru bir tavır olacaktır. Ülkeden göç ve tahliyelerle Taliban muhaliflerinin boşaltılması, Taliban'a alan açılmasını beraberinde getirecektir!

Afganistan'da yaşanan gelişmeler tüm dünyanın gözleri önünde bir ülkenin ve 38 milyon Afgan'ın karanlık bir döneme girmesine seyirci kalındığını göstermektedir. ABD'nin önce 11 Eylül olarak ilan edip daha sonra 30 Ağustos'a aldığı çekilme takvimi hayata geçmeden Taliban'ın tüm ülkede kontrolü ele almasında, ABD'nin ve NATO'nun tavrı etkili oldu. 20 yıl boyunca bu ülkeyi işgal edip, 350 bin kişilik bir ordu eğitip-donattığını öne süren batılı ülkelerin 75-80 bin kişilik cihatçı milis gücüne sahip Taliban karşısında bu iddiasının tam bir fiyasko olduğu ortaya çıktı. Sözde oluşturulan Afgan ordusu tek kurşun sıkmadan kentleri, eyaletleri Taliban'a teslim etti. ABD'nin Afgan ordusuna sağladığı on milyarlarca dolarlık silah, araç, gereç, teçhizat, savaş uçakları ve helikopterleri ile askeri üsler tamamıyla Taliban'ın kontrolüne geçti.

Afganistan'daki etnik ve mezhep yapısını görmezden gelen ABD-NATO ve Batılı ülkelerin vahim bir stratejik hata yaptıkları somut şekilde sahada ortaya çıkarken, tıpkı Irak'ta olduğu gibi Afganistan'da da ABD'nin geride yıkıma uğramış kurumları yok olmuş, her an tekrar yıllarca sürecek bir iç savaşa aday bir ülke bıraktığı görüldü.

ABD ve müttefiklerinin kaderine terk ederek yalnız bıraktığı Afgan halkı ve ordusu çekilme kararının açıklanmasının ardından Taliban'a karşı savaşıma motivasyonlarını kaybederek, ülkeden kaçmayı öncelikli tercihe dönüştürdüler.

ABD ve NATO ile iş birliği yapan ve sayıları yaklaşık 1 milyon kişi olarak belirtilen Afganlar 'üçüncü ülkeye geçip vize başvurusu yapmaları halinde ABD'ye kabul edilecekleri' vaadiyle, ülkeden kaçmaya, başta Türkiye olmak üzere başka ülkelere ilticaya adeta teşvik edildiler.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- ABD, olası uluslararası müdahalelerine zemin yaratabilmek için yürüttüğü 'sürekli istikrarsızlık' stratejisi çerçevesinde, benzer uygulamayı Irak'ta da yaptı.

Saddam Hüseyin'in ordusu dağıtıldıktan sonra kurulan yeni Irak ordusunda ve hazırlanan Irak anayasasında ülkedeki etnik ve mezhep gruplarının esas alındığı bir yapılanmaya gidildiği için Irak'ta da Şii-Sünni, Kürt-Arap çatışmalarının, ayrışmalarının sonu yıllardır gelmiyor.

Irak'ta Kuzey'de Kürtlerle ayrı bir siyasal ve askeri yapı oluşturan ABD, Irak ordusunda ve istihbarat birimlerinde, polis gücünde de mezhep ve etnik farklılıklara göre bir yapılanmaya gittiği için Irak ordusu IŞİD karşısında bir varlık gösteremedi. Sünni Musul Valisi IŞİD'e kenti bir günde terk etti.

Şiiler, Irak ordusu dışında oluşturdukları Haşdi Şabi gibi milis güçleriyle IŞİD'e karşı mücadele ettiler. Şimdi ordu dışındaki bu Şii silahlı grupların Irak ordusuna katılmalarında güçlükler, çatışmalar yaşanıyor.

- Bu açıdan Irak örneği, Afganistan'da izlenen benzer politikaların neden sonuçsuz kaldığını, Afgan ordusunun neden Taliban karşısında bir varlık ve direnç göstermediğini açık şekilde ortaya koyuyor.

Afganistan'da yapılan bir diğer büyük stratejik hata ise 'tam çekilme' kararının 14 ay önceden açıklanmasıyla Taliban'ın yeniden toparlanmasına, yeraltından çıkarak uyuyan hücreleri harekete geçirmesine zemin yaratılması oldu.

- ABD, Afganistan'da önce tam çekilme kararı, ardından çekilmeyi hızlandırma ve öne çekme kararı ile Taliban'a çok geniş alan açtı. İlerlemesini kolaylaştırdı.

Geçen yıl Şubat ayında Taliban ile Doha'da imzaladığı ateşkes anlaşmasıyla Taliban'a toparlanması ve hazırlık yapması için bir yılı aşkın zaman kazandıran ABD, anlaşma çerçevesinde 5 bin dolayında Taliban mensubu cihatçı mahkûmu da cezaevlerinden serbest bırakarak Taliban'ın silahlı milis gücüne katkıda bulunmuş oldu. Taliban'ın ateşkes anlaşmasına uymamasına karşılık, ABD örgüte karşı herhangi bir saldırıda bulunmadı, karşılık vermedi.

- ABD, Afganistan'daki bu politikasıyla kendisiyle iş birliği yapanları terk ederek güvenilmezliğini tüm dünyaya gösterdi. Nitekim ABD'deki kamuoyu yoklamalarında Başkan Biden'a destek en alt düzeye indi!

Gelişmelere bakıldığında; ABD ile Taliban arasında gizli bir anlaşma olduğu ve bu çerçevede Afganistan'ı Taliban'a vererek İran ile Afganistan arasında bir savaşın zemininin hazırlandığını, öne sürmek olanaklı.

- Afganistan'daki etnik gruplar içinde yer alan ve İran ile yakın ilişkileri bulunan Şii Hazaralar bu konuda Taliban ile İran'ı karşı karşıya getirebilir.

- Radikal Sünni-Hanefi ve Peştu ağırlıklı Taliban yönetimindeki Afganistan'ın bir süre sonra Şii İran ile çatışmak için bahane yaratacağını, ABD'nin yıllardır İran'a karşı yürüttüğü tecrit ve zayıflatma politikasına paralel şekilde, Taliban'ın İran ile savaşması karşılığında ABD'den 'uluslararası meşruiyet ve tanınma' vaadi almış olabileceğini öngörmek mümkün.

Daha da önemlisi Taliban'ın kendi içinde de ağırlık Peştular olsa bile farklı etnik gruplar bulunuyor. Peştular dışında ülkedeki ağırlıklı diğer etnik gruplardan Özbekler, Tacikler ve Şii Hazaraların Taliban'ın iktidarını kabullenmesi, biat etmesi güç görünüyor. Nitekim Penşir Vadisi'nde Kuzey İttifakı tekrar canlandırılarak, geçmişte bu ittifakın efsane Tacik komutanı Ahmet Şah Mesut'un oğullarının önderliğinde direniş başladı.

- Taliban içinde bir süre sonra dünyada tanınmak ve meşruiyet için 'değişim ve ılımlı İslam' tavrının izlenmesini savunanlar ile radikaller arasında çatışmalar söz konusu olabilir.

Bunun yanı sıra 20 yıldır yer altında olan ve lider kadrolarının büyük bölümü artık yaşlanmış haldeki Taliban'ın, ülkeyi kontrol etme ve yönetme kapasitesinde yetersizlikler olduğunu, bir süre sonra Afganistan'da yönetim ve ülkeyi kontrol kaosu yaşanacağını öngörmek mümkün.

- Yine ülkenin içinde bulunduğu ağır ekonomik sıkıntılar ve zorluklar, yaygın yolsuzluk ve rüşvet, halkın büyük bölümünün gelir ve geçim kaynağı Afyon üretimiyle birlikte uyuşturucu ağalarının uluslararası ağlarla bağlantıları ve Taliban yönetimine karşı ABD tarafından başlatılabilecek olası ekonomik ambargo ve yaptırımlar, halktaki hoşnutsuzluğu büyütecek Taliban'ın yönetme kapasitesini zafiyete uğratacaktır.

ABD'nin Afganistan'da izlediği müttefiklerini terk ederek çekilme politikasının yarattığı güven krizi, başka bölgelerde de yeni gelişmelere neden olabilir...

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

ABD'nin Irak'taki muharip güçlerini çekme kararı sonrasında, benzer bir gelişmenin Kuzey Suriye'de yaşanması ve PYD-YPG-SDG'nin ABD tarafından yalnız bırakılması ihtimaline karşı, bu grupların Rusya'ya yanışmaya başladığı, Rusya'nın da Suriye Kürtlerini Esad ile anlaşmaya zorladığı yönündeki işaretler bunu gösteriyor.

AFGAN OYUNU!

AB'nin Afganistan'a komşu ülkeler ve Türkiye'de Afgan Mülteci kampları kurma planı ülkemize tehdittir. İktidar bu oyuna gelmemelidir!

AB İçişleri Bakanları Afganistan'dan olası göçün AB'nin sınırlarında durdurulması, Afganların kendi bölgelerinde tutulmasını kararlaştırdı. Afgan göçmenlerin Pakistan ve İran'da kalmalarını öngören AB kurmayları, iltica talebi reddedilecek Afganların da Taliban yönetimindeki Afganistan'a değil İran ve Pakistan sınır bölgelerinde kurulacak kamplara geri gönderilmesini, bu kampların finansmanı için parasal yardım sağlamayı planlıyor!

Avrupa Birliği (AB) Taliban'ın Afganistan'da kontrolü ele almasından sonra çok sayıda düzensiz göçmenin yeniden AB sınırlarına yığılmasına karşı önlemler geliştiriyor. AB, Afgan göçüne karşı ikamet ülkeleri olarak Pakistan ve İran'ın desteklenmesi, bu ülkelerin dış sınırlarında kurulacak kamplarda Afgan mültecilerin barındırılması için finansman desteği verilmesini kararlaştırdı.

AB İçişleri Bakanları toplantısında Afgan göçmenlerin komşu ülkeler Pakistan ve İran'daki kamplarda ağırlanması ve bu iki ülkeyle birlikte Afganistan'a yapılacak insani yardımın artırılmasını öngören olası senaryolar ele alındı.

- AB, Taliban yönetiminde insani durum ve can güvenliği gerekçesiyle Afganistan'ı zorunlu olarak terk etmek isteyenlerin, komşu ülkelerde tutulmasına öncelik vermeyi hedefliyor.

Almanya 2015 yılındaki göç krizinden ders alınarak Afganları kendi haline bırakmamak gerektiğini, Taliban'dan kaçan Afganlıların göçünün bölgede kalmalarını sağlayacak şekilde yerinde durdurulmasını savunuyor.

Avusturya İçişleri Bakanı Karl Nehammer toplantı sonrasında yaptığı açıklamada, "Bu insanların önemli bir kısmını bölgede tutabilmek bizim en büyük hedefimiz olmalı." dedi.

Afganistan'a komşu ülkelerde sınır dışı göçmen merkezleri oluşturulmasını gündeme getiren Avusturya, buna rağmen AB ülkelerine ulaşarak mülteci başvurusu reddedilecek Afganlıların AB üyesi diğer ülkelere değil, bu göçmen merkezlerinin yer aldığı komşu ülkelere deport edilerek kurulacak bu merkezlere gönderilmesini öneriyor.

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ise Avrupa'nın Afganistan'daki krizin sonuçlarını tek başına omuzlayamayacağını belirterek, AB ülkelerinin düzensiz göç dalgasına karşı kendilerini korumaları gerektiğini, Fransa'nın çok sayıda Afgan mülteciyi kabul etmesinin söz konusu olamayacağını dile getirdiği açıklamasıyla Fransa'nın Afganlara kapısını kapatacağının mesajını verdi.

Yunanistan Göç Bakanı Notis Mitarachi, Yunanistan'ın AB'ye düzensiz göçün giriş kapısı olmayı kabul etmeyeceğini, Türkiye sınırında ördükleri 40 kilometrelik duvarı daha da uzatacaklarını belirterek, Afgan göçmenler için en güvenli ve doğru ülkenin dini, tarihi ve kültürel bağlar nedeniyle Türkiye olduğunu savundu.

AB ve Yunanistan'ın bu tavrına karşılık, bugüne kadar Türkiye'nin ensar ülke olduğunu, mülteci akınını finansal açıdan başarıyla yönettiğini, yeni mülteci alınabileceğini söyleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan ilk kez Afgan göçünün ülkemiz için risk oluşturduğunu, önlenmesi gerektiğini ifade etmeye mecbur kaldı.

Almanya Başbakanı Merkel ve Rusya Devlet Başkanı Putin ile yaptığı görüşmelerde de Cumhurbaşkanı'nın her iki lidere Türkiye'nin Afgan göçünün yükünü karşılayamayacağını iletmiş olduğu açıklandı.

AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, AB'nin Taliban'ı tanımadığını ve örgütle siyasi temas kurmadığını açıkladı. Leyen, "Taliban ile sadece insan hayatını kurtarmak için operatif temas kurduklarını" belirterek, "Çocukların ve kadınların haklarını ve hayatlarını yok sayan bir rejime bir euro bile verilmeyecek, Taliban'a bakışımız budur ve değişmeyecek" derken, Afgan mültecileri kabul eden ülkelere ise gerekli yardımı yapmaya hazır olduklarını söyledi.

AB Konseyi Başkanı Charles Michel, uluslararası toplumun, temel hak ve ilkelerini Afganistan'da savunmaya çalışmaya devam etmesi, Taliban ile uzlaşılması çağrısında bulundu.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

AB Liderleri Taliban ile diyalog ve ilişki kurulması konusunda oldukça katı bir tutumu benimserken, AB'den ayrılan İngiltere'de ise Başbakan Boris Johnson, Afganistan'daki sorunlara çözüm bulunması adına Taliban ile görüşebileceğini, birlikte çalışabileceğini söylüyor.

İngiltere hükümeti bu yılsonuna kadar 5 bin Afgan mülteciyi kabul edeceğini, önümüzdeki yıldan itibaren de yılda 20 bin Afgan mülteci alacağını duyurdu.

Bu görüşmeler sonrası Avrupa medyasında Türkiye'nin Suriyeliler için yapılan anlaşmaya karşılık, **bu kez Afgan göçünü önleme konusunda AB ile anlaşmaya sıcak bakmama ihtimalinin yüksek olduğu** yönündeki haber ve yorumlar öne çıkıyor.

TALİBAN VE HUKUK YAN YANA GELEMEZ

BM'nin 1999'da terör örgütü ilan ettiği Taliban ile müzakere ve işbirliğine hevesli görünen iktidar, anayasa ve yasaları çiğnemiş olacaktır.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) 1999'da aldığı kararla teröre ev sahipliği yapan, teröre destek veren, terör örgütü olarak ilan edilen Taliban halen bu kapsamda yer almaktadır. Dünya ülkeleri Taliban ile resmi ilişki ve tanıma konusunda gelişmeleri beklemeyi ve Taliban'ın atacağı adımları izlemeyi tercih ediyor. İktidar, Taliban'ı tanıma ve liderlerini Beştepe'de ağırlamada çok istekli!

ABD Başkanı Joe Biden ABD askerlerinin, vatandaşlarının, diplomatik misyonun ve ABD için çalışan bazı Afganların tahliyesinin kesintisiz sürmesi için Taliban ile diyalog kanallarının açık tutulduğunu, Pentagon yetkililerinin de Taliban komutanlarıyla sürekli irtibat halinde olduklarını açıkladı.

Rusya Devlet Başkanı Putin, Taliban ile diyalogu daha önce başlatarak, Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov'un Taliban liderleriyle Temmuz ayında bir araya gelmesini sağladı. Rusya, Moskova'daki görüşmelerde Taliban'dan Özbekistan, Türkmenistan ve Tacikistan'a saldırmayacağı, rejim ihracına girişmeyeceği, sınır güvenliğini ihlal etmeyeceği, cihatçı terör eylemlerine ve IŞİD'in faaliyetlerine izin verilmeyeceği yönünde taahhüt aldı. Bunun ardından da Güvenlik ve Askeri İşbirliği Anlaşmaları çerçevesinde Özbekistan ve Tacikistan'da Afganistan sınır bölgesindeki Rus askeri üslerinde birinci derece teyakkuza geçildi.

Afganistan'da çok sayıda stratejik maden sahasının üretim ve işletmesine talip olan Çin, Afganistan'da yeni ve meşru bir hükümet kurulana kadar "Taliban'ı meşru bir otorite olarak görmeyeceğini" ancak örgütle çalışmaya hazır olduğunu ilan etti. Kabil'in 15 Ağustos'ta düşmesinden hemen önce bir Taliban heyeti Pekin'i ziyaret ederek Çin Dışişleri Bakanı ve hükümet yetkilileriyle görüştü. Çin, özellikle ekonomik çıkar ve ülkenin el değmemiş zengin stratejik yeraltı zenginliklerine en çok ilgi duyan, Taliban'a karşı en ılımlı tavrı sergileyen ülke. Ayrıca Çin'in eski İpek Yolu'nu canlandırmak üzere uygulamaya koyduğu 'Bir Kuşak-Bir Yol' küresel ticaret yolları projesinde de Afganistan stratejik kavşaklardan birisi konumunda.

Bu nedenle Çin, Afganistan'da gerek zengin lityum ve berilyum madenleri gerekse petrol ve doğal gaz boru hattı güzergâhları yanında İpek Yolu projesinin kara ve demiryolu altyapılarına yatırım yapmak konusunda çok istekli. Nitekim Taliban Sözcüsü Kabil'de yönetimin devrilmesi ve Devlet Başkanı Eşref Gani'nin ülkeyi terk etmesinden sonra yaptığı açıklamada, kendileriyle en yakın ilişki ve diyalog içinde olan ülkelerin Pakistan, Rusya ve Çin olduğunu belirterek, bu üç ülkeye destekleri için teşekkür etti.

Batılı ülkeler ve NATO üyeleri içinde Taliban'a karşı en sert ve ödünsüz tavrı açıklayan ülke Kanada oldu. Kanada Başbakanı Justin Trudeau, Taliban'ı terör örgütü olarak gördüklerini ve terör örgütleri listesinde tutmaya devam edeceklerini belirterek Kanada'nın Taliban yönetimini 'Afganistan'ın resmi ve meşru hükümeti olarak tanımayacağını' açıkladı.

Cumhurbaşkanlığı Erdoğan, Kabil yönetimi düşmeden önce; Taliban'ın hızlı ilerleyişi ve Türk askerinin yabancı işgal gücü olarak görüldüğünü, Afganistan'ı terk etmesi gerektiğini söyleyen Taliban'a ilişkin olarak, 'Taliban ile inanç anlamında farklılık ve ayrılıklarının olmadığını, Taliban ile anlaşabileceklerini' söylüyordu. Dolaylı bazı temaslar yürütüldüğünü ve Taliban liderlerini sarayında kabul edebileceğini açıklamıştı. Kabil'in düşmesi ve Taliban'ın yönetime gelmesi üzerine de bu kez, 'Yönetimde kim olursa olsun Afganistan'ın yanında yer almak hem ahde vefanın hem de kardeşliğimizin gereğidir' açıklamasını yaptı.

- Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türk askerinin Afganistan'dan çekilmesi, Mehmetçiğin riske atılmaması çağrılarına karşılık, Taliban'ı kollama açıklamalarına devam ediyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu yaklaşımı, Mehmetçiği Afganistan'da tutarak, Taliban'ı uluslararası alanda meşrulaştırmak istediğini yansıtıyor. Anlaşılan ABD ve NATO, Taliban'ı meşrulaştırma ve kontrol etme, Rusya ve Çin'le yakınlaşmasını önleme görevini, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a vermiş!

Erdoğan-Putin görüşmesiyle ilgili olarak Kremlin Sarayı'nın resmi açıklamasında; Rusya Devlet Başkanının görüşmede Taliban'ın terör bağlantılarına, El Kaide ve IŞİD tehdidine dikkat çektiği, uyuşturucu ticareti ve kaçakçılığı üzerinde durduğu vurgulandı. Cumhurbaşkanlığı açıklamasında bu unsurlara yer verilmemesi oldukça dikkat çekici!

- Diğer yandan iktidarın Türk askerini Kabil'de tutma ve Taliban liderleriyle görüşme politikalarında ciddi handikaplar, anayasal ve yasal aykırılıklar söz konusu. TSK'nın NATO misyonu çerçevesinde Kabil'deki görev süresini 18 ay daha uzatan tezkere, NATO'nun Afganistan operasyonunu 1 Eylül'den itibaren resmen sonlandırdığını ve çekilme kararı aldığını açıklamasıyla, hukuken geçersiz hale geldi. Kabil havaalanı görevi için **Eşref Gani hükümetinden alınan resmi davet, Gani'nin istifası ve yeni yönetimin Taliban'a geçmesiyle geçerliliğini yitirdi. ABD ve NATO ile de Kabil havaalanının güvenliği ve yönetimi misyonu çerçevesindeki müzakereler bitti.**

Dolayısıyla Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türk Askerinin Afganistan'daki varlığının Taliban'ın elini güçlendireceğini söylese de bu NATO'nun çekilme kararıyla, TBMM'nin yurt dışına asker gönderilmesini onayladığı tezkerenin geçersiz hale gelmesi sonucunda hukuki dayanağı kalmayan bir durum!

Taliban henüz hükümet kurmuş ve Kabil havaalanı için de Türkiye'den asker talep etmiş değil. Kaldı ki böyle bir talep olsa bile iktidarın bunun için TBMM'den yeni bir tezkere çıkartması anayasal zorunluluk.

Aksi halde askerlerimizin yurtdışında, Kabil'deki varlığı anayasal dayanaktan yoksun ve TBMM iradesinin onayından geçmemiş bir hale dönüşecektir.

Daha önce Kabil misyonu için ABD ve NATO Türkiye'ye para ve lojistik destek sağlayacaktı.

- Şimdi ABD ve NATO gitti.

- Lojistik desteği ve parayı kim verecek?

- İktidar Kabil havaalanını korumak için **Taliban'dan para mı isteyecek?**

Taliban halen **BM Güvenlik Konseyi'nin 1999 yılında aldığı 1267 sayılı kararlar** 'Terörizme ev sahipliği yapan, destek veren örgüt' olarak tanımlanıyor ve BM'nin terör örgütleri listesinde yer alıyor.

Türkiye, Rusya, ABD de dahil pek çok ülke bu çerçevede Taliban'ı terör örgütü olarak kabul ediyor.

BM Güvenlik Konseyi'nin kararı çerçevesinde; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Taliban liderleriyle görüşmesi, **terör örgütüyle resmi görüşme ve terör örgütünü tanıma**, anlamına gelecektir. Daha geçen yıl aralık ayında terörün finansmanının önlenmesi konusunda yasa düzenlemesi yapan iktidar, olası Taliban görüşmesiyle anayasa ve yasaları çiğneyerek terör örgütünü tanıyan, destek veren konumda olacaktır!

NASREDDİN HOCA'NIN TÜRBEŞİ GİBİ: ÜÇ TARAFI AÇIK KAPISI KİLİTLİ

IMF'den 6.3 Milyar Dolar Aldınız

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) salgınla mücadelede, ülkelere destek vermek için 650 milyar dolar büyüklüğünde bir rezerv desteği açıkladı, Türkiye'ye de buradan 6,3 milyar dolarlık bir pay düştü. Erdoğan, 'IMF geldi, bizden 5 milyar dolar istedi' diye hava atıyordu. Şimdi IMF'nin verdiği 6,3 milyar dolar destekle caka satacak duruma düştü. Nereden nereye değil mi? Erdoğan dün, 'Süreci tamamlanan işlemlerle, rezervimiz artacak' dedi. Süreci tamamlanacak işlem de ne? Bunun IMF'nin size verdiği rezerv desteği olduğunu neden açık seçik söylemiyorsunuz? Allah'ın bildiğini, kuldan niye saklıyorsunuz? Kimden korkup çekiniyorsunuz?

Erdoğan'ın Biden'la Brüksel'de yaptığı görüşmede, mali ve lojistik destek karşılığında Mehmetçiğimizi, Kabil'deki havalimanına nöbetçi yazdırma pazarlığının ortaya çıkmasından sonra, önemli gelişmeler yaşandı. Üç ayda düşer denen Kabil üç günde düştü. Havaalanı projesi de hayal oldu.

Öküz Öldü, Postunun Peşindeler

Teşbihte hata olmaz, öküz öldü ortaklık bitti diye bir deyim vardır. Afganistan'da yönetim Taliban'a geçti. Ama Erdoğan hala daha para için Mehmetçiğimizi feda etmekten çekinmeyeceğini gösteren bir takım hareketler içinde. Ölen öküzden üç post nasıl çıkarırım diye bakıyor. Hala Kabil Havalimanı'nda Mehmetçiğin durması için

ısrar ediyor. Kabil ele geçirilmeden önce, Mehmetçik, havalimanını Taliban'a karşı korusun diye görüşmeler yapıyordu. Bu konuda Erdoğan'ın ne kadar istekli olduğu, muhatap ülkelerin yetkilileri tarafından da dile getiriliyordu.

Bir Havalimanı Sevdası

Şimdi Afganistan, Taliban'ın eline geçti. Erdoğan, hala havalimanının emniyetini sağlama niyetlerinin baki olduğunu söylüyor. Allah aşkına bu nasıl bir havalimanı sevdasıdır? Daha önce Taliban'a karşı korumak istediğiniz tesisi, şimdi de Taliban için mi koruyacaksınız? Hala 600'den fazla askerimiz, NATO görevi için çıkarılmış tezkere çerçevesinde Afganistan'da. Ama durum değişti. Şimdi orada ne NATO, ne de Mehmetçiği ülkesine davet eden yönetim var. Taliban da yabancı askerlerin ülkeden çıkmasını istiyor. Taliban Sözcüsü dün yaptığı açıklamada, "Havalimanında Türk askerine ihtiyaç yok, orayı kendimiz koruyacağız. Türkiye ile iyi ilişkiler istiyoruz, fakat askerlerini burada istemiyoruz" dedi. Ama Erdoğan ve bakanları her ne hikmetse bu mesajları almamakta ısrar ediyor.

Savunma Bakanı Tezkere Diyor, Parti Sözcüsü Tevil Ediyor

Savunma Bakanı, askerlerimizin Afganistan'da kalması için Bakanlığın ve kurumların, yeni bir tezkere üzerinde çalıştıklarını söylüyor. Hemen ertesi gün Parti Sözcüsü çıkıyor, yanlış anlaşıldı, eğer Türk askerinin kalmasına karar verilirse tezkere lazım diye, Bakan'ın açıklamasını bir şekilde tevil etmeye çalışıyor. Bu şartlar altında Mehmetçiği Afganistan'da bırakmak, hem hukuksuzdur, hem de askerimizi ateşe atmaktır. Askerlerimiz, başlarına kötü bir şey gelmeden derhal ülkemize ve asli görevleri olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sınırlarını korumaya geri dönmelidir. Diğer taraftan, Erdoğan'ın Afganistan'da askerlerimizi sürekli pazarlık masasına sürmesi, olayın sarayın küçük ortağının iddiasının aksine, bir beka meselesi olmadığını, aslında bir finans meselesi olduğunu artık açık seçik ortaya koyuyor. Beka meselesinin pazarlığı olmaz. Eğer pazarlık varsa, bundan beka meselesi çıkmaz.

Saray, Genel Başkanımızın Müdahalesi Üzerine Çark Etti

Bir de sığınmacı meselesi var. Taliban'ın hızlı ilerleyişiyle, genç Afgan erkeklerinin, İran'ı aşarak, 2 bin 500 kilometre öteden, akın akın Türkiye'ye gelişine şahit olduk. Suriye iç savaşında, Erdoğan Hükümetleri ülkemizi, dünyanın en büyük düzensiz göçlerinden birine kurban etmişti. Şimdi de düzensiz Afgan göçü tehdidiyle karşı karşıyayız. Genel Başkanımız, "Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında sığınmacıları davul zurnayla, huzur içinde memleketlerine göndereceğiz" deyince, önce çıktılar, "Ekonomi sığınmacılar sayesinde ayakta duruyor" dediler. Sığınmacıları savunayım derken, ekonomiyi, Suriyeli'nin Afgan'ın ucuz emeği olmadan ayakta duramayacak hale getirdiklerini de itiraf ettiler. Ardından Erdoğan çıktı, "Finansmanı iyi yönettiğimiz için mülteci almaya devam edeceğiz" dedi. Ama sonra Genel Başkanımızın müdahalesi üzerine çark etti. Saray ve sözcüleri, "Türkiye yolgeçen hanı değil, Türkiye, Avrupa'nın mülteci ambarı değil, daha fazla göç yükü kaldıramayız" demeye başladılar. Sonra da "Türkiye sınırlarına hâkimdir" diye böbürlenmeyi de ihmal etmediler.

Memlekete Giren Terörist mi Belli Değil

Türkiye'de kaçaklar dahil toplam sığınmacı sayısının 7 milyonu aştığı tahmin ediliyor. Sınırlara hakimseniz, kendi ifadenizle kaldırılmayacak seviyeye ulaşan bu sığınmacıların bu ülkede işi ne? Daha geçtiğimiz gün, Afganistan'da yayın yapan bir gazeteci yaşadıklarını anlatıyor. Eli silahlı bir Taliban mensubu, yayından sonra yanına geliyor, Malatya'da İnönü Üniversitesi'nden kabul aldığını söylüyor. Evraklarını da göstererek, yakında Türkiye'ye geleceğim diyor.

Nasreddin Hoca'nın Türbesi Gibi: Üç Tarafı Açık Kapısı Kilitli

Bakın Rusya Devlet Başkanı, geçtiğimiz günlerde yaptığı açıklamada, sığınmacı kılığında, ülkemizde yeniden birtakım militanların belirmesini istemiyoruz diyor. Putin'i severseniz sevmezsiniz, ama devlet insanlığı ve devlet ciddiyeti böyle oluyor. Bizde ise, memlekete girenler terörist midir, arsız mıdır, uğursuz mudur belli değil. Sınırlarımız maşallah Nasreddin Hoca'nın türbesi gibi: Üç tarafı açık ama kapı kilitli.

Ayinesi İştir, Lafa Bakılmaz

Devleti, şahsım yönetimi krizine sürükleyen bu Hükümet elinde, Türkiye artık yönetilmiyor, rüzgara kapılmış bir yaprak gibi savrulup duruyor. Ülkeyi yönetemeyen saray, algıyı yönetmeye oynuyor. Alman Şansölyesi, "Türkiye Avrupa Birliği'ne üye olamaz, ama sığınmacılara bakmaya devam etsin" dedi mi? Dedi. Avusturya Başbakanı, "Taliban fanatizmini istemiyoruz, Afgan göçmenler için en iyi yer komşusu Türkiye" dedi mi? Dedi. Belçika'nın Göç Bakanı, "Türkiye'yi Afganlar için güvenli bir üçüncü ülke haline getirmek, göç akışlarını yönetmemiz

yardımcı olacak” dedi mi? Dedi. Alman milletvekili, “Size sığınmacılar için para veriyoruz, biz ne dersek o olur” dedi mi? Dedi. ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü, Afganistan’dan kaçacak olanlara, Türkiye’yi adres gösterdi mi? Gösterdi. Bunların hepsine ilk tepki Sayın Genel Başkanımızdan geldi. En sonuncusunda, sarayın Dışişleri Bakanlığı’nın tepki vermesi 36 saat aldı. Şimdi tüm bu ülkeler bu cüreti kimden, nereden alıyor? Tabi ki 6 milyar Avro karşılığında, Türkiye’yi Avrupa’nın sığınmacı gettosu haline getirmeyi içine sindirebilen Erdoğan’dan alıyor. Bize kimse Erdoğan’a neden güvenmiyorsunuz diye sormasın. Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz.

Bu Telaş Suçlarının Telaşı

Suriye yandı, bitti, kül oldu. Olan da, Suriye’den sonra, en çok bize oldu. Milletimizin cebinden 40 milyar dolardan fazla para çıktı. Yüzlerce askerimiz sınırlarımızı korumak için şehit düştü. IŞİD terör örgütü, yüzlerce masum yurttaşımızın canını aldı. Nüfus dengelerimiz tehdit altına girdi, ülkemiz orta gelir tuzağına yuvarlandı. En son, Erdoğan İngiltere Başbakanıyla telefonda görüştüğü gün, İngiliz Savunma Bakanı’nın, kendi ülkesinde bir gazete yazdığı bir yazı var. Şimdi bu yazı üzerinden saray ve şürekası bir karalama ve yalan kampanyası yürütmeye çalışıyor. İngiliz Bakan ülkelere getirecekleri Afgan sığınmacılar için, üçüncü ülkelerde sığınmacı merkezleri kurmayı düşündüklerini yazdı. Bugün de bu sözlerinin arkasında. Aynı yazıyla birlikte, iki İngiliz muhabir, Savunma Bakanlığı’ndaki kaynaklarına dayanarak, kast edilen yerlerin Türkiye ve Pakistan olduğunu yazdı. Onların da kendi gazeteleri bu haberin arkasında boylu boyunca duruyor. Genel Başkanımız da bu haberler üzerine saraya, “Hop, buna müsaade etmem” deyince, sarayı aldı bir telaş. Bu telaş suçlarının telaşı.

Ülkemizin Afgan Gettosu Olmasına Asla İzin Vermeyiz

Öyle görünüyor ki Genel Başkanımız yeni bir finansman oyununun önünü kesmiş. Tekrar söylüyoruz, önüne 3-5 milyar avro olduğunda Erdoğan kabul etse de, biz, ülkemizin egemen güçlerin Afgan gettosu haline getirilmesini, asla izin vermeziz.

Dışarıda Kedi, İçeride Aslan

Erdoğan dışarıda kedi, içeride aslan. Egemen güçlerin karşısında el pençe divan, kendi ülkesinin insanına, gençlerine, Ali kıran, baş kesen... Boğaziçi’nde gençlerin ve akademisyenlerin mücadelesiyle, kayyum rektör görevden alındı. Saray şimdi de onun yerine vekil olarak atadığı kişiyi, asaleten rektörlüğe yeni kayyum olarak getirdi. Yine “Dediğim dedik, çaldığım düdüğü” dedi. Ülkenin parlak beyinlerini, kibrine kurban etmekten çekinmedi. Aslında yaşanan süreç, sadece Boğaziçi’ni sarayın kendine göre formatlama çabası değildir. Bu süreç bilime, üniversite içi demokrasiye yapılan bir saldırdır. Yine geçtiğimiz hafta yapılan bir düzenlemeyle, Anayasa’ya aykırı biçimde, bazı özel hukuk kişileri Cumhurbaşkanı kararıyla Devlet Denetleme Kurulu’nun idari denetimine alındı. Özellikle sermayesinin yarısı, meslek örgütü ve sendikalara ait kurumları kapsayan bu düzenleme, sivil toplum üzerinde yeni bir baskı unsuru olarak kullanılabilir. Erdoğan Şahsım Hükümeti, güç kaybettiği, hızla otoriterleşmeye devam ediyor. Tabi Genel Başkanlarının kibrini gören, AK Parti milletvekilleri de ondan aşağı kalmamak için yarışıyor. Mersin milletvekili, yolda kendisini durduran polise hakaretler yağdırıyor. Valilik polis memurları hakkında yasal işlem başlatıyor. Atama İçişleri Bakanı sus pus. Devletin polisine sahip çıkmıyor. Devletin memuru, emekli zaten Erdoğan Şahsım Hükümeti’nin üvey evladı.

Grevsiz Toplu Sözleşme, Sarımsaksız Manti Gibidir

İki gün önce, memurların toplu sözleşme görüşmeleri tamamlandı. Memurların ve memur emeklilerinin, önümüzdeki iki yılda alacağı maaş zammı belirlendi. 2022’in ilk altı ayında yüzde 5, ikinci altı ayında yüzde 7, birde üstlerine enflasyon farkı. 2023 de ise yine ilk altı ayda yüzde 8, ikinci altı ayda yüzde 6 zam yapıldı. Yine enflasyon farkı var. Tabi enflasyon bunları aşarsa ki hiç şüphe yok aşacak, aradaki fark enflasyon farkı olarak bunların üzerine eklenecek. Yani memurlar enflasyon kadar maaş alacak, refahtan pay alamayacak. Nasılsa saray ve şürekası refahtan paylarını üç-beş ballı maaşla bol bol alıyor. Bakan ballandıra ballandıra yüzde 9 büyüme hikayesi anlatıyor ama bu hikayenin memura hiçbir faydası olmayacağı açık seçik gözüküyor. Yıllardır, hemşirelerin, din görevlilerinin, öğretmenlerin ve polislerin beklediği 3 bin 600 ek gösterge ise, yine başka bir bahara kaldı, komisyona havale oldu. Ama memurlarımız endişe etmesin. İlk seçimden sonra 3600 göstergiyi vermek bize kismet olacak. Grevsiz toplu sözleşme, sarımsaksız mantı gibidir. Bir şeye benzemez. Çıkacak sonuç da ancak bu olur.

Sizi Gidi Kripto IMF’ciler

Sendika, memura verilen sefalet zammından memnun. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı toplantıda, “Çalışma hayatı boyunca böyle zam görmediğini” söyledi. Sayın Bakan, Türkiye de son yıllarda böyle enflasyon görmedi. Bakan diyor ki, IMF Türkiye için 2022’de yüzde 9 enflasyon bekliyor, en yüksek tahmin yüzde 12,5. Biz de yüzde

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

12 verdik daha ne olsun. Sarayın Bakanı, IMF'nin Haziran 2021 tarihli son Türkiye raporuna bir baksın, buradaki beklentinin yüzde 9 falan değil, yüzde 14 olduğunu görsün. İş düşük enflasyon tahmini çıkarmaya gelince, IMF'nin eski tahminlerine sarılmaktan çekinmeyen bir kadro bugün işbaşında. Siz bu ülkenin memurundan yana mısınız? Yoksa IMF'den yana mısınız? Sizi gidi kripto IMF'ciler sizi.

Resmi Enflasyona Sizden Başka İnanan Kalmadı, TCMB Başkanı Dahil

Dün de sarayın başı çıktı, memuru enflasyona ezdirmedik dedi. İki yıllık toplam maaş artışı ve toplu sözleşme ikramiyesini toplayarak caka sattı. Bir kere siz hangi enflasyona göre konuşuyorsunuz? TÜİK'in enflasyonunu diyorsanız, kusura bakmayın, ona sizden başka inanan kalmadı. Merkez Bankası Başkanı'nın bile, son bir yılda yapılan bütün zamlar, yüzde 30'un üzerinde dediği yerde, TÜİK, tabelaya yüzde 18,95, 19 değil, 18,95 enflasyon yazıyor. Bağımsız araştırmacıların açıkladığı enflasyon TÜİK'in enflasyonunun iki katından fazla. TÜİK, yıllık gıda enflasyonu yüzde 25 diyor, sendikaların araştırmalarına göre son bir yılda gıda enflasyonu yüzde 40'ı buluyor. Temmuz ayı itibarıyla, dört kişilik bir ailenin açık sınırı 2 bin 903 lira, yoksulluk sınırı 9 bin 457 lira. Son bir yılda, doğalgaza yüzde 19, elektriğe yüzde 30 zam geldi. Arabası olan da, olmayan da yandı. Pompaçılar vergi tahsildarı. Son bir yılda 50 litrelik depo, benzinli arabada 61,5 liraya, mazotlu arabada 59 lira, tüplü arabada 56 lira daha fazla ödeyerek dolabiliyor. Son bir yılda otomobil fiyatları dizelde yüzde 60'ın üzerinde zamlandı. Benzinlide ki artış ise artış yüzde 100. Gençler için yeni bir otomobil almak hayal oldu, ikinci el bile artık çok zor. Resmi rakamlarla bile mızrak çuvala sığmıyor. Bir yılda, tavuk eti yüzde 56, mısırözü yağı yüzde 51, ayçiçek yağı yüzde 60 zam gördü.

Ziraatçiler Ayçiçeğinde En Az 6,5 TL Fiyat İstiyor

Ayçiçek demişken, ayçiçeği üreticisi ise hala alım fiyatı bekliyor. Çiftçinin ayakta kalabilmesi için, tarlasını önümüzdeki sene de ekebilecek kadar kazanabilmesi için ziraatçiler ayçiçeğinde fiyatın 6,5 liranın altına düşmemesi gerektiğini söylüyorlar. Üreticiyi ithalata ezdirmemek için, indirilen gümrük duvarlarının derhal eski seviyesine yükseltilmesi, ithalata bire bir buçuk kilo yerli ürün alım kotası getirilmesi mutlaka gerekiyor. Eğer bunlar yapılmazsa, Türkiye önümüzdeki yıl ayçiçeği ithalatına daha büyük paraları ödemek zorunda kalacak.

Utandırmadan Söyleyin, O Parayı IMF'den Aldınız

Dün Uluslararası Para Fonu, salgınla mücadelede ülkelere destek vermek için 650 milyar dolar büyüklüğünde bir rezerv desteğini, kotalarına oranla üye ülkelerinin kullanımına sundu. Türkiye'ye de buradan 6 milyar 300 milyon dolarlık bir pay düştü. Hatırlayacaksınız Erdoğan bir dönem, IMF geldi, bizden 5 milyar dolar istedi diye hava atıyordu. Dün IMF'nin verdiği 6 milyar 300 milyon dolar destekle, caka satacak duruma düştü. Nereden nereye değil mi? Erdoğan dün, süreci tamamlanan işlemlerle, rezervimiz artacak dedi. Süreci tamamlanacak işlem de ne? Bunun IMF'nin size verdiği rezerv desteği olduğunu neden açık seçik söylemiyorsunuz? Allah'ın bildiğini, kuldan niye saklıyorsunuz? Kimden korkup çekiniyorsunuz?

"5 Milyar İstediler" Diye Caka Satarken 6,3 Milyar Dolar Aldılar

Dün bizden para istediler diye caka sattığınızı IMF'den, bugün para alıyoruz demekten mi utanıyorsunuz? Milletın 128 milyar dolarını yok yere heba edip buharlaştırdınız. Bundan utanmıyorsunuz, şimdi ekonomiyi, IMF'den gelen 6 milyar 300 milyon dolara muhtaç ettiğinizi saklıyorsunuz, utanıyorsunuz. Ekonomiyi IMF'den gelen paraya muhtaç eden Erdoğan, şimdi brüt rezervlerle hava atmaya kalkıyor. Ama net döviz kasası çok fazla açık veriyor. Yama, makyaj da tutmuyor.

İstatistikler Yalan Söylemez Ama İstatistiğe Yalan Söyletilebilir

13 Ağustos itibarıyla, Merkez Bankası'nın kasasında 67 milyar doları brüt döviz, 40 milyar doları altın olmak üzere 107 milyar dolar var. Erdoğan bundan iki gün önceki rakamı verdi, 109 milyar dolar dedi, şimdi o da yok. Bu rakamdan döviz kredi ve mevduatlarını, SWAP'ları ve şarta bağlı döviz yükümlülüklerini düşüp, eti kemiğinden ayıkladığınızda, IMF tanımına göre, Dünyada kabul edilen döviz kasamız 30 milyar dolar açık veriyor. Ve bu da tüm net rezerv hesaplama yöntemleri içinde en düşük açık. Net rezerv açığını 53 milyar dolar bulan yöntemler de var. İstatistikler yalan söylemez, ama istatistiklere yalan söyletilebilir derler. Erdoğan il başkanlarının karşısında öyle yaptı. İşine geleni söyledi, işine gelmeyen halının altına süpürdü. Erdoğan, yaşadığımız hadiseler nedeniyle, milli gelirimiz bir miktar düştü dedi dün il başkanlarına. Ama o bir miktarın ne kadar olduğunu söylemedi, biz söyleyelim. 2013'ten bu yana, yani Erdoğan şahsım rejiminin düğmesine basıldıktan sonra, milletimizin cebindeki para tam 241 milyar dolar eridi. Bu ucube vesayet rejimi, 2018'de fiilen hayata geçtikten sonra ise, milletimizin cebindeki para 142 milyar dolar eridi. Saraya göre bu azıcık

olabilir. Ama milletimiz için hiç de öyle değil. Milletimiz bunun hesabını, önüne gelecek ilk sandıkta sormaya hazırlanıyor.

İlk 10'a Girelim Derken, İlk 20'den Düşeceğiz

Yine bundan on yıl önce, millete vadettiği 2023 hedeflerine ulaşmanın artık hayal olduğunu gören AK Parti Genel Başkanı Erdoğan, il başkanlarının önünde farklı farklı hesaplara geçti. O gün vadettiği hedefin, bugün nerede olduğunu kendi söylemedi ama biz söyleyelim. Türkiye, tüm dünya ekonomileri arasında 2013 yılından bu yana üç sıra birden geriledi, en gelişmiş ekonomiler liginde, 19. Sıraya düştü. Bırakın 10 yıl önce vadettikleri gibi ilk 10 ekonomi arasına girmeyi, ilk 20'den düşme sınırına geldi. Birde yüzde 1'in altından aldık, yüzde 5'e çıkardık dediği büyüme hızı meselesi var. Erdoğan 2002'de iş başına geldiğinde, Türk ekonomisinin büyüme hızı yüzde 6,4'dü. Kendisine yüzde 6,4 büyüyen bir ekonomi teslim edilmişti. 18 yıl sonra 2020'de büyüme yüzde 1,8'e düştü. Dilin kemiği yok deyip hesapsız kitapsız konuşuyor. Böyle yapınca da mahcup oluyor.

Türkiye Borç Tsunamisinin Altında Kaldı

Aynı konuşmada Erdoğan, benzerlerimiz içinde, en düşük borca sahip ülke olduğumuzu da söyledi. Pandemi döneminde, vatandaşına bütçeden doğrudan destekte sonlarda, buna karşılık borç vermede ilk sıralarda olduğumuzu herkes biliyor. Vatandaş borca battı, ama bugün bakıyoruz önümüzdeki dönemde önerdikleri tedbirlere, Erdoğan Şahsım Hükümeti yine Kredi Garanti Fonu aracılığıyla borç vermekten söz ediyor. Sonra da borca batırıyor ekonomiyi, arkasından "en düşük borç bizde" diye böbürleniyor. Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre, kendisine bağlı, Türkiye'nin dış borcunun milli gelirine oranı 2001 krizinde bile görmediğimiz seviyelere ulaştı. İlk kez yüzde 60'ı aştı. Yani Türkiye, Erdoğan'ın devr-i iktidarlarında borç tsunamisi altında kaldı. Yine Uluslararası Finans Enstitüsünün raporuna göre gelişmekte olan ülkeler arasında, Çin'in arkasından borcu en hızlı artan ülke Türkiye.

Atma, Din Kardeşiyiz

Bunca makyaja rağmen, 2018'in ikinci üç ayında ülkede 5 milyon olan işsiz sayısı 2021'de 10 milyona dayandı. Bunun sorumlusu Erdoğan'ın, kendi il başkanlarına, AK Parti iktidarlarında, millete nasıl iş ve istihdam sağladıklarını ballandıra ballandıra anlatışını ibretle izledik. Hem sorumlusun hem de ballandıra ballandıra ben bunu çözdüm diyorsun. İnsanların işsizlikten kendini yaktığı bir ülkedeyiz ve hükümetin başı bu sözleri söylemekten utanmıyor, sıkılmıyor. Erdoğan Şahsım Hükümetinin işbaşına gelmesinden sonra son 3 yılda bırakın vatandaşlara yeni iş imkanları sağlamayı, yeni işler vermeyi, 668 bin yurttaşımız, olan işini kaybetti. Adama, atma, din kardeşiyiz derler. Erdoğan koruma ordusunu sarayında bırakıp, direksiyona atlasa, çarşıya, pazara gitse, ülkenin de vatandaşın da gerçek halini görecek. Millettin, esnafın, çiftçinin, nasıl borca battığını, nasıl sıkıntılı olduğunu anlayacak. Onun anlattığı bu masallara belki kendi il başkanları inanmıştır. Ama milletimiz artık kanmıyor. Millet herkesin ne yaptığını görüyor. Herkese notunu veriyor. İlk seçimde, bu hükümete tasdiknamesini verip eve göndermek için şimdi gün sayıyor.

Kiri, Pası Silip Atacağız

Cumhuriyetimizin İkinci Yüzyılı, Cumhuriyet Halk Partisi'nin iktidarında, hepimizin için hakkın, hepimiz için hukukun, hepimiz için adaletin ve hepimiz için refahın yüzyılı olacak. Yeni kurallar, yeni kurumlar ve tüm bu köhnemişliği, kiri, pası silip atacak yeni kadrolarla, ülkemizi hep birlikte ayağa kaldıracacağız.

Bu ülkede dilleri kirleten nefret söylemini bitireceğiz. Bu ülkeyi sevmek noktasında bulduğumuz tüm vatandaşlarımızı muhabbetle kucaklayacağız. Biz bu ülkede üretimi yeniden canlandıracağız. Doğru planlamayla, tarlada çiftçi alın terinin karşılığını alacak, mutfaktaki yangın sönecek. Sanayide yükte hafif ama pahada ağır, katma değerli üretim esas olacak. Bugün biyoteknoloji diyorsak, robotik diyorsak, yapay zekâ diyorsak, nesnelere interneti diyorsak, ileri analitikler diyorsak, bunun için bize bilgi gerek, teknoloji gerek. Başka ülkelerdeki başarılı örnekleri inceledik, inceliyoruz. Ülkemizde yapılan hatalara ve sonuçlarına birebir şahit olduk. Paydaşlarımızla bir masanın etrafına oturacağız. Çağın şartlarının gerektirdiği yepyeni bir eğitim sistemini hep birlikte kuracağız. Hak, hukuk ve adalet zemini üzerinde üretimi, verimliliği ve refahı mutlaka artıracacağız. Artan refahı hakça paylaşacağız. Kimseyi arkada bırakmayacağız, kimseyi açıkta, sahipsiz koymayacağız. Aile Destekleri Sigortalarımızla, hiçbir çocuğun yatağa aç girmemesini sağlayacağız. Kurduğumuz yeni modelde doğamızın korunması, en önemli önceliklerden biri olacak. Ekonomik, mali ve çevresel sürdürülebilirliği, yapacağımız her işte göz önünde tutacağız. Biz hazırız. Dostlarımız hazır. Sandığı bekliyoruz.